

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ / ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
<http://www.primedu.uoa.gr>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ / ΤΜΗΜΑ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
<http://www.nured.uowm.gr>

ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ- ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΡΗΤΟΡΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

Διαπανεπιστημιακό-Διατμηματικό
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Ρητορική, επιστήμες του ανθρώπου και εκπαίδευση

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Τα σχήματα ομοιχίας σε συνθήματα στους τοίχους»

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Γκάτσου Νεφέλη
Συνεπιβλέπουσες Καθηγήτριες
Καλογήρου Γεωργία, Οικονομοπούλου Βάσω

Σοφίκο Σοσιασβίλι
7981150220025

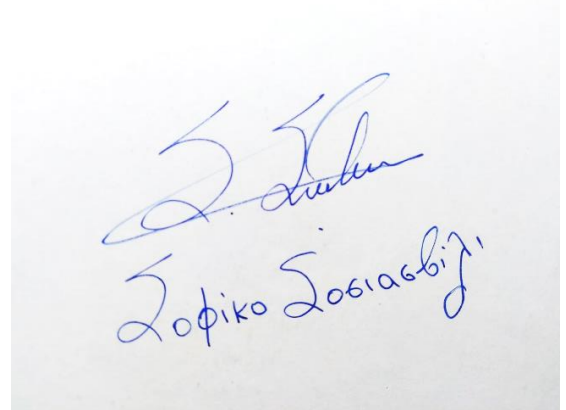
Αθήνα, Ιανουάριος 2024

Υπεύθυνη δήλωση μη λογοκλοπής

Η Σοφίκο Σοσιασβίλι γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο *Τα σχήματα ομοηχίας σε συνθήματα στους τοίχους* αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή / και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τη συγγραφέα και δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η ΔΗΛΟΥΣΑ
Σοφίκο Σοσιασβίλι

Ευχαριστίες

Μετά την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου εργασίας, θα επιθυμούσα να απευθύνω τις ολόψυχες και βαθιές μου ευχαριστίες στους γονείς μου, Θωμά και Ίρμα, οι οποίοι πάντα με στηρίζουν με αγάπη, στον Κώστα που ποτέ δεν σταμάτησε να πιστεύει σε εμένα, στον Σταύρο ο οποίος ήταν και θα είναι η αδερφική φωνή της λογικής μου και στον αείμνηστο κ. Νάκα, ο οποίος με προέτρεψε να αναγάγω μια απλή εργασία σε μελέτη διπλωματικής γιατί πίστεψε στο ίδιο το θέμα αλλά και σε εμένα.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα την καθηγήτρια κ. Γκάτσου Νεφέλη, της οποίας η συμβολή ήταν κάτι παραπάνω από πολύτιμη, διότι η καθοδήγησή της με καίρια σχόλια και σημαντικές τοποθετήσεις με βοήθησαν να φέρω εις πέρας αυτό το τόσο σημαντικό για εμένα εγχείρημα.

Τέλος ευχαριστώ όλους και όλες τους καθηγητές και καθηγήτριες του μεταπτυχιακού προγράμματος για κάθε γνώση που μου μετέδωσαν γιατί υπήρξε τόσο ουσιώδης και σημαντική, που με κατέστησε ικανή να συγγράψω αυτή την εργασία. Ελπίζω από καρδιάς να ανταποκριθώ στις προσδοκίες σας.

Ευχαριστώ ξανά.

Στον μπαμπά μου Τάμαζი και στη μαμά μου Ίρμα,
τους καλύτερους γονείς που θα μπορούσε να έχει κάποιος.

მამაჩემს თამაზისა და დედაჩემს ირმას,

საუკეთესო მშობლები, ვინაც შეიძლება ჰყავდეს.

ძალიან მიყვარხარ და მადლობა.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	- 1 -
Abstract	- 2 -
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	- 4 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	- 5 -
1.1 Τι είναι τα συνθήματα;	- 5 -
1.2 Μια ιστορική αναδρομή	- 13 -
1.3 Το περιεχόμενο, οι θεματικές και το κοινό των συνθημάτων	- 16 -
1.4 Μια κοινωνιολογική προσέγγιση	- 22 -
1.5 Ορισμός και οριοθέτηση της ομοηχίας	- 27 -
1.6 Τα σχήματα προς εξέταση.....	- 32 -
Η ολική ομοηχία.....	- 32 -
Η μερική ομοηχία	- 33 -
Η παρήχηση	- 34 -
Η ομοιοκαταληξία / ομοιοτέλετο	- 35 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	- 37 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	- 42 -
3.1 Η ολική ομοηχία: ανάλυση και παραδείγματα.....	- 42 -
3.2 Η μερική ομοηχία: ανάλυση και παραδείγματα	- 48 -
Ελάχιστο ζεύγος με εναλλαγή φθόγγου	- 48 -
Ελάχιστο ζευγάρι με παρουσία / απουσία φθόγγου ±	- 50 -
Ελάχιστο τονικό ζευγάρι.....	- 53 -
3.3 Η παρήχηση: ανάλυση και παραδείγματα	- 55 -
3.4 Η ομοιοκαταληξία / ομοιοτέλετο: ανάλυση και παραδείγματα	- 58 -
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΩΝ.....	- 63 -
Η ολική ομοηχία.....	- 63 -

Η μερική ομοηχία	- 69 -
Η παρήχηση	- 88 -
Η ομοιοκαταληξία / ομοιοτέλειτο	- 93 -
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΩΝ	- 101 -
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	- 111 -
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	- 113 -
Ελληνική βιβλιογραφία.....	- 113 -
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία	- 117 -
Διαδικτυακές πηγές	- 127 -

Τα σχήματα ομοηχίας σε συνθήματα στους τοίχους.

Περίληψη

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία παρουσιάζει και μελετά τα σχήματα ομοηχίας, τα οποία εντοπίστηκαν σε συνθήματα κυρίως σε τοίχους της Αθήνας. Στοχεύει στο να υπογραμμίσει την σημαντική παρουσία των σχημάτων, ως σχεδόν απαραίτητο μέσο για τη δημιουργία των συνθημάτων. Ως συνθήματα ορίζουμε τις σύντομες φράσεις, ακόμα και τις αυτόνομες και ανεξάρτητες λέξεις, αποτυπωμένες σε τοίχους με σκοπό να επικοινωνήσουν ιδέες, μηνύματα και απόψεις. Προσπαθώντας να μεταδώσουν μηνύματα με απλό και κατανοητό τρόπο, οι δημιουργοί των συνθημάτων καταφεύγουν στη χρήση ποικίλων σχημάτων, ώστε τα μηνύματά τους να προσελκύσουν τα βλέμματα και να εγείρουν προβληματισμούς. Ένα μέσο πρόκλησης ενδιαφέροντος είναι η χρήση σχημάτων ομοηχίας. Η παρούσα διπλωματική μελέτη έχει σκοπό να ανακαλύψει ποια είναι αυτά τα σχήματα, ποιο είναι το πιο συχνό και διαδεδομένο σχήμα το οποίο χρησιμοποιείται από τους συντάκτες των συνθημάτων και σε τι συχνότητα το καθένα. Η εργασία δομείται σε τέσσερα μέρη για να είναι ευανάγνωστη αλλά ταυτόχρονα απλή στην κατανόηση, μη εξαντλητική και πληκτική: α) Σε θεωρητικό μέρος το οποίο ενσωματώνει τον ορισμό, το περιεχόμενο, τις θεματικές και το κοινό των συνθημάτων, μια βραχύτερη παρουσίαση κοινωνιολογικών συμπεριφορών και αιτιών της δημιουργίας τους καθώς και μια ιστορική αναδρομή αλλά και τους ορισμούς των σχημάτων ομοηχίας, β) στη μεθοδολογία έρευνας, γ) σε πρακτικό μέρος, που εμπεριέχει επιλεγμένα και αντιπροσωπευτικά συνθήματα, χωρισμένα ανά κατηγορία ομοηχίας, με σχόλια και ανάλυση, όλα τα παραδείγματα των συνθημάτων οργανωμένα σε πίνακες και στήλες ανά κατηγορία και τα «Γραφήματα», όπου αποτυπώνονται γραφήματα, τα οποία αναδεικνύουν τη συχνότητα χρήσης των σχημάτων και τη σημαντικότητά τους και τέλος δ) σε συμπεράσματα.

Λέξεις-κλειδιά: *σχήματα ομοηχίας, συνθήματα σε τοίχους, ολική ομοηχία, μερική ομοηχία, ελάχιστο ζευγάρι, παρήχηση, ομοιοκαταληξία, ομοιοτέλετο, τονικό ζευγάρι*

Figures of sound repetition in writings on walls.

Abstract

This thesis presents and examines the figures of sound repetition found in writings on walls primarily in Athens. It aims to emphasize the importance of their presence as an indispensable mean for creating the mural writings. As writings on walls, we define the short phrases, even the autonomous and independent words, depicted on walls to communicate ideas, messages and opinions. By conveying messages in a simple and comprehensible way, the creators of the writings, make use of various patterns of speech, so their messages can attract attention and spread concerns. One challenging means of generating interest is the use of homophony patterns. This specific study aims to discover these patterns, recognize the most common and popular ones used from the editors of the writings and identify the frequency of each one. The study is organized in four parts to be easier to read and simultaneously simple to comprehend, non-exhausting and tedious: a) Theoretical part including the definition, content, themes and audience of the writings on walls, a brief description of the sociological behaviors and reasons for their creation as well as a historical retrospection and the definitions of the patterns b) the survey methodology, c) practical part presenting selected and representative examples, divided on categories depending on the categories of homophony, with comments and analysis, all the examples of the writings on walls, organized in tables and columns by category and «Graphs», designating the frequency of pattern usage and their importance and finally d) conclusions.

Keywords: *figures of sound repetition, writings on walls, total homophony, partial homophony, minimum pair, alliteration, rhyme, homoioтелеuton, tonal pair*

Οι τοίχοι της πόλης «προειδοποιούν»:

Ο χώρος της πόλης
περιλαμβάνει ανθρώπους
πειθαρχικούς και ανυπάκοους
υποταγμένους και εξεγερμένους.
Για την επερχόμενη περίοδο ξηρασίας
έχουν αποθηκευτεί
μεγάλες ποσότητες τρυφερότητας
και πολλή βία.
Διαλέξτε ποια απ' τις δύο
θέλετε να εισπράξετε...

Πάνος Τότσικας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από αφίσες, μέχρι αμέτρητες ζωγραφιές και από ακαθόριστα και περίεργα σχήματα μέχρι στίχους που σβήνονται και εμφανίζονται ξανά αστραπιαία σε κάθε γωνία της πόλης με οποιοδήποτε περιεχόμενο, η πρόσοψη των μεγαλουπόλεων κατακλύζεται και -όπως σθεναρά υποστηρίζουν μερικοί- κοσμείται από πληθώρα είδη καλλιτεχνικών ή και μη, παρεμβάσεων. Οι τοίχοι διηγούνται ιστορίες, αντανακλούν τον παλμό της επικαιρότητας και διχάζουν τους πολίτες με το ερώτημα αν αυτή η παρέμβαση είναι καλλιτεχνική, αντιδραστική ακόμα και αφυπνιστική ή εάν πρόκειται για φθορά ιδιωτικής και δημόσιας περιουσίας με ακαλαίσθητο αποτέλεσμα και καμία νοηματοδότηση (Παπαβασιλείου, 2011).

Ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας απορρίπτει αυτή την *άναρχη τέχνη* θεωρώντας τερατούργημα κάθε είδους αποτύπωση έκφρασης στον τοίχο που αντικρύζει κάθε μέρα. Ενάντια σε αυτούς στέκονται, όσοι αναγνωρίζουν τη συμβολή της δημόσιας γραπτής ή μη, εξωτερίκευσης συναισθημάτων, ιδεών και απόψεων στην ενίσχυση της ομορφιάς και ζωντάνιας της εκάστοτε πόλης. Κάθε γκραφίτι ή σύνθημα σε έναν τοίχο μεταφέρει στην πόλη αλλά και στους κατοίκους της ένα κομμάτι προσωπικής κατάθεσης και ψυχοσύνθεσης του δημιουργού, αναπτύσσοντας μια στιγμιαία σχέση μαζί τους με σκοπό είτε να ψυχαγωγήσει είτε να πλησιάσει ιδεολογικά τον θεατή.

Θα μπορούσαμε λοιπόν να πούμε ότι πρόκειται για ένα ζωντανό οργανισμό, άξιο μελέτης και γλωσσολογικής προσοχής, με πληθώρα παραδειγμάτων τα οποία επικυρώνουν την άποψη πως τα συνθήματα, ως κειμενικό είδος, δε ξεφεύγουν, όσο ακανόνιστα και αν είναι, από το δέλεαρ της χρήσης σχημάτων του λόγου για να εμπλουτίσουν αισθητικά και εμφατικά νοήματα και ιδέες. Αναγνωρίζονται ως γραπτός λόγος και ενώ οι νόρμες της γλωσσολογίας δεν δεσμεύουν τα συνθήματα σε κανένα ιδιαίτερο πλαίσιο, υφίσταται η ηθελημένη ή και ακούσια συμπερίληψη αμέτρητων σχημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1 Τι είναι τα συνθήματα;

Τα συνθήματα είναι σύντομα μηνύματα γραπτού λόγου, τα οποία έχουν καταγραφεί σε τοίχους και έχουν σκοπό να περάσουν μηνύματα, με ευθύ και άμεσο τρόπο με κύριο στόχο να προκαλέσουν, να κινητοποιήσουν, ή ακόμα και να αποτρέψουν δράσεις και σκέψεις. Σύμφωνα με το λεξικό Τριανταφυλλίδη¹, προσπαθούν με «έμφαση και παραστατικότητα, να προκαλέσουν την προσοχή του πολίτη σε πολιτικά, εμπορικά και λοιπά μηνύματα και να τον κινητοποιήσουν ανάλογα.» Δεν είναι τυχαία η παρουσία τους σε σχεδόν κάθε χώρα.

Ο στόχος του συντάκτη των συνθημάτων είναι ένας: η πειθώ. Με ρητορικότητα, σχήματα λόγου και ευφάνταστα μέσα, προσπαθεί να κεντρίσει το ενδιαφέρον του εκάστοτε αναγνώστη και να τον πείσει, να τον αποτρέψει από κάποια δράση ή να τον προτρέψει να κινητοποιηθεί και να συλλογιστεί. Πολλά συνθήματα έχουν σκοπό να σοκάρουν, να περιπαίζουν, να διασκεδάσουν, να προβληματίσουν ή ακόμα και απλά να μαγνητίσουν το βλέμμα ενός τυχαίου περαστικού σε κάτι χωρίς ιδιαίτερο νόημα. Για να πετύχουν όλα τα παραπάνω, οι δημιουργοί με πλήρη οξυδέρκεια, φτιάχνουν όλων των ειδών τα συνθήματα. Για αυτό το λόγο, οφείλουν να είναι άμεσα, ευκολομνημόνευτα και διακριτά. Ο λόγος τους πρέπει να είναι βραχύς, με συγκεκριμένα φωνολογικά τεχνάσματα για να γίνεται το μήνυμά τους εναργέστερο στο κοινό.

Η λογική πίσω από αυτή την καλλιτεχνική, σχεδόν ποιητική προσέγγιση των δημιουργών είναι απλή αλλά καθοριστική: οι συγγραφείς των δρόμων κάνουν απόπειρα μιας πρακτικής η οποία έχει ήδη αποδειχθεί ωφέλιμη και αποτελεσματική. Τα σχήματα λόγου, η μουσικότητα, ο έμμετρος λόγος, κ.ά. κάνουν τον εκάστοτε αναγνώστη όχι μόνο να ενδιαφερθεί για ένα σύντομο στίχο αλλά τον ωθούν στο να

¹Το Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, γνωστό ως Λεξικό Τριανταφυλλίδη, είναι μονόγλωσσο λεξικό της κοινής νέας ελληνικής γλώσσας. Εκδόθηκε το 1998 από το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη),(που φέρει το όνομα του Μανόλη Τριανταφυλλίδη), στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

τον απομνημονεύσει ευκολότερα και ως επέκταση να αναλογιστεί το όποιο μήνυμα ενδέχεται να κρύβεται ή όχι πίσω από αυτές τις λέξεις.

Ως αναγνωρίσιμοι πλέον κώδικες επικοινωνίας, τα συνθήματα κατακλύζονται από επικοινωνιακές λειτουργίες της γλώσσας καθώς και από σχήματα λόγου, για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τους και να δημιουργήσουν ένα προσιτό μήνυμα. Εφόσον τα συνθήματα αποδίδονται με γραπτό λόγο, χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής κειμενογλωσσικά. Συνήθως έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά, τόσο στη μορφή τους, όσο και στην απόδοσή τους. Ο λόγος τους πρέπει να είναι συμπυκνωμένος και ευθύς. Τα συναντάμε σε έμμετρο ή πεζό λόγο και εμφανίζονται σε μορφή κάποιου δίστιχου ή μονόστιχου, για οικονομία χρόνου.

Ο περαστικός στέκεται να παρατηρήσει κάτι οικείο ευκολότερα και για αυτό το λόγο γίνεται ιδιαίτερη χρήση, όπως θα δούμε και στο κυρίως σώμα της εργασίας, γνωστών τραγουδιών, σλόγκαν, διαφημίσεων, αποφθεγμάτων, με πολλές παραλλαγές, με σκοπό να ελκύσουν την προσοχή. Τα συνθήματα είναι μια μορφή *graffiti art*, με γλωσσικό κείμενο αντί εικόνας, όπου και δίνεται ελάχιστη προσοχή στη φόρμα. Χαρακτηρίζονται από «*περιοδικότητα και αποδημία*», καθώς σβήνονται δεκάδες κάθε μέρα και γράφονται άλλα τόσα, ενώ στα ίδια τα γλωσσικά στοιχεία δεν δίνεται ιδιαίτερη σημασία (Kitis, 2015). Για αυτό μπορούμε να τα ορίσουμε ως κείμενα αστικού τοπίου (*urban discourse*) (Scollon & Scollon όπως αναφέρεται στο Kitis, 2015).

Η ανάγκη του ανθρώπου να επικοινωνεί ένα άμεσο μήνυμα, με σκοπό να προβληματίσει ή να κεντρίσει το ενδιαφέρον ενός περαστικού, βρίσκεται διάχυτη σε όλο τον κόσμο. Το περιεχόμενό τους κινείται σε κοινωνικοπολιτικά ζητήματα ενώ δεν είναι λίγα τα συνθήματα τα οποία ασχολούνται με τον έρωτα και την αγάπη. Μέσω των συνθημάτων οι δημιουργοί εκφράζονται και γίνονται κριτές καταστάσεων. Συχνά τα συνθήματα αποτελούν απαντήσεις σε σοβαρά και καίρια ζητήματα, τα οποία ενδέχεται να απασχολούν την εκάστοτε στιγμή την κοινωνία (Obeng, 2000). Είναι βέβαιο πως το περιεχόμενό τους διαφέρει ανά τόπο και χρόνο, ακόμα και στην ίδια πόλη.

Ενώ τα συνθήματα ως μέρος των γκράφιτι αποτελούν ένα μέσο το οποίο βασίζεται στην οπτική αντίληψη για τη μεταφορά πληροφορίας, δεν συγκαταλέγονται σε καμία μορφή τέχνης αλλά δημιουργήθηκαν ως μια άμεση ανάγκη του ανθρώπου να καταγράψει στιγμιαία τη σκέψη του, δεν ορίζονται ως καλλιτεχνικές δημιουργίες και δεν τα βρίσκουμε σε καμία καλλιτεχνική αναδρομή στην ιστορία (Kostka, 1974).

Είναι «εναλλακτικά περιοδικά της πόλης» και εκλείπει κάθε είδους λογοκρισία, εξουσιοδότηση και περιορισμός διότι ο καθένας μπορεί να δημιουργήσει ένα σύνθημα δίχως να ισχύουν συγκεκριμένοι κανόνες. Η άρνηση της αναγνώρισης της ιεραρχίας καθώς και η επιβολή της ατομικής σκέψης και ιδεολογίας καθιστούν τα συνθήματα ένα μέσο ενδυνάμωσης της φωνής του κάθε συντάκτη και κατά συνέπεια χρησιμοποιούνται ως έκκληση ενάντια στον εφησυχασμό σε καιρούς κοινωνικά ασταθείς (Tsilimpounidi & Walsh, 2010). Τα συνθήματα θεωρούνται ένδειξη της υφιστάμενης κρίσης στην αστική κοινωνία, μια ακατανόητη προσπάθεια από πλευράς της κοινωνίας να προκαλέσει αναταραχή για θέματα που ήταν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, καθώς επίσης και μια προσπάθεια να επιβληθεί και να ελεγχθεί ο ιδιωτικός και δημόσιος χώρος. Πολλές περιοχές μαρκάρονταν είτε με κωδικοποιημένα μηνύματα, είτε με τη χρήση ονομάτων ομάδων ή συμμοριών, με σκοπό να οριοθετήσουν τους τομείς όπου επέλεγαν να δραστηριοποιούνται (D’Cruze, 2003). Αδιαμφισβήτητα, είναι μια μη εξουσιοδοτημένη πράξη με στόχο να μεταφέρει στο ευρύτερο κοινό μια προσωποποιημένη ιδέα και στοχασμό (Tokuda, Cesar, Silva, 2019) αλλά ερμηνεύεται επίσης και ως επιθετική συμπεριφορά και βανδαλισμός (Shemelina & Plotnikova, 2009).

Ο Bates (2017), ορίζει τα συνθήματα ως μια «αντιστασιακή, διαδραστική και αλληλεπιδραστική μορφή επικοινωνίας, με αμοιβαία δημιουργία ιδεών· δεν είναι μονόπλευρη αλλά αποτελεί ένα κάλεσμα σε μια δράση δυο πλευρών» ενώ η Carrington (2009) αναφέρεται σε αυτά ως μια «μη εγκεκριμένη μορφή ποίησης και στοχασμών». Συμπληρωματικά, παραθέτει ότι τα συνθήματα δεν υπακούν συγκεκριμένους κανόνες ή νόρμες και δεν περιορίζονται χωρικά ή γραπτά. Αντίθετα, αναδύονται αυθόρμητα στον πυρήνα των κοινωνικών εξελίξεων με σκοπό να αντικατοπτρίσουν τις πολιτικές απόψεις του απλού λαού και λειτουργούν ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς.

Για τον Scheiber (1994) από την άλλη, τα συνθήματα είναι οργανωτικά έγγραφα σε τοίχους, τα οποία συνθέτουν ένα «*ανώνυμο φόρουμ*», δίνοντας μια ώθηση στους συντάκτες να επικοινωνήσουν ζητήματα για τα οποία συχνά ίσως αποδοκιμάζονταν. Τα συνθήματα έχουν μια καθοδηγητική φύση, προσπαθώντας να ενθαρρύνουν ή να αποτρέψουν συγκεκριμένες ενέργειες, και σε ορισμένες περιπτώσεις λειτουργούν ως το μοναδικό μέσο έκφρασης για ανθρώπους που υφίστανται καταπίεση ή ανήκουν σε μειονότητες (Kostka, 1974). Είναι και εν μέρει γραπτά διαμαρτυρίας, τα οποία με το πέρασμα του χρόνου εξελίσσονται προς μια πιο ατομική και προσωπική κατεύθυνση, παράλληλα όμως απευθύνονται σε ένα ευρύ

κοινό που μπορεί να είναι παγκόσμιο, και ξεχωριστό χαρακτηριστικό τους είναι η υποκειμενικότητα (Van de Velde, 2022) . Στη σύγχρονη εποχή, κτίρια, τρένα, τοίχοι των πόλεων αλλά και εσωτερικοί χώροι όπως οι τουαλέτες², είναι σημαδεμένοι από πολυάριθμα συνθήματα. Οι δημιουργοί των συνθημάτων έχουν ενδελεχή γνώση της κοινωνικής και πολιτικής κατάστασης, επομένως τα συνθήματά τους αντικατοπτρίζουν συχνά την επικαιρότητα (Claramonte & Alonso, 1993).

Χρησιμοποιώντας ανώνυμες μεθόδους επικοινωνίας, όπου δεν ενδέχεται κάποια πιθανότητα απόρριψης των απόψεών τους, οι εφευρέτες των συνθημάτων μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις τους χωρίς να αισθάνονται ένοχοι ή ντροπιασμένοι, αντί να το κάνουν μέσω ενός πιθανού δημοσιευμένου λόγου. Ο δημιουργός μπορεί να εκφράσει ακριβώς αυτό που σκέφτεται, επωφελούμενος από την ανωνυμία του, χωρίς να τον ανησυχεί μια πιθανή αντίδραση ή κάποιες ενδεχόμενες επιπτώσεις. Η ανωνυμία των δημιουργών επιτρέπει στους τελευταίους να εκφράσουν απόψεις που ενδεχομένως να μην συμφωνούν με το κυρίαρχο αξιακό σύστημα της εποχής, χωρίς τον φόβο της αντίδρασης ή της κοινωνικής αποδοκιμασίας (Gonos, Mulkern και Poushisnky, 1976). Παρατηρείται πως γενικότερα μεγάλη μερίδα κυρίως φοιτητών και σπουδαστών κάνει χρήση των συνθημάτων για να αποτυπώσει προβληματισμούς και απόψεις (Deiulio, 1973).

Με τον συγκεκριμένο τρόπο προβάλλεται η ανάγκη της συνεκτικότητας, αρμονίας και νοηματοδότησης του περιεχομένου ακόμα και για τους «ποιητές του δρόμου».

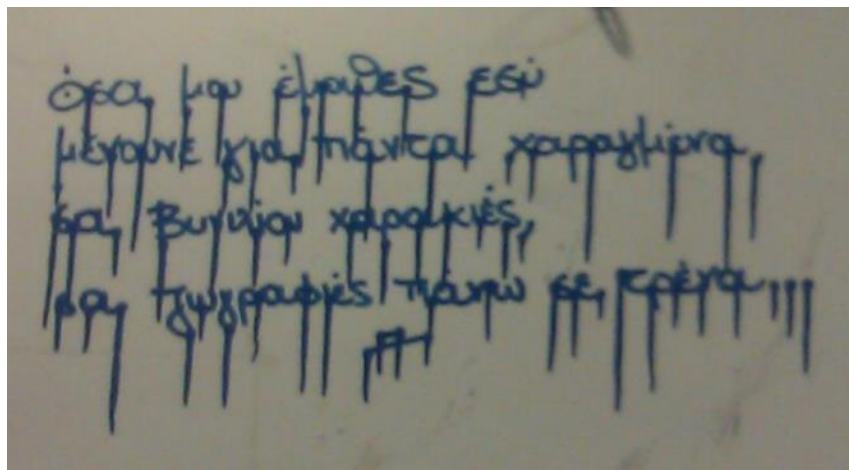
Εφόσον αναφερθήκαμε σε «ποιητές», η μορφή των συνθημάτων φυσικά και αδιαπραγμάτευτα μπορεί να είναι ακανόνιστη, ακαθόριστη και πλήρως ανοργάνωτη. Συχνά όμως παρατηρείται μια συγγένεια και μεγάλη ομοιότητα με τα δίστιχα των ποιημάτων αν αναλύσουμε τον ορισμό που δίνει ο Σταύρου (2010,σελ.120) :

‘ποίημα με σταθερή μορφή είναι το δίστιχο όταν είναι ολοκληρωμένο μέσα στους δυο στίχους του και έχει την αυτοτέλεια και την αυθυπαρξία του.’

² *Latrinalia graffiti* σύμφωνα με Taylor, N. (2010). On the poesis of latrinalia (Order No. 1479303). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (744074655). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/on-i-poesis-latrinalia/docview/744074655/se-2>

Δηλαδή, όπως ένας ποιητής έχει σκεφτεί πιθανότατα εκ των προτέρων τη συλλογική του πορεία, έχει προσπαθήσει να χωρέσει την έμπνευση του μέσα σε δυο-εδώ-στίχους, έτσι και ένας δημιουργός συνθημάτων μπορεί να έχει αναλογιστεί το δικό του μήνυμα, συναίσθημα και σκέψη, με μεθοδικότητα να έχει διαλέξει τις λέξεις του, τα σχήματα λόγου τα οποία θα συμπεριλάβει, το μέρος όπου θα αποτυπώσει το μήνυμά του ακόμα και τη μορφή, το χρώμα και το μέγεθος των γραμμάτων του. Διότι αν αναλογιστούμε πως τα συνθήματα επικρατούν στο οπτικό μας πεδίο, εκτός από τον ίδιο τον κώδικα, η αισθητική του ίδιου του συνθήματος παίζει και αυτή έναν ουσιώδη ρόλο στο σύνολο.

Ακολουθούν φωτογραφίες με χαρακτηριστικά παραδείγματα:

Εικόνα 1

³ Από <https://lovequotes999.wordpress.com> με τελευταία πρόσβαση στις 23 Νοεμβρίου 2023.

4

Εικόνα 2

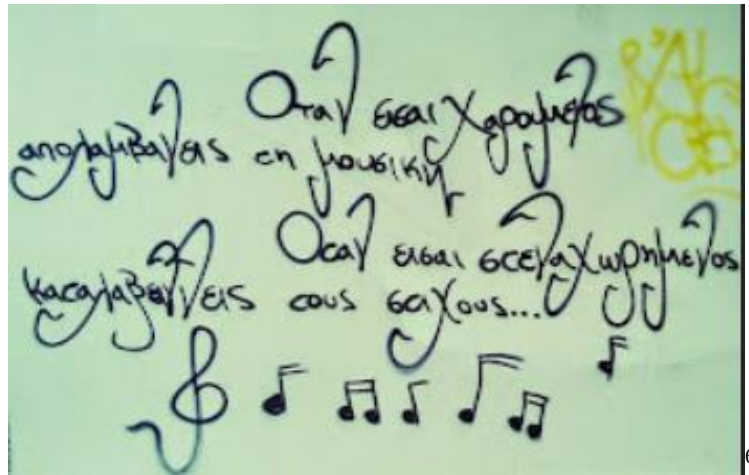

5

Εικόνα 3

⁴ Από <https://synthimata-se-toixous.blogspot.com/p/erotika.html> με τελευταία πρόσβαση στις 23 Νοεμβρίου 2023.

⁵ Από <https://synthimata-se-toixous.blogspot.com/p/koinonika.html?m=1> με τελευταία πρόσβαση στις 23 Νοεμβρίου 2023.

Εικόνα 4

Κατά συνέπεια, δεν δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μορφοσυντακτική πλευρά των λέξεων, ούτε στην καλλιγραφία και αρκετά συνθήματα παρουσιάζουν ορθογραφικά λάθη. Τα γλωσσολογικά λάθη μπορεί να είναι αποτέλεσμα ποικίλων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της αμέλειας των δημιουργών και του κοινωνικού-οικονομικού τους υποβάθρου (Melhorn & Roming, 1985). Αξίζει να σημειωθεί πως και ο περιορισμένος χρόνος, ο οποίος έχουν προς διάθεση οι «συγγραφείς των δρόμων», συμβάλει αρνητικά στο να σχηματιστεί ένας άρτια από όλες τις απόψεις λόγος, εφόσον στην πλειοψηφία τους τα συνθήματα έχουν αποτυπωθεί σε τοίχους χωρίς κάποια άδεια με κίνδυνο να συλληφθεί ο δράστης. Κοινά χαρακτηριστικά μορφής εμφάνισαν πολλά συνθήματα-ανεξαρτήτου χώρας- με μελέτες των Abu-Jaber, Yagi, Al-Ghalith (2012), οι οποίοι καταγράφουν πως στη φόρμα τα συνθήματα τείνουν:

- a) να κάνουν μη αναγκαία χρήση κεφαλαίων γραμμάτων
- b) να εμφανίζουν σημεία στίξης σε υπερβολικό βαθμό, καθόλου ή σε ακατάλληλα σημεία
- c) να πραγματώνουν μια απλοποίηση της ορθογραφίας
- d) να επιμηκύνουν τους φθόγγους
- e) να κάνουν υπολογισμένα και εσκεμμένα ορθογραφικά λάθη
- f) να κάνουν χρήση της ρωμανοποίησης (romanization)
- g) να παρεμβάλουν στην ίδια τη μητρική τους γλώσσα, κάνοντας όποιες αλλαγές επιθυμούν.

⁶ Από <https://synthimata-se-toixous.blogspot.com/p/koinonika.html?m=1> με τελευταία πρόσβαση στις 23 Νοεμβρίου 2023.

Τα συνθήματα ως «οπτικός δείκτης» δρώμενων και γεγονότων, εκπροσωπούν συχνά τις αντικουλτούρες και τις μειονότητες και γίνονται και εργαλείο υπεράσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο ορατός τους χαρακτήρας παίζει κρίσιμο ρόλο στο να καθιερωθούν ιστορίες και αποτυπώσεις γραπτές της πραγματικότητας-γεμίζουν ουσιαστικά το κενό το οποίο δημιουργείται από τον έλεγχο σε κάθε άλλο μέσο έκφρασης (Tsilimpounidi & Walsh, 2010). Ακόμη είναι μια μοναδική και ιδιαίτερη μορφή επικοινωνίας, με χιλιάδες προεκτάσεις και δυνατότητες η οποία κάνει χρήση κάθε δυνατού μέσου για να μεταδώσει μηνύματα, συμπυκνωμένα αλλά εύστοχα.

1.2 Μια ιστορική αναδρομή

Η ύπαρξη των συνθημάτων χρονολογείται χιλιάδες χρόνια πριν, από την αρχαία Ελλάδα, την Πομπηία και την αρχαία Αίγυπτο μέχρι τη Φρυγία της κεντρικής Τουρκίας και την πρώιμη αποικιακή Αμερική (Gomez, 1993). Ο Mitman (2015) κάνει λόγο για την ύπαρξή τους από την εποχή των σπηλαίων, των Ρωμαίων και των Ελλήνων και συνδέει κοινά χαρακτηριστικά με τις τότε γραφές σε τοίχους με τη μοντέρνα μορφή συνθημάτων. Ωστόσο ίδιος πραγματεύεται το ζήτημα της διαφοροποίησης μεταξύ των συνθημάτων της αρχαιότητας: τα μοντέρνα γκραφίτι και συνθήματα είναι επαναλαμβανόμενα και προσυπογράφονται πολλές φορές από ομάδες ή άτομα για να αναγνωρίζονται ή να ξεχωρίζουν.

Η αρχή της γραφής των συνθημάτων στους τοίχους για άλλους μελετητές είναι το 1890 με τα διάσημα *freight monikers*⁷, δηλαδή τη γραφή σε βαγόνια τρένων σε σιδηροδρομικούς σταθμούς κυρίως από εργαζομένους των τρένων ή επιβάτες που ταξίδευαν παράνομα και έγραφαν με γράσο σε τοίχους, δέντρα περίχωρα των σταθμών αλλά κυρίως στα τρένα (Daniel, όπως αναφέρεται στο Mitman, 2015). Ωστόσο αυτή η ιδέα απορρίπτεται με το σκεπτικό πως τα συνθήματα πρέπει να βρίσκονται σε δημόσια θέα και κοντά στο κοινωνικό σύνολο και τα *freight monikers* δε πληρούσαν τις προϋποθέσεις. Έτσι ορίζεται ως αρχή της γραφής σε τοίχους και των γκραφίτι το 1940: οι συμμορίες του Σικάγο γράφουν τα ονόματά τους και οριοθετούν αυστηρά τους χώρους δραστηριοποίησής τους (Gastam και Neelon, όπως αναφέρονται στο Mitman, 2015).

Στο άρθρο της η Shea (2014) υποστηρίζει πως η δημιουργία των πρώτων συνθημάτων έγινε με τον *Cornbread*⁸ στην περιοχή της Φιλαδέλφειας περίπου το 1957-1967, διότι τα συνθήματα του ήταν τα πρώτα τα οποία προσέλκυαν το ενδιαφέρον των μέσων μαζικής ενημέρωσης αλλά και της νεολαίας.

⁷ https://www.graffiti.org/streaks/freight_monikers_1.html Με τελευταία πρόσβαση στις 22 Οκτωβρίου 2023

⁸ Ο Darryl McCray με το ψευδώνυμο Cornbread ξεκίνησε το κίνημα γραφής σε τοίχους, σημειώνοντας τις ιδέες του μαζί με το ψευδώνυμό του στη Φιλαδέλφεια τέλη του 1960. Το κίνημά του εξαπλώθηκε ραγδαία σε όλη τη Νέα Υόρκη και μετέπειτα στην Ευρώπη. Ανακτήθηκε από <https://www.paradigmarts.org/collections/cornbread> με τελευταία πρόσβαση στις 28 Οκτωβρίου 2023.

Ενώ στην αποικιακή Αμερική μέχρι τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο τα συνθήματα περιορίζονταν σε θεματικές για το ποτό και την πολιτικοποίηση, μετά τον πόλεμο, γίνανε πρακτικοί και ουσιαστικοί μέθοδοι επικοινωνίας μειονοτήτων με κοινές προσλαμβάνουσες. Η νεολαία, επιδιώκοντας να αναδείξει την ταυτότητά της και να αναλάβει έναν ρόλο στην κοινωνία, άρχισε να χρησιμοποιεί τους τοίχους ως μέσο έκφρασης. Ωστόσο, αυτό ορισμένες φορές οδήγησε σε ανταλλαγή εχθρικών μηνυμάτων μεταξύ διάφορων κοινοτήτων (Gomez, 1993).

Τα συνθήματα ως αναπόσπαστο κομμάτι του *graffiti art* θεωρούνται πως γεννήθηκαν-με την ίδια μορφή με την οποία τα αναγνωρίζουμε και σήμερα και διαχωρίζονται από αυτά της παλιάς εποχής- στη δεκαετία του 1960 στη Νέα Υόρκη και στη Φιλαδέλφεια της Αμερικής (Rowe & Hutton, 2012). Στη συνέχεια, παρατηρήθηκε έντονο ενδιαφέρον για τη μελέτη των συνθημάτων στις αρχές του 1970, καθώς οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι ορισμένα συνθήματα έγιναν πολύ δημοφιλή, άρχισαν να επαναλαμβάνονται και να γεννιούνται σε πολλές τοποθεσίες, ιδίως σε εσωτερικούς χώρους όπως μπαρ και τουαλέτες (Sechrest & Olson, 1971).

Η Νέα Υόρκη, η μητρόπολη των εξελίξεων, φιλοξενώντας ένα τεράστιο μείγμα πολιτισμών και ένα σημαντικό κράμα εθνικοτήτων, σε συνδυασμό με την κρίση του 1973-1974 δημιούργησε ένα εύφορο έδαφος για να αναπτυχθεί και να ευδοκιμήσει κάθε είδος «μη αποδεκτής τέχνης» συμπεριλαμβανομένων των συνθημάτων (Χουλιάρας, 2020). Η κρίση πυροδότησε την αγανάκτηση των καταπιεσμένων και των μειονοτήτων και είχε ως επακόλουθο αυτή η οργή να διοχετευθεί σε μορφές μη ελεγχόμενης καλλιτεχνικής έκφρασης. Δίνοντας τη σκυτάλη στην Ευρώπη με το Λονδίνο, το Παρίσι και άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, εμφανίζονται τοίχοι να μαρκάρονται καθημερινά με συνθήματα όλων των ειδών- όπως το τείχος του Βερολίνου (Craw, Leland, Bussell, Munday & Walsh, 2006)- κυρίως όμως με μηνύματα να εκπροσωπούν το φτωχό και εξαθλιωμένο κομμάτι της κοινωνίας, με την Αθήνα να ακολουθεί και να μιμείται αυτόν τον τρόπο επανάστασης και αντίδρασης (Χουλιάρας, 2020).

Τα συνθήματα βέβαια είναι ένα σχετικά νέο φαινόμενο το οποίο παρατηρείται στην Ελλάδα και στην πρωτεύουσά της, την Αθήνα. Η μεγάλη «εισαγωγή» των

συνθημάτων γίνεται με τον Δεκέμβριο του 2008⁹ και με την οικονομική κρίση της Ελλάδας. Τα γεγονότα αυτά αφυπνίζουν μεγάλες ομάδες πολιτών, οι οποίες προσπαθούν να κάνουν τη μετάδοση του μηνύματος τους εφικτή, μήνυμα το οποίο κινείται κυρίως σε πολιτικά ζητήματα αλλά και κοινωνικά (Tsilimpounidi, 2015). Οι καπιταλιστικές κρίσεις είναι πάντα προάγγελοι δημιουργίας υπαίθριων απόψεων: ο λαός καταφεύγει σε μέσα τα οποία είναι ανέφικτο να λογοκριθούν και να παραποιηθούν .

Τα συνθήματα ξεκινάνε στην Αθήνα να αντιμετωπίζονται ως «πηγή δεδομένων» για να επεξεργαστούν από τον Αθηναϊκό λαό. Ενώ διαχωρίζονται από τον «ganster», συμμοριακό χαρακτήρα που τα συνοδεύει από την Αμερική, εστιάζουν στην παρέμβαση και τοποθέτηση ευρύτερων ανησυχιών. Γίνεται αντιληπτό πλέον πως το θεμελιώδες στοιχείο μιας μητρόπολης δεν είναι τα κτίρια και οι υποδομές της αλλά οι άνθρωποι και κατά συνέπεια οι απόψεις τις οποίες εκφράζουν οι ίδιοι (Tsilimpounidi, 2015).

Οι τοίχοι -ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης- μετατρέπονται σε «καμβάδες επικοινωνίας-ενίσχυσης-υποκίνησης», λειτουργούν ως όριο διαχωριστικό ανάμεσα σε κοινωνικές τάξεις, απόψεις, χώρους και εναντιώνονται στο συστημικό καθεστώς. Σε έκρυθμες καταστάσεις, η σημαδεμένη φωνή πάνω σε έναν τοίχο, δρα υποστηρικτικά και μεταφέρει το μήνυμα πως η αλλαγή είναι πιθανή, πως η φωνή του κόσμου υπάρχει χωρίς να εξαφανίζεται- υπάρχει στον γραπτό λόγο των συνθημάτων, όσες φορές και εάν επιχειρηθεί να σβηστεί και να βαφτεί (Carastathis & Tsilimpounidi, 2021).

⁹ Στις 6 Δεκεμβρίου του 2008, δολοφονήθηκε ο μαθητής Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος από σφαίρα αστυνομικού, στην περιοχή των Εξαρχείων της Αθήνας. Ως αποτέλεσμα, εκατοντάδες κινητοποιήσεις και διαδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν σε όλη τη χώρα την ίδια χρονική στιγμή- ένα πρωτοφανές ξέσπασμα στο οποίο ο λαός διοχέτευσε την οργή του για την άδικη πράξη με αναρίθμητα μηνύματα σε τοίχους (Johnston & Seferiades, 2012).

1.3 Το περιεχόμενο, οι θεματικές και το κοινό των συνθημάτων

Οι τοιχογραφίες μπορούν να αποτελέσουν ένα απροβάριστο και ανυπόκριτο λογοτεχνικό είδος, όταν αυτές δημιουργούν ατμοσφαιρικές εικόνες και διεγείρουν τη φαντασία αλλά κυρίως όταν προσλαμβάνονται και αντιμετωπίζονται με λογοτεχνική σκοπιά. Διαφέρουν από τη θεσμική έννοια της λογοτεχνίας γιατί δεν συμπεριλαμβάνουν όλους τους μηχανισμούς της-τους αισθητικούς, γλωσσικούς, ορθογραφικούς κ.ά. Τα μηνύματα με πολιτικό περιεχόμενο εμφανίζονται και εξαφανίζονται ανάλογα με τις συγκυρίες ενώ τα μηνύματα με διαφοροποιημένο περιεχόμενο-όπως θρησκευτικού, ερωτικού, χιουμοριστικού περιεχομένου- τείνουν να είναι πιο συνεχή και σταθερά (Schielke, 2021). Ως πράξεις ομιλίας όμως ασκούν σημαντική επιρροή στο κοινό, καθώς «ως στοχαστική ανάγνωση» κρύβουν μια δύναμη όχι μόνο στο ίδιο το μήνυμά τους αλλά και στη φόρμα, την εμφάνιση και την εύκολη προβολή τους (Fraenkel, 2007).

Πραγματώνουν τρεις βασικές λειτουργίες:

- a) δίνουν πρόσβαση στα μηνύματα περιθωριοποιημένων ομάδων να βρεθούν σε δημόσια θέα, ενώ σε κάθε άλλη περίπτωση τα υπόλοιπα μέσα θα τους παραγκώνιζαν
- b) επιτρέπουν στο άτομο να εκφράσει ένα θέμα με αμφισβητούμενο περιεχόμενο σε δημόσιες περιοχές
- c) δίνεται η ευκαιρία σε οποιοδήποτε άτομο -ιδίως μειονοτήτων και περιθωριοποιημένων- να δημοσιοποιήσουν τη σκέψη τους χωρίς απαραίτητα να δεσμεύονται πως θα είναι κάτι το αληθές ή ειλικρινές (Hanauer, 2004).

Οι τοίχοι σύμφωνα με τον Callahan (2018) είναι πολιτικά αντικείμενα που αντικατοπτρίζουν πολιτικές διαπραγματεύσεις και τους ορίζει ως μέρη που μπορούν να συζητηθούν θέματα τα οποία απασχολούν την κοινωνία, συνήθως πολιτικά. Κατ' επέκταση τα συνθήματα πάνω σε τοίχους αντανakλούν, από πολιτικές αντιπαραθέσεις μέχρι τη δυσανεξία των πολιτών με την εκάστοτε κυβέρνηση ή με κάποιο πολιτικό πρόσωπο. Είναι βέβαια και ένα είδος ανοιχτής συζήτησης, καθώς ένα και μόνο σύνθημα μπορεί να πυροδοτήσει μια σειρά από απαντήσεις, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην πραγμάτωση μια ρεαλιστικής επικοινωνίας με ανταλλαγή απόψεων (Onyango, 2016).

Οι θεματικές των συνθημάτων καλύπτουν κάθε κοινή ή και μη αποδεκτή άποψη, χωρίς να υπάρχει περιορισμός στο περιεχόμενο. Οι Melhorn & Roming (1985), προτείνουν την κατηγοριοποίηση των συνθημάτων¹⁰ σε είκοσι πέντε θεματικές και η Dombrowski (2011) έπειτα από έρευνα της σε τέσσερις πανεπιστημιακούς χώρους των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής κατέληξε σε μια ίδια κατηγοριοποίηση με ελάχιστες αποκλίσεις στις θεματικές ομάδες:

- a) Σεξουαλικές δηλώσεις & ερωτήματα
- b) Ρομαντικά & ερωτικά
- c) Φεμινιστικά
- d) Εσχατολογικά
- e) Κωμικά
- f) Θρησκευτικού περιεχομένου
- g) Φυλετικά
- h) Εθνοκεντρικά
- i) Προσωπικές καταχρήσεις
- j) Ερωτήσεις-Απαντήσεις
- k) Με αλληλουχία¹¹
- l) Με εικαστικές παρεμβάσεις
- m) Κοινωνικού σχολιασμού
- n) Εκδηλώσεις αγανάκτησης και άγχους
- o) Οικολογικού περιεχομένου
- p) Ναρκωτικά
- q) Ειρήνης-Πολέμου
- r) Εκπαιδευτικά-φοιτητικά-σχολικά θέματα
- s) Σχολιασμός διάσημων προσωπικοτήτων
- t) Φιλοσοφικού περιεχομένου

¹⁰ Αναφερόμενοι σε graffiti art, το wall writing δηλ., τα συνθήματα είναι ένα είδος graffiti, μόνο με κειμενικό περιεχόμενο και χωρίς να εμπεριέχεται κάποια εικόνα. Η κατηγοριοποίηση των Melhorn & Roming αφορά τη γενική κατηγορία graffiti art, συμπεριλαμβανομένων και των συνθημάτων.

¹¹ Ομάδες graffiti art & συνθημάτων με κοινό νόημα , με κοινή σύνδεση νοημάτων και ιδεών.

- u) Γεωγραφικού περιεχομένου
- v) Ονόματα και ημερομηνίες
- w) Μουσικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου
- x) Πολιτικού περιεχομένου
- y) Ποικίλα¹²

Φυσικά, όπως αναφέρουν η κάθε κατηγορία διαιρείται σε πολλαπλές μικρότερες υποκατηγορίες.

Μια αλλιώςτική ταξινόμηση προτείνουν οι Marquez, James και Mamao (2018) βασιζόμενοι στη θεωρία πως τα κειμενικά γκραφίτι έχουν τη δυνατότητα να χωριστούν σε δυο μεγάλες κατηγορίες σύμφωνα όμως αυτή τη φορά με την αιτία για την οποία δημιουργήθηκαν εξ αρχής:

- a) Σε αυτά τα οποία απευθύνονται σε ευρύτερο κοινό-τα ονομάζουν μαζικά- με τις εξής υποκατηγορίες:
 - i. αυτά τα οποία θέλουν να αποδείξουν την ύπαρξη των δημιουργών
 - ii. αυτά με την ανάγκη για αυτοέκφραση οποιουδήποτε είδους
 - iii. αυτά με καλλιτεχνικό περιεχόμενο
 - iv. αυτά τα οποία καταγράφουν ότι είναι μέλη μιας ευρύτερης ομάδας
- b) Σε αυτά τα οποία είναι απλά μορφές ατομικής επικοινωνίας-με τις παρακάτω υποκατηγορίες:
 - i. τα συνθήματα τα οποία εκφράζουν προσωπική κριτική για ένα γεγονός ή διαμαρτυρία
 - ii. τα συνθήματα τα οποία δηλώνουν απόρριψη, δυσαρέσκεια, συμφωνία ή διαφωνία
 - iii. τα συνθήματα τα οποία αναζητούν κάποιον ή κάτι ορισμένο το οποίο σχετίζεται με τους δημιουργούς και μόνο.

Το περιεχόμενο των συνθημάτων είναι ελεύθερο και άναρχο, χωρίς πλαίσια και για αυτό τον λόγο τα συνθήματα όχι μόνο συντηρούνται αλλά αναπαράγονται διαρκώς ανεξαρτήτως μέρους και χρόνου, διότι η ελευθερία στη δημιουργία χωρίς τον έλεγχο της θεματικής της σκέψης του ατόμου, προσδίδει την πλήρη αυτονομία σε

¹² Ξεχωριστή κατηγορία, το περιεχόμενο δεν έγκειται σε κάποια από τις άλλες είκοσι τέσσερις (24) κατηγορίες.

οποιονδήποτε να εκφραστεί μοναδικά. Για αυτόν τον λόγο, πολλές φορές το περιεχόμενο συμβαδίζει με την επικαιρότητα, τη σχολιάζει και την κρίνει αλλά δε δεσμεύεται. Αντιθέτως δημιουργείται ένα περιεχόμενο ατομικό όσο και συλλογικό με τάση έκφρασης συναισθημάτων το οποίο δε θα δεχθεί άμεση κριτική.

Οι τοιχογραφίες εκτελούν κοινές γλωσσικές διεργασίες τις οποίες συναντάμε σε πολλά παραδείγματα της εργασίας αλλά έχουν καταγραφεί και σε μελέτες οι οποίες εξέτασαν συνθήματα από άλλες χώρες: συναντάμε φωνολογικές διεργασίες (π.χ. την ομωθυμία, τα λογοπαίγνια τις εναλλαγές φθόγγων κ.ο.κ.), μορφολογικές διεργασίες, αλλοίωση κοινότυπων και πάγιων εκφράσεων, ρητορικά ερωτήματα και υποθετικές προτάσεις, προτρεπτικές αλλά και αποτρεπτικές φράσεις, διαλογικά συνθήματα, διεύρυνση αλλά και σμίκρυνση αρχικών και διαδεδομένων εκφράσεων (Hall όπως αναφέρεται στους Taghinezhad, Sheivandi, Alishavandi & Ranjbar, 2015). Έτσι αποδεικνύεται με ποιον τρόπο μεταλλάσσεται και διαφοροποιείται η συνθηματική γλώσσα από την απλή και καθημερινή, με υπολογισμένες και ηθελημένες τακτικές και διεργασίες-βέβαια γεγονός το οποίο μπορεί να προκαλέσει σύγχυση και να επηρεάσει σε αρνητικό βαθμό το δίπτυχο κώδικας-δέκτης (Gasparyan, 2020).

Η Dar (2013) ονομάζει τους γραφείς των συνθημάτων «*Διάσημα ανώνυμους*» «*Famously Anonymous*», διότι η ανωνυμία τους είναι το χαρακτηριστικότερο στοιχείο το οποίο αγνοούμε και αναγνωρίζουμε την ίδια στιγμή. Οι ίδιοι αναπαράγουν μια συγκεκριμένη στάση ζωής, η οποία δίνει μια αμυδρή υποψία πως γνωρίζουμε ένα κομμάτι του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς τους. Για μια ολοκληρωμένη κατανόηση ενός συνθήματος, σημαντικό είναι να διερωτηθούμε ποια είναι η πολιτιστική τους ουσία και η ορθότητά τους. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι κάποια από αυτά αντιμετωπίζονται ως ανεπίτρεπτα και αισχρά ενώ άλλα θεωρούνται αποδεκτά από την κοινωνία (White, 2001).

Η διπλή φύση τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το κοινό που αναγνωρίζει τον κώδικα, καθώς και από το χρονικό πλαίσιο κατά το οποίο δημιουργήθηκαν. Για αυτό το λόγο το κοινό τους οφείλει να είναι συγκεκριμένο και αρκετές φορές γνώστης των θεμάτων που διαπραγματεύονται.

Σε κάθε περίπτωση η γλώσσα και οι αναφορές μπορεί να είναι διεθνείς αλλά στην πλειοψηφία τους συγκλίνουν με τη διάλεκτο και τις προσλαμβάνουσες της ίδιας γλώσσας των αστικών τοπίων. Ένα σύνθημα στην Αθήνα, θα το βρούμε πιο εύκολα στην ελληνική γλώσσα παρά στην αγγλική ή στη γαλλική, χωρίς αυτό να σημαίνει πως το ένα αποκλείει αυστηρά το άλλο, υπάρχει ακόμα και το ενδεχόμενο-

επιτηδευμένα ή μη- να γίνεται χρήση ενός συνδυασμού γλωσσών και θεματικών. Η επιλογή της ντόπιας γλώσσας και θεματολογίας η οποία αντικατοπτρίζει ζητήματα της ίδιας της πόλης και χώρας δεν είναι τυχαία και γίνεται διότι τα συνθήματα θέλουν να μοιράσουν πληροφορίες οι οποίες αφορούν ως επί το πλείστον την καθημερινότητα, τις συνθήκες ζωής και την κουλτούρα των ίδιων των πολιτών της πόλης: σε ανθρώπους που βιώνουν καθημερινά και αντιμετωπίζουν προβλήματα, σε αυτούς οι δημιουργοί απευθύνουν την κάθε αποτροπή ή προτροπή δράσης.

Σε αυτούς επίσης βασίζονται να αναγνωρίζουν τα μηνύματά τους, είτε αυτά είναι θρησκευτικού-πολιτικού-χιουμοριστικού περιεχομένου, είτε είναι στιχάκια από ποιήματα, λογοπαίγνια και ολόκληρα ρεφρέν από τραγούδια.

Ομοίως, οι πολιτικές και κυρίως οι κοινωνικές αλλαγές αφορούν σε μεγάλο βαθμό και αναγνωρίζονται στιγμιαία από το ντόπιο κοινό, σε αντίθεση με ένα τουρίστα, ο οποίος βλέπει με μια εντελώς διαφορετική ματιά την ίδια την πόλη, τους ρυθμούς αλλά και τις αναταράξεις της. Τα γλωσσικά παιχνίδια σε τοίχους, του περνάνε αδιάφορα και απαρατήρητα, ενώ οι άνθρωποι της πόλης τα διαβάζουν και τα αφομοιώνουν με ευκολία και ταχύτητα.

Παραδείγματα αντλημένα από το φόρουμ συνθημάτων¹³ επικυρώνουν πως δε πρέπει κάποιος να είναι μόνο γνώστης και ομιλητής της ελληνικής γλώσσας αλλά και γνώστης της επικαιρότητας και των σημείων των καιρών:

***α) Όσες κι αν χτίζουν φυλακές κι αν ο κλοιός στενεύει ο νους μας είναι
αληταριό που όλο θα δραπετεύει***

στίχος από το διάσημο τραγούδι της Μελίνας Κανά με στίχους του Θανάση Παπακωνσταντίνου.

***β) Δώστε στους Πασπίτες ένα μπάφο, να δούνε τον Αντρέα να βγαίνει από
τον τάφο,***

με *Πασπ-ίτες* να σημαίνει Πανελλήνια Αγωνιστική Σπουδαστική Παράταξη, *μπάφο* στην αργκό το τσιγάρο κάνναβης και το όνομα *Αντρέα* να είναι σαφώς ο Αντρέας Παπανδρέου, τρεις πληροφορίες που κατέχει μόνο κάποιος κάτοικος της πόλης ή και της χώρας και όχι απλά ένας ομιλητής της ελληνικής.

¹³ Από <https://synthimata-se-toixous.blogspot.com/> με τελευταία πρόσβαση στις 9 Νοεμβρίου 2023.

c) είσαι στο μυαλό! κάτι μαγικό!!

σύνθημα της Αθηναϊκής ομάδας ποδοσφαίρου, του Ολυμπιακού.

d) Βόρεια Ήπειρος!ΓΗ ελληνική!

με αναφορά στο βόρειο μέρος της Ηπείρου το οποίο είναι τώρα αλβανικό

e) ένα το χελιδόνη...και το σουπερμαρκετ ακριβο...

αναγνωρίζεται ο περίφημος στίχος του Ελύτη, ο οποίος έχει τραγουδηθεί από τον Γρηγόρη Μπιθηκώτη, σε μουσική του Μίκη Θεοδωράκη.

Τα συνθήματα (a) μέχρι (e) περιέχουν ορισμένες πληροφορίες που είναι αναγνωρίσιμες και κατανοητές μόνο από το σχετικό κοινό, ένα άτομο το οποίο δεν γνωρίζει την ιστορία ενός τόπου, την πολιτική, τη μουσική, δηλαδή όλα τα στοιχεία που συνθέτουν ουσιαστικά μια κοινωνία, δεν είναι ικανό να αντιληφθεί ούτε το ξεκάθαρο μήνυμα αλλά ούτε και το κώδικα που ίσως κρύβεται πίσω από συσχετισμούς, αναγραμματισμούς, παρομοιώσεις και διάφορες τεχνικές εφαρμοσμένες επί τούτου πάνω στο σύνθημα.

Με τον συλλογισμό πως τα συνθήματα ή αλλιώς τα κειμενικά γκραφίτι, περιέχουν γραπτό λόγο, συνειδητοποιούμε πως αποτελούν πηγή γλωσσολογικής έρευνας με αναρίθμητες προεκτάσεις. Η συντομία τους αλλά και το περιεχόμενό τους τα καθιστούν ιδανικά ως προς εξέταση με γλωσσολογική σκοπιά διότι οφείλουν να μεταδίδουν μηνύματα, εύκολα, γρήγορα, συμπυκνωμένα και με ανάλογο πολιτικό, κοινωνικό ή και γενικό περιεχόμενο. Αυτές οι υποχρεώσεις ουσιαστικά, αναγκάζουν τα χαοτικά και ακανόνιστα συνθήματα να υπακούν σε κανόνες και νόρμες της γλώσσας. Χωρίς να χάσουν την ελευθεριακή τους υπόσταση, προβάλουν αξιοπρόσεκτα σημεία γλωσσολογικού ενδιαφέροντος (Παπαβασιλείου,2011). Ένα από αυτά τα σημεία αποτελεί η ομοηχία, την οποία πραγματεύεται η παρούσα διπλωματική εργασία.

1.4 Μια κοινωνιολογική προσέγγιση

'The passion for destruction is a creative passion, too.'

Mikhail Bakunin

Οι Gonos, Mulkern και Poushisnky (1976), προσεγγίζοντας κοινωνιολογικά το θέμα, κατέληξαν στο συμπέρασμα πως τα συνθήματα αντανακλούν μια «συλλογική συνείδηση», αποτυπώνουν δηλαδή την ακέραιη ουσία της κάθε κοινωνίας χωρίς να την παραμορφώνουν. Συγκεκριμένα παραθέτουν πως κατά τις περιόδους κοινωνικών αλλαγών και αναταράξεων, η δημόσια απελευθερωμένη έκφραση συναισθημάτων και πεποιθήσεων αποτελεί αναγκαιότητα. Η γραφή σε τοίχους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ελευθερία και τη δημοκρατία, δημιουργώντας ένα αντιθετικό δίπολο: από τη μια χαρακτηρίζεται ως παραβατική πράξη η οποία αντανακλά την παρακμή μιας πολιτείας και υποβαθμίζει την ποιότητά της. Στον αντίποδα, εκλαμβάνεται ως απεικόνιση και εκπροσώπηση απελευθέρωσης-αυτεξουσίτητας-ανεξαρτησίας του λόγου (Creswell, 1992). Γίνεται αρκετά ελκυστική ως μια παράνομη πρακτική αλλά που σε δεύτερη ανάγνωση έχει νόημα και σκοπό (Rowe & Hutton, 2012). Δεν αποτελεί βανδαλισμό, ο οποίος καταστρέφει τις προσόψεις των πόλεων αλλά μια μορφή έκφρασης ανησυχιών (Tearaway, 2009).

Συχνά, είτε ατομικά είτε συλλογικά, υπάρχει η τάση να γίνεται ανώνυμη και μυστική καταγραφή σκέψεων και κριτικής σχετικά με τα τρέχοντα γεγονότα, αλλά πάντα με δημόσια προσβασιμότητα. Υπάρχει μια επείγουσα ανάγκη για την πλήρη συμμετοχή της κοινότητας -κατά βάση της πόλης- προκειμένου να αναδείξει, να προστατεύσει τα χαρακτηριστικά της, και να εκφράσει τις επιθυμίες της με όλους τους δυνατούς τρόπους (Carrigton, 2009).

Οι Stocker, Dutcher και Hargove (1972), συμπληρώνουν ότι τα συνθήματα, που υφίστανται στην κοινωνία από την αρχαιότητα, μπορούν να λειτουργήσουν ως μέσο παρακολούθησης και να αποκαλύψουν τα πρότυπα συμπεριφοράς και τις κοινωνικές προτιμήσεις διάφορων ομάδων. Παρατήρησαν πως αποκαλύπτεται η προσωπικότητα του δημιουργού, ο τρόπος που σκέφτεται και ο ψυχισμός του, καθώς επιδιώκει να μεταδώσει ένα μήνυμα με άμεσο τρόπο, πάντα ατομικό, αλλά αντικατοπτρίζοντας ταυτόχρονα τις απόψεις μεγάλου μέρους του πληθυσμού. Μπορεί να είναι μια «υπαρξιακή επιβεβαίωση» για τον ίδιο τον συντάκτη αλλά δεν

εκλαμβάνεται με τον ίδιο τρόπο από έναν καχύποπτο περαστικό (Creswell, 1992). Όσον αφορά τη δράση των γραφένων, ο νόμος δεν έχει αισθητές επιπτώσεις για τις ενέργειες των ατόμων που τον παραβιάζουν, και δεν υπάρχει φόβος για δημόσια αντίδραση. Αναμφίβολα, ενάντια στον κοινωνικό και θεσμικό έλεγχο, το ρίσκο των δημιουργών παραμένει μεγάλο αλλά δεν υπολογίζεται (Ferrell, 1995).

Δεν υπάρχουν πρωτόκολλα αλλά ούτε συγκεκριμένες φόρμες και νόρμες για να γράψει κάποιος ένα σύνθημα σε έναν τοίχο. Η αναγραφή ιδεών σε τοίχους αποτελεί τη μοναδική μορφή ρητορικής που μπορεί να μειώσει τις ανισότητες ανάμεσα σε διάφορες ομάδες, ενώ η διαδικασία δημιουργίας χαρακτηρίζεται από πλήρη ισότητα (Rodriguez & Clair, 1999). Παρόλα αυτά πολλές φορές αντιμετωπίζεται ανεκδοτικά από τα μέσα ενημέρωσης, ενώ έχει επικυρωθεί σαν μια ιδιαίτερη μορφή επικοινωνίας η οποία εκθέτει όλων των ειδών τις απόψεις, όχι αποκλειστικά και μόνο του δημιουργού, αλλά και όσων ζουν και δρουν σαν αυτόν (Ley & Cybriwsky, 1974).

Η γραφή σε τοίχους είναι μια «αμφιλεγόμενη μορφή τέχνης», η οποία έχει τη δυνατότητα να παραχθεί χωρίς εμπειρία· είναι τέχνη από όλους προς όλους (Chamberlain, Mullin, Berio, Leymarie & Wagemans, 2022). Ουσιαστικά, αυτή η διαδικασία προάγει ισότιμες ευκαιρίες χωρίς να είναι μονόπλευρη, αλλά υπάρχει το τρίπτυχο πομπός-μήνυμα-δέκτης, με τον πομπό να μην καθορίζεται με βάση το status quo του ή τα γενικότερα χαρακτηριστικά του. Η White (2001) παραθέτει τρία κοινωνιολογικά οφέλη της δημιουργίας των συνθημάτων:

- a) Υπάρχει η ελεύθερη έκφραση και η ατομική δύναμη μετάδοσης ενός μηνύματος.
- b) Ορίζει τα συνθήματα ως μια «φόρμα δημοκρατισμού», ελεύθερα προσβάσιμη σε όλους ανεξαιρέτως το υπόβαθρο και τις ικανότητες τους.
- c) Δίνεται ένα αίσθημα επίτευξης μέσω της ενεργούς δράσης, σε κάτι το οποίο προσδίδεται αξία όμως από τον ίδιο τον πράττοντα.

Για τους Halsey και Young (2006) τα συνθήματα, συνθέτουν ένα αντιφατικό και παράδοξο φαινόμενο έκφρασης της τέχνης: αμφιταλαντεύονται ανάμεσα στην «αισθητική παρέμβαση» και την «εγκληματική δράση». Αναφερόμενοι στον δημιουργό, υπογραμμίζουν ότι η ατομική ταυτότητα συχνά χάνεται όταν βλέπουμε ένα σύνθημα, καθώς επηρεαζόμαστε σε μεγάλο βαθμό από την ίδια αποτύπωση του κειμενικού κώδικα και δεν δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή στο άτομο που το έχει συντάξει.

Δεν υπάρχει βέβαια πλήρης απόσχιση του δημιουργού από το μήνυμα το οποίο μεταφέρει, γιατί στην πλειονότητα των περιστάσεων, εκφράζει τις δικές του πεποιθήσεις με έναν προσωπικό τόνο. Έχει ήδη επιλέξει τι επιθυμεί να μεταδώσει, ακόμα και αν το σύνθημα γράφτηκε χωρίς σκέψη και προσχεδιασμό με μια «στιγμιαία παρορμητικότητα», υποσυνείδητα μπορούν να αναγνωρισθούν κάποια χαρακτηριστικά του από το ίδιο το μήνυμα (Halsey και Young, 2006).

Το μέρος παίζει έναν καθοριστικό ρόλο στο ίδιο το μήνυμα του συνθήματος. Ο συγγραφέας διαλέγει πολλές φορές προσεκτικά το πού θα αποτυπώσει την ιδέα του. Δεν είναι ελάσσονος σημασίας αλλά διαλέγεται προσεκτικά καθώς όταν κάποιος αποκτά πρόσβαση σε μια μη επιτρεπτή περιοχή και ουσιαστικά μαρκάρει ανώνυμα αλλά αδιαμφισβήτητα παράνομα ένα σημείο της πόλης, γίνεται αυτόματα κυρίαρχος του εαυτού του και του μεταδιδόμενου μηνύματός του (Ley & Cybriwsky, 1974). Συνήθως είναι δημόσιοι χώροι, με πρόσβαση στους πολλούς για να έχει και μεγαλύτερη απήχηση, άλλες φορές είναι ιδιωτικοί χώροι με σκοπό την πρόκληση συγκεκριμένων προσώπων. Δεν επιλέγονται περιορισμένοι χώροι που είναι προσβάσιμοι μόνο από ένα συγκεκριμένο κοινό, γιατί αυτό περιορίζει αυστηρότερα το μήνυμα και το καθιστά ανεπαρκές από επικοινωνιακή άποψη, με αποτέλεσμα να χάνεται η ουσία του. Τα διαφορετικά μέρη γραφής των συνθημάτων αντιστοιχούν σε διαφορετικά είδη κοινού και περιεχομένου αλλά το πώς και το γιατί πραγματώνονται ποικίλουν σε μεγάλο βαθμό (White, 2001).

Οι αλλαγές σε μια πόλη, ενίοτε, μπορεί να περάσουν απαρατήρητες από τους κατοίκους της. Ωστόσο συχνά, αυτές οι εξελίξεις, είτε εκφράζονται μέσω των συνθημάτων άμεσα και σαφώς είτε με έμμεσο τρόπο, ωθούν τους πολίτες σε διαδικασίες προβληματισμού και αμφισβήτησης απευθείας ή μετά από συγκεκριμένη χρονική περίοδο (Young, 2010). Αποτελούν μια αυθόρμητη συνιστώσα του περιβάλλοντος της πόλης και, παρόλο που βρίσκονται στο οπτικό μας πεδίο, διατηρούν πάντα τη φρεσκάδα και τον αυθορμητισμό τους. Η επιβίωση ενός συνθήματος εξαρτάται από το εκάστοτε εξελισσόμενο πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο δημιουργήθηκε (Melhorn & Roming, 1985). Το να συντηρηθεί ένα μήνυμα σε τοίχο είναι αδύνατο από πολλές απόψεις. Έχει απροσδιόριστη διάρκεια ζωής και συνιστά -εκτός από ένα σύντομο στιχάκι γενικού περιεχομένου- ένα στιγμιαίο «μανιφέστο» και ως τέτοιο προτρέπει σε αλλαγές της υφιστάμενης τάξης πραγμάτων και έχει πρόθεση να ανατρέψει ριζικά τη δυσμενή κατάσταση για την οποία

διαδηλώνει τόσο ηχηρά αλλά και σιωπηρά, πάνω σε ένα τοίχο (Ley & Cybriwsky, 1974).

Οι γραφείς των συνθημάτων, αλλιώς «storytellers¹⁴» κατά τον Gauthier (1997) αποτυπώνουν τις δικές τους αλήθειες και ορίζονται ως «συγγραφείς και ήρωες ταυτόχρονα» ακόμα και σε μια ιστορία ελάχιστων δευτερολέπτων ενώ για τον Lachmann (1988) είναι «παράνομοι κοινωνικοί δρώντες». Ο συντάκτης ενός συνθήματος δεν υποκύπτει σε κανένα διοικητικό ή κυβερνητικό πρόσταγμα, αλλά αμφισβητεί αρχές και επιβαλλόμενες οδηγίες. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για αυτούς το να εκφράζουν γνώμες, οι οποίες δεν συνάδουν με επίσημες ή δημοφιλείς πηγές (Gauthier, 1997) η αποτύπωση ιδεών σε τοίχους συνιστά μια «συλλογική και έμφυτη δραστηριότητα» αλλά την ίδια στιγμή υφίσταται ως κάτι ατομικό και προσωπικό αλλά πάντα πηγαίο (Ferrell, 1995) .

Ωστόσο, η παραγωγή συνθημάτων δεν είναι ένα ομοιογενές φαινόμενο, το οποίο προέρχεται μόνο από τις εντυπώσεις και τις αντιδράσεις της νέας γενιάς. Αλλά είναι μια πολυσχιδής παρέμβαση με πολιτισμικό-αισθητικό-πολιτικό υπόβαθρο στον αστικό χώρο (Θεοδόσης & Καραθανάσης, 2019). Συμπληρώνοντας, οι ίδιοι υπογραμμίζουν πως τα συνθήματα και τα γκράφιτι είναι συνειδητή πράξη ελευθερίας λόγου, η οποία δεν δίνει σημασία στη δικαιοδοσία των αρχών και αγνοεί τον επιβαλλόμενο έλεγχο από ιδιοκτήτες και κράτος. Συνεπώς αν αγνοήσουμε τις συμβατικές περιορισμένες απόψεις που αφορούν την πολιτική ορθότητα, η πλατφόρμα των δημόσιων τοίχων ανοίγει τον δρόμο για κάθε είδους επέμβαση ή παρέμβαση με τους τους δημόσιους τοίχους να αποτελούν μια πλατφόρμα που προσφέρει πλούσια περιβάλλοντα με νόημα, όπου υπάρχουν ελευθεριακές ιδέες, αιτήσεις, δημόσια κριτική και μηνύματα αλληλεγγύης.

Χωρίς αμφιβολία, τα συνθήματα αποτελούν δείκτες συμπεριφορών και πεποιθήσεων μιας κοινωνίας. Είναι ευμετάβλητα και διαφοροποιούνται αναλόγως τον

14 Storyteller ως αφηγητής μιας ιστορίας, δημιουργός μιας αφήγησης. Με τον όρο *αφήγηση* αναφερόμαστε στη διαδικασία του να λέει κανείς μια ιστορία, αλλά και στο προϊόν της διαδικασίας αυτής, το αφήγημα ή αφηγηματικό κείμενο (Παρίσης & Παρίσης, 2007) Αντλήθηκε από Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων, λήμμα «Αφήγηση», http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/4716/Lexiko-Logotechnikon-Oron-Gymnasiou-Lykeiou_html-apli/index.html με τελευταία πρόσβαση στις 10 Σεπτεμβρίου 2023.

χώρο και τη στιγμή την οποία έχουν γραφτεί. Μετασχηματίζονται διαρκώς, όσο υπάρχουν μεταβολές μέσα στην κοινωνία.

1.5 Ορισμός και οριοθέτηση της ομοηχίας

Ο όρος «ομοηχία» είναι εξαιρετικά περίπλοκος στην προσέγγισή του λόγω της σύγχυσης που προκαλείται σχετικά με την ακριβή του έννοια. Συχνά αντιμετωπίζεται ως ταυτόσημος όρος της *πολυσημίας*, της *ομοφωνίας*, *ομογραφίας* ή και της *ομωνυμίας*, οι οποίοι αποτελούν μεταγλωσσικούς όρους – στα αγγλικά τους συναντάμε ως *polysemy* [πολλές σημασίες] – *homophony* [ίδιος ήχος] – *homography* [ίδια γραφή] και *homonymy* [ίδιος ήχος και ίδια ορθογραφία] (Truby, 1966). Καθώς τα συνθήματα τα οποία μελετήθηκαν είναι πληθώρα και προς αποφυγή ασάφειας και ανακρίβειας, θα παρουσιάσουμε με σύντομους ορισμούς και θα οριοθετήσουμε την ακριβή χρήση και έννοια του σχήματος, βασιζόμενοι σε όρους και ορισμούς αποκλειστικά αντλημένους από το μελέτημα των Νάκα, Μαγουλά και Καποθανάση (2010).

Εν συντομία θα αναφερθούμε και στις υπόλοιπες έννοιες για να βοηθηθεί και να γίνει απλούστερη η καλύτερη εμπέδωση του σχήματος προς εξέταση. Ξεκινώντας, παραθέτω τους τρεις ορισμούς που δίνονται από το Χρηστικό λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας (2022) :

- a) **Ως ομωνυμία** [όμωνυμία] ο-μω-νυ-μί-α ουσ. (θηλ.): ΓΛΩΣΣ. η σχέση μεταξύ δύο λέξεων οι οποίες έχουν την ίδια προφορά ή γραφή και διαφορετική σημασία. *Βλ. ομο-γραφία, -ηχία.* [< αρχ. όμωνυμία, γαλλ. homonymie, αγγλ. homonymy]
- b) **Ως ομόηχος** , η, ο [όμόηχος] ο-μό-η-χος επίθ.: ΓΡΑΜΜ. (για λέξη) που προφέρεται το ίδιο με άλλη, αλλά έχει διαφορετική ορθογραφία και σημασία: *Οι λέξεις "νίκη" και "νοίκι" είναι ~ες.* *Βλ. [ομόγραφος](#), ομώνυμος.* || ~οι: τύποι. ~ες: καταλήξεις/συλλαβές. ~α: φωνήεντα. || (ως ουσ.) Τα ~α. [< μτγν. όμόηχος 'που έχει τον ίδιο ήχο', γαλλ. homophone]
- c) **Ως ομόγραφος** , η, ο [όμόγραφος] ο-μό-γρα-φος επίθ.: ΓΡΑΜΜ. (για λέξη) που γράφεται το ίδιο με άλλη, αλλά έχει διαφορετική σημασία: *Οι λέξεις "ρόκα" (: υφαντικό εργαλείο) και "ρόκα" (: ποώδες φυτό) είναι ~ες.* *Βλ. [ομόηχος](#), ομώνυμος.* || (ΔΙΑΔΙΚΤ.) ~α ονόματα χώρου (: που μοιάζουν οπτικά με κάποιο όνομα χώρου, επειδή προκύπτουν από

~ους χαρακτήρες του ελληνικού και λατινικού αλφαβήτου, π.χ. *eett.gr* και *εεττ.gr*).|| (ως ους.) Τα ~α. Βλ. [-γραφος](#). [< μτγν. όμόγραφος, γαλλ. homographie, αγγλ. homograph]

Οι ορισμοί a & b ξεκαθαρίζουν πως και στην ομωνυμία και στην ομοηχία η σημασία πρέπει να διαφέρει αλλά η ομοηχία αφορά αποκλειστικά την προφορά των λέξεων- η γραφή πρέπει να είναι διαφορετική ενώ στην ομωνυμία ο ορισμός δηλώνει πως μπορεί να υφίσταται ίδια προφορά ή γραφή. Η ομογραφία αφορά συγκεκριμένα και μόνο την ορθογραφία των λέξεων.

Με παρόμοιους ορισμούς βρίσκουμε στο Γλωσσάρι όρων γλωσσολογίας τις έννοιες *ομωνυμία* ως «ίδια προφορά και γραφή αλλά εντελώς διαφορετικές σημασίες», *πολυσημία* ως μια λέξη με περισσότερες από μια σημασίες και *ομοηχία* ως λέξεις «με ακριβώς ίδια προφορά αλλά διαφοροποιημένη γραφή». Στα λεξικά εντοπίζονται δυο ξεχωριστά λήμματα σε ομώνυμες λέξεις [1. **λύρα**¹⁵ η [líra]: έγχορδο μουσικό όργανο των αρχαίων Ελλήνων, που παιζόταν με τα δάχτυλα και 2. **λίρα**¹⁶ η [líra]: χρυσό νόμισμα με διαφορετική κατά χώρα αξία] ενώ σε πολυσημικές υπάρχουν διαφορετικές ερμηνείες και σημασίες του ίδιου λήμματος [**γλώσσα**¹⁷ η [glósa]: 1 μυώδες, σαρκώδες και ευκίνητο όργανο που βρίσκεται μέσα στη στοματική κοιλότητα 2. (μτφ.) ό,τι μοιάζει με γλώσσα, κυρίως στο σχήμα: ~ παπουτσιού. ~ καμπάνας. ~ κλειδαριάς, γλωσσίδι. 3. σύστημα επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, που χρησιμοποιεί τους φθόγγους για τη μετάδοση σκέψεων, γνώσεων, πληροφοριών, επιθυμιών και συναισθημάτων] (Νικηφορίδου, 2012).

Διαφοροποιούμε την πολυσημία -δηλαδή τη σύνδεση ενός σημαίνοντος¹⁸ με πάνω από ένα σημαινόμενο- από την ομωνυμία διότι μια πολύσημη λέξη βρίσκεται στα λεξικά ως αποκλειστικά και μόνο ένα λήμμα σε αντίθεση με την ομώνυμη λέξη

¹⁵ Από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools με τελευταία πρόσβαση στις 11 Νοεμβρίου 2023.

¹⁶ Από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools με τελευταία πρόσβαση στις 11 Νοεμβρίου 2023.

¹⁷ Από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek με τελευταία πρόσβαση στις 11 Νοεμβρίου 2023.

¹⁸ Για ορισμούς σχετικά με *σημαίνον-σημαινόμενο* εδώ: <http://www.fylopedia.uoa.gr> με τελευταία πρόσβαση στις 11 Νοεμβρίου 2023.

(McCaughren, 2009) [ως παράδειγμα πολυσημίας: **το μάτι**¹⁹ ως **1.** (ανατομία) ο οφθαλμός, το όργανο της όρασης ⇨ πονάει το μάτι μου αλλά και **2.** η στρογγυλή εστία κουζίνας ⇨ Βάλε τη χύτρα πάνω στο μεγάλο μάτι ενώ ως παράδειγμα ομωνυμίας [**vázo**]: **1.** βάζω²⁰ ως τοποθετώ κτ. σε ένα μέρος, σε μια θέση, κάπου που δεν ήταν πριν και **2.** το βάζο²¹ ως δοχείο από γυαλί, πηλό, μέταλλο κτλ. ή από πολύτιμες ύλες που χρησιμοποιείται ως ανθοδοχείο ή ως διακοσμητικό.]

Βρίσκουμε τον όρο ομοηχία επίσης ως «η φωνητική ταυτότητα, δύο ή περισσότερων λέξεων η οποία δημιουργεί καταρχήν τις προϋποθέσεις για την εμφάνιση κάποιου είδους αμφισημίας» (Καρανάσιος, χ.χ). Δε διακρίνεται η ομοηχία από την ομωνυμία σε πολλούς ορισμούς όπως στο Νεοελληνικό Λεξικό του Μανώλη Τριανταφυλλίδη (χ.χ., σελ.66) όπου αναφέρεται μόνο η ομωνυμία ως λέξεις με ίδια προφορά αλλά διαφορετική σημασία αλλά και η Παυλίδου (2008, σελ. 49-50) στο βιβλίο της ονομάζει ως ομώνυμα τα μορφήματα τα οποία έχουν μόνο ίδια μορφή με ένα σημαίνον να αντιστοιχεί σε πολλά σημαινόμενα [ως παράδειγμα κάνει χρήση της λέξεως **΄cir-os** να αντιστοιχεί σε **χή-ρος** και **χοί-ρος**].

Οι Trott και Bergen (2020) χρησιμοποιώντας τον όρο «*homophony*» - ομοφωνία στα ελληνικά- συμπεριλαμβάνουν κάθε περίπτωση όπου δύο λέξεις ακούγονται το ίδιο αλλά σημαίνουν κάτι διαφορετικό. Βέβαια η πολυσημία με την ομοφωνία για άλλους μελετητές ταυτίζονται ως όροι: οι μονάδες έχουν ίδια φωνολογική φόρμα αλλά αμιγώς διαφορετικές σημασίες, με την πολυσημία όμως να παρουσιάζει μια σχετική συγγενική σημασία μεταξύ των λέξεων ενώ οι ομόφωνες λέξεις έχουν μη σημασιολογικά σχετικές σημασίες (Fenk-Oczlon & Fenk, 2010 ; Ke, 2006).

Η ίδια προφορά αλλά η διαφορετική έννοια-συλλαβισμός-γραμματική τάξη είναι ομοηχία για συγκεκριμένους μελετητές (Caramazza, Costa, Miozzo & Bi, 2001) ενώ για τους Fred και Bagg (2014) είναι απαραίτητη ως προϋπόθεση η ετυμολογική διαφορά των λέξεων για να συγκαταλέγονται στην κατηγορία της ομοηχίας.

¹⁹ Από <https://el.wiktionary.org/wiki/%CE%BC%CE%AC%CF%84%CE%B9> με τελευταία πρόσβαση στις 11 Νοεμβρίου 2023.

²⁰ Από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/search.html με τελευταία πρόσβαση στις 11 Νοεμβρίου 2023.

²¹ Από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/search.html με τελευταία πρόσβαση στις 11 Νοεμβρίου 2023.

Ενώ η ομωνυμία ως όρος δεν έχει έναν κατατοπιστικό και κατανοητό ορισμό, η ομοηχία αποτελεί και μια «φωνητική αντιγραφή τουλάχιστον δυο γλωσσικών μονάδων» (Nang, 2017). Αν αποδεχτούμε τον ορισμό της ομοηχίας ως δυο λέξεις που προέρχονται από την ίδια γλώσσα, την ίδια χρονική περίοδο, με ίδια σημαίνοντα αλλά διαφορετικά σημαινόμενα, η Nang θέτει τρία κριτήρια αναγνώρισης λέξεων ως ομόηχες:

- a) Να υπάρχουν όμοια σημαίνοντα- να ταυτίζεται δηλαδή το ακουστικό μέρος των λέξεων και η ορθογραφία αλλά να υπάρχει μια διαφορά σε ένα στοιχείο όσον αφορά τον σημανόμενο των λέξεων.
- b) Τα παράγωγα των ομόηχων λέξεων να διαφέρουν όπως και η σημασία τους.
- c) Να υπάρχει διαφορά στο γραμματικό επίπεδο, δηλαδή να διαφοροποιούνται κάποια γραμματικά χαρακτηριστικά των λέξεων ως προς τη χρήση τους μέσα στην πρόταση [ως παράδειγμα η μια λέξη να αποτελεί ουσιαστικό και η άλλη επίρρημα].

Η Καποθανάση (2014, σελ. 546) διασαφηνίζει και ξεχωρίζει εντελώς τον όρο *ομωνυμία-homonymy* από την *ομοηχία-homophony* με την ομοηχία σαφώς να διακρίνεται ως «φωνητική ομοιότητα των λέξεων» με ίδια ή διαφορετική ορθογραφία, αλλά ξανά με διαφορετική σημασία μεταξύ τους. Η ίδια τονίζει (2014, σελ. 558) πως η *ομοηχία* έχει αντικατασταθεί με τον ομολογουμένως πιο αδιευκρίνιστο και ακαθόριστο όρο *ομωνυμία*, για να γίνει πιο βολική και ευχερής η χρήση των σχολικών εγχειριδίων της ελληνικής γραμματικής ενώ υπογραμμίζει πως ο όρος *ομοηχία* «διακρίνεται από εννοιολογική διαφάνεια» και σαφώς εξυπηρετεί καλύτερα οριοθετήσεις για ανάπτυξη ορισμών και σωστή πλαισίωση και κατηγοριοποίηση παραδειγμάτων που συμπεριλαμβάνουν το φαινόμενο. Οι ομόηχες λέξεις ακούγονται το ίδιο αλλά μπορεί να είναι ομόγραφες ή ετερόγραφες, με μια λέξη να αντιστοιχεί σε δυο λήμματα ή να υφίστανται δυο διαφορετικές εντελώς λέξεις, δυο μοναδικά λήμματα ξεχωριστά (Biedermann, Blanken & Nickels, 2002). Με αυτόν τον τρόπο και με αυτόν τον ορισμό έχει δομηθεί η συγκεκριμένη εργασία, στην οποία αποδεικνύεται εμφανώς και πιο emphatic η χρήση της ακουστικής πλευράς των μονάδων και η ανάλυσή τους, βασιζόμενοι αποκλειστικά στην οριοθέτηση της ομοηχίας όπως ακριβώς ορίστηκε στα μελετήματα τα οποία αναφέρθηκαν.

Όσο σύνθετοι και δυσνόητοι και να φαίνονται οι παραπάνω όροι, και δύσκολοι στην οριοθέτησή τους, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται σε πολλές περιπτώσεις η αμφισημία²² λέξεων και μια πολυπλοκότητα στην κατανόηση, η αποκωδικοποίηση και η επίλυση του θέματος επέρχεται με τη σημαντική παρουσία του περιεχομένου και των συμφραζόμενων. Όταν ομόηχες, ομώνυμες ή πολύσημες λέξεις τοποθετηθούν στο πλαίσιο μιας σωστά δομημένης πρότασης γίνεται πλήρως αντιληπτή η διαφοροποίηση μεταξύ τους και με αυτό τον τρόπο αποφεύγεται κάθε παρεξήγηση ή σύγχυση μεταξύ δύο ή περισσότερων μονάδων (Fenk-Oczlon & Fenk, 2010 ; Ke, 2006). Η θεώρηση πως η ομοηχία επικεντρώνεται στην ακουστική πλευρά των λέξεων, θα είναι αυτή με την οποία θα εξετάσουμε τα σχήματα ομοηχίας τα οποία έχουν εντοπιστεί μέσα στα συνθήματα.

²² Ο όρος αναφέρεται στην πολλαπλότητα των σημασιών, συνήθως τη δισημία, η οποία είναι δυνατόν να χαρακτηρίζει μια λέξη ή μια πρόταση, Καρανάσιος Γ. από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/show.html?id=372 με τελευταία πρόσβαση στις 5 Νοεμβρίου 2023.

1.6 Τα σχήματα προς εξέταση

Η ολική ομοηχία

Ξεκινώντας θα διακρίνουμε την ομοηχία σε δυο μεγάλες υποκατηγορίες: την ετυμολογική και τη μη ετυμολογική. Η πρώτη εξ' ορισμού ομοηχία υφίσταται καθώς υπάρχει ετυμολογική – δηλαδή με ετυμολογικό αίτιο – σύνδεση ανάμεσα στις μονάδες τις οποίες καλούμαστε να συγκρίνουμε. Ενώ η δεύτερη κατηγορία, η μη ετυμολογική ομοηχία, βασίζεται στην τυχαία και συμπτωματική ύπαρξη της ομοηχίας και δεν υπάρχει κάποια κοινή σημασία των μονάδων (Νάκας κ.ά., 2010).

Προχωρώντας συναντάμε τη διαίρεση της ομοηχίας σε ολική και μερική: σε ολική όταν οι μονάδες ταυτίζονται ηχητικά πλήρως και έχουν σε ίδια θέση τον λεξικό τόνο και σε μερική, όπου εντοπίζουμε μια μεγάλη ομοιότητα ανάμεσα στις μονάδες αλλά όχι πλήρη ταύτιση (Νάκας κ.ά., 2010).

Η ολική ομοηχία με τη σειρά της διακρίνεται σε δυο υποκατηγορίες, την απόλυτη και τη μη απόλυτη ομοηχία, με την απόλυτη να παρουσιάζεται όταν ανάμεσα σε δυο μονάδες υπάρχει εκτός από φωνητική και μορφοσυντακτική ταύτιση, μια απόλυτη ταύτιση ως προς γένος, αριθμό και πτώση (Νάκας κ.ά., 2010).

Ενδεικτικά προς αποσαφήνιση παραθέτω από ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα κάθε κατηγορίας από το σώμα συνθημάτων το οποίο χρησιμοποιήθηκε στην εργασία:

a) Ολική ομοηχία, ετυμολογική

ευτυχία είναι να σε αγαπούν πολύ και όχι πολλοί

με τις μονάδες <πολύ> και <πολλοί> να ταυτίζονται εντελώς ηχητικά και ετυμολογικά.

b) Ολική ομοηχία, μη ετυμολογική:

το κάνω για τη νίκη το κάνω για το νοίκι

με τις λεξικές μονάδες <νίκη> και <νοίκι> να έχουν ταύτιση απόλυτη ηχητικά αλλά καμία σύνδεση ετυμολογικά.

c) Ολική ομοηχία, απόλυτη:

δε βάζεις τιμή στη τιμή μου

με τις δυο μονάδες <τιμή> και <τιμή> να είναι απόλυτα ταυτόσημες σε φωνητικό και μορφοσυντακτικό επίπεδο αλλά και ως προς γένος, αριθμό και πτώση.

d) Ολική ομοηχία, μη απόλυτη:

ότι άφησες μισό ότι έμεινε μισώ

Εκτός από το φωνητικό επίπεδο δεν υπάρχει κάποια άλλη σχετική ομοιότητα και ταύτιση ανάμεσα στις λέξεις <μισό> και <μισώ>

Η μερική ομοηχία

Η μερική ομοηχία, η οποία θα μας απασχολήσει και ιδιαίτερα στην εργασία, αποτελείται από τα ελάχιστα τονικά ζεύγη και τα ελάχιστα ζευγάρια. Για να υφίσταται ένα ελάχιστο τονικό ζεύγος, προϋπόθεση είναι να υπάρχουν οι ίδιοι φθόγγοι, στην ίδια σειρά αλλά με διαφορετική θέση ή απουσία/παρουσία του λεξικού τόνου ανάμεσα στις συγκρινόμενες μονάδες. Ενώ, το ελάχιστο ζευγάρι παρουσιάζει ίδια φωνήματα, στις ίδιες θέσεις ακριβώς αλλά με διαφοροποίηση ενός και μόνο φθόγγου: είτε εντοπίζεται η εναλλαγή συγκεκριμένου φθόγγου μεταξύ των μονάδων είτε η παρουσία/απουσία του (Νάκας κ.ά., 2010).

Με παραδείγματα από την εργασία:

a) Ελάχιστο ζεύγος με εναλλαγή φθόγγων:

πρώτα κυνήγα τη γνώση μετά τη γνώμη

όπου υπάρχει εναλλαγή των φθόγγων <σ> και <μ> σε μεσαία θέση ανάμεσα στις μονάδες <γνώση> και <γνώμη>, με τον λεξικό τόνο να παραμένει σε ίδια θέση.

b) Ελάχιστο ζεύγος με παρουσία/απουσία φθόγγου:

δεν έχω ώρα, θέλω να σε δω τώρα..

με την προσθήκη του φθόγγου <τ> στην πρώτη λεξική μονάδα <ώρα>.

c) Ελάχιστο τονικό ζεύγος:

Πότε; Ποτέ!

Διαφορετική θέση του λεξικού τόνου μεταξύ των μονάδων <πότε> και <ποτέ>.

Η παρήχηση

Σε ένα χαμηλότερο επίπεδο βρίσκεται η παρήχηση, η οποία αποτελεί την επανάληψη ενός φθόγγου ή μιας συλλαβής σε διαδοχικές λέξεις (Νάκας κ.ά., 2010). Η παρήχηση μπορεί να ερμηνευτεί και ως μη ευχάριστη ακουστικά αλλά με την κατάλληλη επιλογή φθόγγων²³ είναι δυνατό να προσδώσει λυρικότητα και ενιαιότητα καθώς και να ενισχύσει το περιεχόμενο της φράσης/πρότασης και να υπογραμμίσει το νόημα του κειμένου. Είναι ένα σχήμα λόγου «που συνίσταται στην επανάληψη (μέσα στον ίδιο στίχο ή στην ίδια φράση) όμοιων ή ομόηχων φθόγγων, συλλαβών ή λέξεων»²⁴ (Σταύρου, 2010). Υπάρχει συχνή χρήση παρήχησης στα συνθήματα με σκοπό να επισημανθεί η μουσικότητα και ο ρυθμός, τα οποία δυο εξυπηρετούν στην καλύτερη απομνημόνευση των φράσεων.

Ενδεικτικά:

Εμείς πότε θα πάμε διακοπές και παραλία;

με τον φθόγγο <π> να πρωταγωνιστεί σχεδόν σε όλες τις μονάδες και να τονίζεται ο ρυθμός του συνθήματος λόγω της επαναλαμβανόμενης χρήσης του <π>.

²³ Οι απαλοί φθόγγοι (λ,ρ) προσφέρουν στον στίχο μια αίσθηση πληρότητας βλ. Σταύρου σελ.39

²⁴ Ανακτήθηκε από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica με τελευταία πρόσβαση στις 5 Νοεμβρίου 2023.

Η ομοιοκαταληξία / ομοιοτέλευτο

Δε θα μπορούσε να παραλειφτεί από τη συγκεκριμένη εργασία και η έντονη παρουσία της ομοιοκαταληξίας, η οποία σύμφωνα με τον Σταύρου (2010) είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ομοηχίας, καθώς ως σχήμα λόγου εντοπίζεται όταν στο τέλος δυο στίχων ή και παραπάνω, υπάρχει όμοιος ήχος με τα «τελευταία τονισμένα φωνήεντά (των λεξικών μονάδων) τους και όλοι οι έπειτα φθόγγοι, εάν υφίστανται, να ηχούν απaráλλαχτα, με την ορθογραφία να μην έχει καμία σημασία». Όταν δυο μονάδες ομοιοχούν σχεδόν στο σύνολό τους η ομοιοκαταληξία γίνεται πιο επουσιώδης και αξιοσημείωτη (Νάκας και Καποθανάση, 2008) ενώ είναι πιο «δυνατή» και ξεχωριστή όταν οι μονάδες οι οποίες ομοιοκαταληκτούν είναι διαφορετικά μέρη του λόγου, όπως ένα επίθετο με ένα ρήμα (Νάσκος, 2022).

Ως παράδειγμα

ράφι-στράφι, όπου ολόκληρη η πρώτη λέξη εμπεριέχεται μέσα στη δεύτερη μονάδα.

Έχει αποφευχθεί η καταγραφή της χαμηλότερης βαθμίδας της ομοιοκαταληξίας, διότι παρατηρήθηκε πως στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν τυχαία και έχουν επιλεγθεί παραδείγματα όπου επισημαίνεται η πλούσια ομοιοκαταληξία: όσο πιο διαφορετικές οι λέξεις μεταξύ τους σε «ετυμολογικό-σημασιολογικό-μορφολογικό» επίπεδο, τόσο πιο ευκατάληπτη και επιτηδευμένη η ομοιοκαταληξία (Σταύρου, 2010, σελ.105). Σύμφωνα με τον Νάσκο (2022) η ομοιοκαταληξία χωρίζεται σε δυο κατηγορίες αναλόγως με το πόσους φθόγγους περιλαμβάνει: σε ατελή ομοιοκαταληξία όταν ομοιοκαταληκτούν δυο ή περισσότερες λέξεις μόνο στο τελευταίο φωνήεν ενώ όταν υπάρχει τουλάχιστον ένα σύμφωνο μαζί με το φωνήεν, αυτό συνιστά την τέλεια ομοιοκαταληξία.

Ως παράδειγμα:

*τα πιο καλά **παιδιά** είναι από την Νίκαια και τον **Πειραιά***

Οι λέξεις <παιδιά>-<Πειραιά> ομοιοκαταληκτούν μόνο στον τελευταίο φθόγγο και γίνεται εμφανές πως είναι ατελής και μη σκόπιμη η ομοιοκαταληξία.

Ενώ ενδεικτικά από την εργασία:

Γέλα είναι η ζωή μια **τρέλα**!

Οι δυο μονάδες <γέλα> και <τρέλα> ομοιοκαταληκτούν στο μεγαλύτερο μέρος τους με τους τρεις τελευταίους φθόγγους να είναι όμοιοι και διακρίνεται η πλούσια ομοιοκαταληξία.

Όπως τονίζεται ξανά από τον Σταύρου (2010) η ορθογραφία στο εν λόγω σχήμα είναι άνευ σημασίας και οι λέξεις οι οποίες ομοιοκαταληκτούν μπορούν να διαφέρουν σε όλα τα επίπεδα: σε σημασιολογικό, σε ετυμολογικό και σε μορφολογικό. Δηλαδή δεν έχει κάποια βαρύτητα οι ομοιοκατάληκτες λέξεις να ταυτίζονται σε οποιοδήποτε επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα συνθήματα αποτελούν ένα ποιοτικό μέρος μελέτης και εξερεύνησης της γλωσσολογίας καθώς κάνουν χρήση κάθε δυνατού μέσου της γλώσσας για να γίνουν αρεστά και ελκυστικά. Είναι πολύπλευρα και πολυσχιδή και αναλύονται από πολλούς τομείς επιστημών. Η παρούσα εργασία θα εστιάσει μόνο στο γλωσσολογικό μέρος τους και στα σχήματα ομοηχίας τα οποία έχουν χρησιμοποιήσει οι δημιουργοί για να πετύχουν τους σκοπούς τους. Εντοπίζονται βέβαια και άλλα σχήματα λόγου στα συνθήματα, είτε συνδυαστικά με αυτά της ομοηχίας, είτε ανεξάρτητα. Καθίσταται εμφανές ότι τα συνθήματα ως μορφή γραπτής καλλιτεχνικής έκφρασης θα χαρακτηρίζονται από αμέτρητα σχήματα λόγου με μεγάλη ποικιλομορφία. Η ορισμένη εργασία επικεντρώνεται αποκλειστικά στην ομοηχία καθαυτή και δεν παραθέτει τα συνδυαστικά σχήματα τα οποία μπορεί να συνδηλώνονται στα παραδείγματα.

Για την εργασία μελετήθηκαν εκατοντάδες συνθήματα και καταγράφηκαν μόνο όσα περιλάμβαναν κάποιο σχήμα ομοηχίας. Μέρος των συνθημάτων έχει αντληθεί από έντυπες μορφές (βιβλία) αλλά κυρίως από διαδικτυακές πηγές, οι οποίες θα αναφέρονται στα συνθήματα τμηματικά με παραπομπές στις πηγές τους. Πολλά συνθήματα είναι από προσωπική συλλογή - φωτογραφισμένα και καταγεγραμμένα στην περιοχή της Αθήνας. Έγινε επιτόπια έρευνα, δηλαδή φωτογραφήθηκαν και μεταγράφηκαν τα εκάστοτε συνθήματα τα οποία εντοπίζονταν σε διάφορα μέρη στην περιοχή της Αθήνας. Μεγάλο μέρος του υλικού συνελέγη από τις περιοχές του κέντρου της Αθήνας, όπως η Κυψέλη, το Σύνταγμα, το Μοναστηράκι, το Θησείο, τα Εξάρχεια αλλά και από τα προάστια της πρωτεύουσας, όπως η Κηφισιά, η Παιανία, το Μαρούσι, το Περιστέρι και ο Πειραιάς. Το κάθε σύνθημα το οποίο βρέθηκε μέσα σε βιβλία θα αναφέρεται σε υποσημείωση. Οι κύριες πηγές της εργασίας είναι σελίδες διαδικτυακές όπως το Facebook αλλά και το Instagram:

- a) <https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous> με ένα ανεξάντλητο σώμα περίπου 3 χιλιάδων συνθημάτων με την πρώτη φωτογραφία να ανεβαίνει στη σελίδα το 2012 και να εμφανίζονται καθημερινά καινούριες.
- b) <https://www.facebook.com/profile.php?id=100067964364656> με περίπου χίλια συνθήματα με το πρώτο σύνθημα να

χρονολογείται από το 2015 αλλά η σελίδα δεν είναι πλέον ενεργή.

- c) <https://www.facebook.com/photo/?fbid=380955971981692&set=pb.100068942898693.-2207520000> μια σελίδα η οποία ξεκίνησε να παρουσιάζει τις φωτογραφίες με συνθήματα από το 2012 και έχει περίπου στη σελίδα της χίλια συνθήματα.
- d) https://www.instagram.com/tou_toixou_sunthimata/?hl=el σελίδα της πλατφόρμας του Instagram με σύνολο 769 φωτογραφίες.
- e) <https://www.instagram.com/explore/tags/%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/> στην επίσημη αναζήτηση με λέξη κλειδί «συνθήματα» τα αποτελέσματα ήταν περίπου δυο χιλιάδες φωτογραφίες.

Γίνεται αντιληπτό βέβαια πως μέσα στην πληθώρα των φωτογραφιών, κάποια επαναλαμβάνονται συχνά, ορισμένα είναι αποκλειστικά σε μια διαφορετική γλώσσα και όχι στην ελληνική, κάποια εμφανίζουν μόνο εικόνες και συγκεκριμένα δεν περιέχουν κάποιο σχήμα ομοηχίας. Μελετήθηκαν τα συνθήματα μέχρι την 27 Σεπτεμβρίου του 2023, οπότε στις πηγές είναι πιθανό να έχουν δημοσιευθεί καινούρια συνθήματα τα οποία δεν εξετάστηκαν για την εργασία και να έχουν σβηστεί άλλα τόσα λόγω παραβίασης κάποιων πνευματικών δικαιωμάτων.

Όλες οι σελίδες είχαν προς ελεύθερη διάθεση για αναδημοσίευση ή χρήση το υλικό τους χωρίς περιορισμούς. Οι φωτογραφίες δεν περιέχουν πληροφορίες όπως την τοποθεσία, τον δημιουργό του συνθήματος και το πρόσωπο το οποίο τις φωτογράφησε, οπότε αυτές οι πληροφορίες παραλείπονται στην εργασία. Όλα τα συνθήματα της συγκεκριμένης εργασίας έχουν μεταγραφεί αναλλοίωτα, χωρίς παρέμβαση σε τυχόν ορθογραφικά, συντακτικά λάθη. Κανένα σύνθημα δεν έχει υποστεί διορθώσεις. Ο επιτονισμός ή η απουσία του έχει διατηρηθεί ως έχει όπως και τα κεφαλαία ή πεζά γράμματα. Εξετάστηκαν μόνο τα συνθήματα τα οποία είναι γραμμένα στην ελληνική γλώσσα ή και συνδυαστικά μερικές φορές με κάποιες λέξεις σε μια ξένη γλώσσα.

Τα συνθήματα τα οποία παρουσίασαν σχήματα ομοηχίας, παρατηρούμε πως έχουν αρκετά κοινά σημεία. Διέπονται από βραχύτητα, είναι δηλαδή συνήθως ένας

στίχος, μια φράση ή ένα δίστιχο. Δεν δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη σύνταξη και στην ορθογραφία, ούτε σε γενικότερους κανόνες γραμματικής και σύνταξης, αντιθέτως λειτουργούν αυθαίρετα και άναρχα χωρίς να υπολογίζουν τις νόρμες της γλώσσας. Πολλά από αυτά, δεν παρουσιάζουν σημεία στίξης.

Η γλώσσα των συνθημάτων είναι μια ανεπίσημη κειμενικά γλώσσα καθώς λειτουργεί υπό δικούς της όρους ή και χωρίς. Βέβαια όπως θα διαπιστώσουμε και με τα παραδείγματα της εργασίας, ακόμα και οι άναρχοι συγγραφείς υποκύπτουν στις γλωσσολογικές μεθόδους – εδώ στη χρήση ομοηχίας – και ενσωματώνουν την ομοηχία μέσα στο έργο τους ως μέσο να εναρμονίζεται ο στίχος τους ως ένα σημείο με τη μορφή αλλά και με τη διάθεση τους και αυτό καλείται να αναδείξει η συγκεκριμένη εργασία.

Κατά τη σύνταξη της εργασίας, το βασικό ερώτημα το οποίο έπρεπε να απαντηθεί ήταν το πώς θα παρουσιαστούν τα παραδείγματα των συνθημάτων με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφευχθεί μια ατέλειωτη και πλήρως χαοτική λίστα με πίνακες, δεδομένα και σχόλια, τα οποία πολύ πιθανόν να αποπροσανατόλιζαν τον αναγνώστη. Εξάλλου όλα τα παραδείγματα θα βρίσκονται στην ενότητα *Συγκεντρωτικοί πίνακες συνθημάτων*. Προτιμήθηκε λοιπόν η εστιασμένη παράθεση μερικών και στοχευμένα επιλεγμένων συνθημάτων με σαφή σχόλια και αναφορές σε κάθε κατηγορία και τα συνθήματα τα οποία διαλέχθηκαν :

- a) αντιπροσωπεύουν όμοια και παρεμφερή παραδείγματα
- b) αλλά και υπογραμμίζουν τη διαφορά τους από τα υπόλοιπα σε επίπεδο ετυμολογικό, φωνητικό, ορθογραφικό κ.ά.

Η επιλογή αυτή φιλοδοξεί να δημιουργήσει στον αναγνώστη τη σωστή αίσθηση και την ορατή διάκριση των κατηγοριών χωρίς να επιβαρύνει και να εξουθενώσει με περιττές πληροφορίες και αχανή παραδείγματα τη διαδικασία της ανάγνωσης και εμπέδωσης.

Σχετικά με την κατηγοριοποίηση των παραδειγμάτων σε πίνακες, επιλέχθηκε η εργασία να είναι δομημένη με τέτοιο τρόπο ώστε να εξυπηρετήσει την καλύτερη παράθεση συμπερασμάτων. Η πρώτη μεγάλη κατηγορία που παρουσιάζεται -αυτή της ολικής ομοηχίας- θα διαχωριστεί σε δυο επιμέρους πίνακες: στην απόλυτη και μη απόλυτη ομοηχία, με σκοπό να τονιστεί πόσο πιο δυσεύρετες υπήρξαν οι περιπτώσεις της ολικής απόλυτης ομοηχίας σε σύγκριση με τη μη απόλυτη.

Η απόλυτη ολική ομοηχία έχει ως απαραίτητη προϋπόθεση την πλήρη ταύτιση σε κάθε επίπεδο: στο φωνητικό, στο μορφοσυντακτικό αλλά και στην ομογραφία,

όμως ως όρος τίθεται και το γεγονός οι μονάδες να συμπίπτουν σε απόλυτο βαθμό και στην κλίση, στο γένος, στον αριθμό και στην πτώση. Με βάση αυτές τις αυστηρές οριοθετήσεις καθίσταται λογικό το γεγονός πως σπανιότερα συναντάμε την ολική ομοηχία ως απόλυτη, κάτι που θα αναδειχθεί και από τους πίνακες και θα παρουσιαστεί και στα συμπεράσματα.

Η ετυμολογική ή μη ομοηχία της ολικής κατηγορίας δε θα καταγραφεί σε ξεχωριστό πίνακα αλλά θα σημειωθεί στους ίδιους πίνακες ως σχόλιο, χωρίς να προκύψει ένας τρίτος διαχωρισμός. Στο κεφάλαιο *Γραφήματα συνθημάτων* της εργασίας θα αναλυθεί με ειδικά γραφήματα πόσα συνθήματα ολικής ομοηχίας είχαν ετυμολογική προέλευση ή το φαινόμενο δε βασίστηκε σε κάποιου είδους ετυμολογικής συγγένειας, οπότε εμφανίστηκε η ολική ομοηχία τυχαία και συμπτωματικά.

Όσον αφορά τη δεύτερη μεγάλη κατηγορία, της μερικής ομοηχίας η διάκριση θα γίνει με σκοπό να υπογραμμιστεί και να γίνει αντιληπτή η ομοιότητα των συνθημάτων και το πόσο εξυπηρετεί τους σκοπούς τους η χρήση της ομοηχίας. Η μερική ομοηχία θα χωριστεί σε πίνακες:

- a) *μερικής ομοηχίας-ελάχιστο ζευγάρι με εναλλαγή φθόγγων*, όπου έχουμε τους φθόγγους μονάδων σε ίδια σειρά, ίδια θέση λεξικού τόνου αλλά διαφοροποίηση ενός μόνου φθόγγου.
- b) *μερικής ομοηχίας- ελάχιστο ζευγάρι με παρουσία / απουσία φθόγγου* που στην προκειμένη περίπτωση θα απουσιάζει ή θα προστίθεται ένας φθόγγος αλλά οι υπόλοιποι φθόγγοι της μονάδας παραμένουν ως έχουν όπως και λεξικός τόνος.
- c) *μερικής ομοηχίας- ελάχιστο τονικό ζευγάρι* με μονάδες να έχουν τους ίδιους φθόγγους στην ίδια θέση αλλά διαφοροποιείται μόνο ο λεξικός τόνος.

Ξανά και σε αυτή την κατηγορία της μερικής ομοηχίας και επειδή η ετυμολογία συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάδειξη του φαινομένου, η ετυμολογική ή μη κατηγοριοποίηση δε θα καταγραφεί σε ξεχωριστό πίνακα, αλλά σε διαφορετική στήλη μέσα στους ίδιους πίνακες. Θα παρουσιαστεί όμως συμπερασματικά σε γράφημα σε τι ποσοστό και σύνολο υπάρχει σε όλα τα παραδείγματα.

Οι πίνακες της παρήχησης και της ομοιοκαταληξίας θα καταγραφούν ανεξάρτητοι αλλά θα παρουσιαστούν με στοχευμένες παρατηρήσεις στο κεφάλαιο

Γραφήματα συνθημάτων. Όλοι οι πίνακες θα έχουν συγκεκριμένες παρατηρήσεις και σχόλια όπου χρειάζεται και είναι δυνατό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο συγκεντρώνονται και εξετάζονται αναλυτικά ορισμένα αντιπροσωπευτικά παραδείγματα από το σύνολο του σώματος υλικού. Δίνονται συγκεκριμένα και στοχευμένα παραδείγματα έτσι ώστε να γίνει πλήρως κατανοητή η χρήση του κάθε σχήματος μέσω από αυτά: για ποιο λόγο γίνεται η χρήση, τι προσφέρει στο εκάστοτε σύνθημα και σε τι βαθμό. Υπάρχει παράθεση σχολίων και παρατηρήσεις πάνω σε λεπτομέρειες στις ίδιες τις λεξικές μονάδες οι οποίες αποτελούν στο σύνολό τους ένα σχήμα ομοηχίας. Η ανάλυση επιλεγμένων συνθημάτων στοχεύει στο να γίνει πιο εύκολη η εμπέδωση της ομοηχίας, πιο ευδιάκριτος ο τρόπος με τον οποίο το ίδιο το σχήμα συμβάλλει στη δημιουργία του συνθήματος αλλά και στο να δοθεί μια κατευθυντήρια γραμμή στην ανάγνωση όλων των παραδειγμάτων χωρίς χαοτικές και περίπλοκες παραθέσεις σε πίνακες που ίσως δημιουργήσουν μια δυσάρεστη αίσθηση στον αναγνώστη. Με τον συγκεκριμένο τρόπο, παρουσιάζοντας συνοπτικά κάποια από τα παραδείγματα ανά κατηγορία, ανατρέχει πιο εύκολα και αβίαστα ο κάθε αναγνώστης σε αυτά, κάνει συγκρίσεις και βγάζει συμπεράσματα, χωρίς να χρειάζεται να εγκλωβιστεί σε μια ανάγνωση όλων των παραδειγμάτων από την αρχή με τα σχόλια και τις αναλύσεις.

3.1 Η ολική ομοηχία: ανάλυση και παραδείγματα

α) *εμείνα στην έκτη **τάξη**²⁵ για να βάλω την ζωή μου σε μια **τάξη***

Διακρίνεται η ολική αλλά και απόλυτη ομοηχία ανάμεσα στις λεξικές μονάδες-ουσιαστικά <τάξη> [tákɣi]²⁶ και <τάξη> [tákɣi]²⁷. Η ομοηχία είναι ετυμολογική,

²⁵ Οι μονάδες οι οποίες παρουσιάζουν την ομοηχία θα σημειώνονται στο εξής με έντονη (bold) γραφή χρώματος μαύρου.

²⁶ Μέσα σε αγκύλες: Η φωνητική μεταγραφή των μονάδων σύμφωνα με τους κανόνες καταγραφής και τα σύμβολα του Διεθνούς Φωνητικού Αλφαβήτου όπως αυτά παρουσιάζονται στο βιβλίο *Clefs pour la linguistique* του Georges Mounin με μετάφραση της Άννας Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 2003, Αθήνα, σελίδες 46-50.

²⁷ Όλα τα παραδείγματα μεταγραφής έχουν αντληθεί από τον ιστότοπο https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/search.html?lq= .

υπάρχει ομογραφία, παρατηρείται πως είναι επιτηδευμένη και σκόπιμη η χρήση των συγκεκριμένων μονάδων.

*b) Πιάσε τον **καρπό** μου να γευτείς τον απαγορευμένο **καρπό***

Σχηματίζεται η ολική αλλά ξανά απόλυτη ομοηχία ανάμεσα στις λεξικές μονάδες <καρπό> [karpó] και <καρπό> [karpó] αλλά η παρούσα περίπτωση εμπίπτει στην κατηγορία της μη ετυμολογικής κατηγορίας, καθώς οι λέξεις ταυτίζονται συμπτωματικά πλήρως. Η ομογραφία είναι εμφανής. Ξανά η δημιουργικότητα του συντάκτη είναι ευδιάκριτη και συνειδητοποιούμε πως έχουν επιλεχθεί οι δυο μονάδες προσεκτικά για να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του κοινού.

*c) κάντε στη **μπάντα** η **μπάντα**²⁸ απόψε ροκάρει ραπαρει αυτά που μισούν*

Το ομόηχο ζεύγος <μπάντα> [bánda] και <μπάντα> [bánda] αποτελεί ένα παράδειγμα ολικής και απόλυτης ομοηχίας με ομογραφία αλλά μη ετυμολογική ταύτιση ανάμεσα σε λεξικές μονάδες. Η άμεση παράθεση της μιας λέξης μετά την άλλη εμφανίζει ένα έξυπνο ακουστικό παιχνίδι το οποίο πλάθει μια άκρως ενδιαφέρουσα μουσικότητα.

*d) αν έχεις θέση σε **κόμματα** ή **κόμματα** βάζεις όταν συζητάς σε πηγαίνει αλλιώς,
αλλιώς επεμβαίνει ο **ΘΕΟΣ***

Παρουσιάζεται η ολική και απόλυτη ομοηχία ανάμεσα στις λέξεις <κόμματα> [kómata] και <κόμματα> [kómata], με μη ετυμολογική σύνδεση και ομογραφία. Επιλέγεται πάλι η διαδοχική παράθεση των δυο ομόηχων λέξεων με σκοπό την εσκεμμένη δημιουργία ηχητικότητας.

²⁸ μπάντα ως 1α. το παραμερίζω ή αδιαφορώ γι' αυτό και με επέκταση το κρατώ για μελλοντική χρήση. 1β. (σπάν.) ακραία ή απόμερη θέση ενώ στο δεύτερο σκέλος μπάντα η ως ορχήστρα με κρουστά και πνευστά όργανα, ιδίως για υπαίθριες εκδηλώσεις από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek με τελευταία πρόσβαση στις 20 Οκτωβρίου 2023.

e) *EXOYN TA MATIA MOY ΔΥΟ ΚΟΡΕΣ, ΟΜΩΣ ΟΙ ΚΟΡΕΣ ΤΟΥΣ ΕΙΝΑΙ
ΟΡΦΑΝΕΣ*

Στο (ε) παράδειγμα οι λέξεις <ΚΟΡΕΣ> [kóres] και <ΚΟΡΕΣ> [kóres] είναι δυο ουσιαστικά τα οποία πραγματώνουν την απόλυτη και ολική ομοηχία με ομογραφία και ετυμολογική ταύτιση. Μια συνειδητή χρήση της ομοηχίας με αποτέλεσμα ένα ευφυολόγημα το οποίο σαφώς και τραβά τα βλέμματα στον κώδικα του μηνύματος.

f) *δε βαζεις τιμη στη τιμη μ*

Υφίσταται ολική και απόλυτη ομοηχία, μη ετυμολογική και ομογραφία ανάμεσα στις λέξεις και ουσιαστικά <τιμη> [timí] και <τιμη> [timí]. Στη σύντομη αυτή φράση, οι δυο επιλεγμένες ομόηχες μονάδες υπογραμμίζουν τη σημασιοδότηση του κειμενικού κώδικα και τον μεταφέρουν με επιτυχία στον εκάστοτε θεατή.

g) *για την εξαθλιωση δε φταιει η κριση φταινε οι κροισοι*

Ανάμεσα στις λέξεις <κριση> [krísi] και <κροισοι> [krísi] υπάρχει ολική μη ετυμολογική ομοηχία, μη απόλυτη καθώς και ετερογραφία. Ένα ευφύες λογοπαίγνιο συνιστά η επιλογή των δυο μονάδων ενώ ταυτόχρονα η ετερογραφία βοηθάει επίσης σημαντικά στη διάκριση της σημασίας τους.

h) *να ζει κανεις; KANEIS NAZI*²⁹

Εδώ διακρίνεται η ολική, μη απόλυτη, μη ετυμολογική ομοηχία, με ετερογραφία, ανάμεσα στην φωνολογική λέξη³⁰ <να ζει> [nazí] και λέξη συντομογραφία <NAZI>

²⁹ Η λέξη «ναζί» είναι δάνειο στα ελληνικά, σύντμηση του **Nationalsozialist**, (εθνικοσοσιαλιστής) από <https://www.lexigram.gr/lex/omor/> με τελευταία πρόσβαση στις 12 Σεπτεμβρίου 2023.

³⁰ Ως φωνολογική λέξη ορίζουμε το μικρότερο κομμάτι ενός εκφωνήματος το οποίο μπορεί να προφερθεί απομονωμένο χωρίς να διαταράσσεται ή να αλλάζει η σημασία του. Κυριαρχικό ρόλο στον προσδιορισμό της παίζει ο τόνος, καθώς η φωνολογική λέξη είναι το συστατικό εκείνο μέσα στο οποίο αποδίδεται ο κύριος τόνος (π.χ. η φράση το δωμάτιό μου [toðo'mati'omu] μπορεί να θεωρηθεί φωνολογική λέξη, ή τονική ομάδα, εφόσον φέρει έναν μόνο κύριο τόνο) από <https://www.greek->

[nazí]. Το συγκεκριμένο ζεύγος ομοηχίας το συναντήσαμε σε αρκετά συνθήματα και αντανακλά την προσωπική ιδεολογική και πολιτική άποψη η οποία υποστηρίζεται αρκετά με τη χρήση της ομοηχίας ανάμεσα στο ίδιο το ζεύγος των λέξεων.

i) ΦΤΕΣ ΚΑΙ ΕΣΥ ΓΙΑ ΤΟ Ε.Σ.Υ

Το (i) παράδειγμα είναι η πολύ ενδιαφέρουσα περίπτωση της ολικής, μη απόλυτης, μη ετυμολογικής ομοηχίας, με ετερογραφία, η οποία εντοπίζεται ανάμεσα στη λεξική μονάδα <ΕΣΥ> [esí] και στη λέξη αρκτικόλεξο <Ε.Σ.Υ> [esí]. Το αρκτικόλεξο έχει χρησιμοποιηθεί και ως προσωπική αντωνυμία για να δηλώσει ένα κοινωνικό μήνυμα και να εγείρει προβληματισμούς, εντάσσοντας δυο όμοιες ηχητικά λέξεις στην ίδια περιορισμένη κατά τα άλλα φράση.

j) το επιπλεων πλοιο φορτωσε επιπλεον θρηνο

Μεταξύ των λεξικών μονάδων <επιπλεων> [epipléon] και <επιπλεον> [epipléon] υπάρχει η περίπτωση της ολικής, μη απόλυτης αλλά ετυμολογικής ομοηχίας, με ετερογραφία, δίνοντας μια εντύπωση ηθελημένης χρήσης του σχήματος για να μεταφέρει το μήνυμα ο δημιουργός και το χρωματίζει με έντονο συναίσθημα.

k) ΤΑΞΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΞΥΔΙΑ

Ολική αλλά μη απόλυτη και μη ετυμολογική ομοηχία, με ετερογραφία επισημαίνεται και στο (k) παράδειγμα με τη λέξη <ΤΑΞΙΔΙΑ> [taksídia] και τη φωνολογική λέξη <ΤΑ ΞΥΔΙΑ> [taksídia], να πραγματώνουν επιτυχώς το φαινόμενο της ολικής ομοηχίας. Με χιουμοριστική προσέγγιση έχει αποτυπώσει ο συγκεκριμένος συντάκτης της τοιχογραφίας την ομοηχία καθώς σχεδόν όλες οι μονάδες ταυτίζονται ηχητικά και αποτελούν στο σύνολο τη φράση.

l) πυξ λαξ χωρις Πλιατσικα³¹, πλιάτσικα σε όλες τις γειτονιές

language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/show.html?id=29

με τελευταία

πρόσβαση στις 30 Ιανουαρίου 2023.

³¹ Ως κύριο όνομα του τραγουδιστή του ελληνικού συγκροτήματος ‘Πυξ Λαξ’, Φίλιππο Πλιάτσικα, ως πλιάτσικο το [plátsiko] : (προφ.) λαφυραγώγηση, αρπαγή, λεηλασία (εδώ στον πληθυντικό) από

Αυτή τη φορά η ολική ομοηχία εντοπίζεται ανάμεσα σε μια λέξη-κύριο όνομα <Πλιάτσικα> και σε μια λέξη <πλιάτσικα>, και κατηγοριοποιείται ως μη απόλυτη, με ομογραφία και χωρίς ετυμολογική συγγένεια. Αυτό το παράδειγμα περικλείει το επώνυμο ενός διάσημου καλλιτέχνη στον ελληνικό χώρο, για να κάνει πιο αρεστό το μήνυμα το οποίο θέλει να μεταφέρει με το δεύτερο σκέλος.

m) Ανάγκη να'σαι δω ανάγκη να σε δω

Υφίσταται η ολική, μη ετυμολογική και μη απόλυτη ομοηχία, με ετερογραφία μεταξύ των δυο αυτή την φορά φωνολογικών λέξεων <να'σαι δω> [nasedó] και <να σε δω>, ένα παράδειγμα με εξαιρετικό ενδιαφέρον, καθώς η ακουστική πλευρά των δυο φράσεων είναι απόλυτα ταυτόσημη, σαν να επαναλαμβάνεται η ίδια φράση δυο φορές και έτσι δημιουργείται ένα ηχητικό παιχνίδισμα βασισμένο στην ομοηχία.

η) φιλοσοφώ με έναν φίλο σοφό

Διακρίνεται η ολική μη απόλυτη, με ετερογραφία ομοηχία μεταξύ της λέξης <φιλοσοφώ> [filosofó] και της φωνολογικής φράσης³², <φίλο σοφό>[filosofó]. Οι δυο μονάδες είναι ετυμολογικά συγγενείς. Η συγκεκριμένη ομοηχία έχει βασιστεί στην ετυμολογικώς σύνθετη λέξη και έχει ουσιαστικά κάνει χρήση των δυο συνθετικών μονάδων της ίδιας λέξης για να δημιουργήσει το ηχητικό παιχνίδι και να κάνει πιο ελκυστικό το μήνυμα το οποίο θέλει να μεταδώσει.

ο) Πάντα είχα θέση στον κόσμο Αυτών που ποτέ δεν είχαν θέση στον κόσμο αυτών

Στο προκείμενο παράδειγμα εμφανίζεται, η ολική, μη απόλυτη ομοηχία, με ετερογραφία αλλά με ετυμολογική σχέση ανάμεσα στις δυο λέξεις <Αυτών>[aftón] και <αυτόν>[aftón]. Μια πιο εύκολη περίπτωση ομοηχίας, αλλά πιο δυσεύρετη καθώς

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools με τελευταία πρόσβαση στις 10 Σεπτεμβρίου 2023.

³² Μία μεγαλύτερη διακριτή μονάδα στην οποία μπορεί να τεμαχιστεί ο έναρθρος λόγος είναι η φωνολογική φράση δηλαδή διάκριση σε ευρύτερες μονάδες που εκφέρονται ως μία ενότητα και τις περισσότερες φορές έχουν συντακτική ερμηνεία, π.χ. στο παράδειγμα φιλοσοφώ με έναν φίλο σοφό-οι δυο τελευταίες λεξικές μονάδες συνιστούν μια φωνολογική φράση η οποία εμφανίζεται ως μια ενότητα στον έναρθρο λόγο. (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α., Μητσιακή, Μ. & Βλέτση, Ε., 2008).

αποφεύγεται-όπως θα παρατηρηθεί και στα γραφήματα της εργασίας- η ομοηχία η οποία έχει στηριχθεί σε λέξεις τόσο στενά συνδεδεμένες ετυμολογικά διότι μπορεί να κατηγορηθούν ως έλλειψη φαντασίας και δημιουργικότητας (π.χ. ίδια λέξη σε άλλη κλίση ή αριθμό).

p) πεταλούδες! πέτα-αλλού-δες

Η λέξη <πεταλούδες>[petalúdes] αλλά και οι τρεις λέξεις <πέτα-αλλού-δες>[petalúdes], οι οποίες συνιστούν μια φωνολογική φράση παράγουν άλλο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ολικής, μη απόλυτης, μη ετυμολογικής αλλά και με ετερογραφία ομοηχίας. Αυτό το παράδειγμα κάνει χρήση μιας ιδιάζουσας περίπτωσης ομοηχίας, καθώς η σύνθεση της πρώτης ομοηχητικής μονάδας έχει δημιουργήσει το δεύτερο σκέλος της ομοηχίας με τρεις εντελώς διαφορετικές μονάδες ως φωνολογική φράση, οι οποίες δεν είναι σχετικές μεταξύ τους.

*q) μου λεν εν **μερει** , τους λέω πως η **Μαιρη** με ξεχασε καπου δυο χρονια κι ένα καλοκαιρι*

Στο (q) παράδειγμα η λέξη <μερει>[méri] με τη λέξη-κύριο όνομα <Μαίρη>[méri], ομοηχούν και αποτελούν ένα ζεύγος ολικής, μη απόλυτης και μη ετυμολογικής, με ετερογραφία ομοηχία. Ξανά σε ένα κοινό κύριο όνομα έχει στηρίξει ο συντάκτης το φαινόμενο της ομοηχίας, μαγνητίζοντας με ευκολότερο τρόπο την προσοχή και το βλέμμα των περαστικών.

*r) σε κάθε στίχο μου **κινώ** ακόμαι και το πιο απαιτητικό **κοινό***

Μπορούμε να ξεχωρίσουμε και στο (r) παράδειγμα την περίπτωση της ολικής, μη απόλυτης ομοηχίας, με ετερογραφία με καμία ετυμολογική σύνδεση μεταξύ των λέξεων <κινώ>[kinó] και <κοινό>[kinó]. Μεταξύ ρήματος και ουσιαστικού πραγματώνεται η ομοηχία, δείχνοντας μια πιο δύσκολη περίπτωση, διότι όταν ταυτίζονται πλήρως δυο μονάδες από διαφορετικές κατηγορίες, δίνεται η εντύπωση ενός πιο ευφυσού και προσεγμένου μηνύματος.

3.2 Η μερική ομοηχία: ανάλυση και παραδείγματα

Ελάχιστο ζεύγος με εναλλαγή φθόγγου

a) πρώτα κυνήγα τη γνώση³³ μετά τη γνώμη

Στο πρώτο παράδειγμα της μερικής ομοηχίας, οι λέξεις οι οποίες ομοηχούν με ετυμολογική σχέση μεταξύ τους είναι οι λεξικές μονάδες <γνώση>[γνώσι] / <γνώμη>[γνόμι]. Η εναλλαγή φθόγγων γίνεται σε μεσαία θέση μεταξύ των φθόγγων [s]-[m]. Με την προστακτική αλλά και την ομοηχία δημιουργείται μια διάθεση προτροπής ίσως και προσταγής αλλά και μια θέση προβληματισμού ώστε να κεντρίσει το ενδιαφέρον του περαστικού.

b) θα σπασω **κούπες** για τα λόγια **που πες**

Το ελάχιστο ζεύγος <κούπες> [kúpes] και <που πες>[púpes] συνιστά ένα μερικώς ομόηχο ζευγάρι, χωρίς ετυμολογική σχέση, με τους φθόγγους [k]-[p] να εναλλάσσονται στην αρχή των λέξεων. Η λέξη <κούπες> αποτελεί μια λεξική μονάδα ενώ το <που πες> μια φωνολογική λέξη και οι λέξεις τονίζονται ώστε να δημιουργηθεί ένα ευχάριστο αποτέλεσμα ομοηχίας.

c) είναι μικρή η πόλη για **σενα** και εφυγες στα **ξενα**

Μερική μη ετυμολογική ομοηχία χαρακτηρίζει και τις λέξεις <σενα> και <ξενα> σε εναλλαγή αρχικής θέσης των φθόγγων [s]-[ks]. Ξανά είναι πιο ζωντανό και μουσικό το νόημα με τη βοήθεια της χρήσης του σχήματος.

d) ποιος **ρωτησε** με τι την **ποτισε** και η πολλή **φωτισε**

Τρεις λέξεις στο (d) παράδειγμα <ρωτησε>[rótise] / <ποτισε>[pótise] / <φωτισε>[fótise] εντοπίζουμε να υλοποιούν τη μερική, μη ετυμολογική ομοηχία. Οι

³³ Οι μερικώς ομόηχες μονάδες θα σημειώνονται στο εξής με έντονη μαύρη γραφή(bold) ενώ ο εναλλασσόμενος φθόγγος θα υπογραμμίζεται με μαύρη μονή γραμμή.

φθόγγοι οι οποίοι εναλλάσσονται είναι [r]-[p]-[f], όλοι σε αρχική θέση. Η ομοηχία καθιστά πιο ευχάριστο και διασκεδαστικό το περιεχόμενο της φράσης.

e) τα μέτρα σας με μέτρο!

Οι δυο λέξεις <μέτρα>[métra] / <μέτρο> [métro] δημιουργούν ένα ελάχιστο ζεύγος, μερικής ομοηχίας, αυτή τη φορά με ετυμολογική σύνδεση μεταξύ τους και τους φθόγγους [a]-[o] να εναλλάσσονται στο τέλος των λέξεων. Σε αυτό το πέμπτο παράδειγμα γίνεται χρήση της ετυμολογικής ομοηχίας, που ενώ γενικά αποφεύγεται, εδώ σε συνδυασμό με τον επιφωνηματικό χαρακτήρα της φράσης, υπογραμμίζεται η αμεσότητα και ο ευθύς χαρακτήρας του θέματος.

f) βγαινω από το μαχαλά δε μαδάω μαργαρίτες με χαλά

Η μερική ομοηχία, βρίσκεται στο (f) παράδειγμα ανάμεσα σε μια λέξη <μαχαλά>[maxalá] και μια φωνολογική λέξη <με χαλά>[mexalá]. Οι δυο μονάδες της ομοηχίας δεν είναι ετυμολογικά συγγενείς. Η εναλλαγή φθόγγων εντοπίζεται μεταξύ του [a] και του [e] σε μεσαία θέση, ως αποτέλεσμα οι τονισμένες λέξεις να εγείρουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

g) Στην κυβέρνηση η Σάρα και η Μάρα

Δυο λέξεις-κύρια ονόματα κατασκευάζουν το ελάχιστο ζεύγος της μερικής ομοηχίας, συγκεκριμένα τα ονόματα <Σάρα> [sára] / <Μάρα>[mára] . Δεν υπάρχει ετυμολογική σχέση μεταξύ των κύριων ονομάτων και τα σύμφωνα [s]-[m] είναι αυτά τα οποία εναλλάσσονται σε αρχική θέση. Η χρήση κύριων ονομάτων έχει αποδειχθεί πως είναι πιο ενδιαφέρουσα και προσδίδει παραστατικότητα στα συνθήματα.

h) ³⁴μ' άλλους δεθήκαμε ε' άλλους δρθήκαμε καποιους απλα τους σιχαθήκαμε

³⁴ Εδώ με διπλή υπογράμμιση η δεύτερη ομόηχη ομάδα ελάχιστου ζεύγους για να γίνει εμφανής η διαφοροποίηση.

Δυο ζευγάρια ελάχιστης ομοηχίας γίνονται εμφανή σε αυτό το σύνθημα: το πρώτο με τις φωνολογικές λέξεις <μ'αλλους> [málus] <σ'αλλους>[sálus], με τους φθόγγους [m]-[s] να εναλλάσσονται σε αρχική θέση αλλά και με ετυμολογική σύνδεση μεταξύ τους και το δεύτερο ελάχιστο ζεύγος <δεθήκαμε>[δεθíkame] / <δοθήκαμε>[δοθíkame], μερικής μη ετυμολογικής ομοηχίας με τα φωνήεντα [e]-[o] να εναλλάσσονται σε μεσαία θέση. Η διπλή χρήση της ομοηχίας μέσα σε ένα τόσο σύντομο μήνυμα, σχηματίζει μια απολαυστική ακουστικότητα αλλά υπογραμμίζει και τις έννοιες και νοήματα του ίδιου του μηνύματος.

i) σπíti μου κλεινομαι φύγετε κλεινουμε

Η ομοηχία, μερικής φύσεως και ετυμολογική, ξεχωρίζει και στο (i) παράδειγμα με τις δυο λεξικές μονάδες <κλεινομαι>[klínome]/ <κλεινουμε>[klínume] να εναλλάσσουν σε μεσαία θέση τους φθόγγους τους [o]-[u]. Φαίνεται ξεκάθαρα μια πιο συναισθηματικά φορτισμένη πρόταση με τον συνδυασμό της προστακτικής και της ομοηχίας, στο ένατο παράδειγμα συνθήματος.

*j) είπα θα της πω ότι αγαπώ όλες τις γυναίκες του κόσμου μα αυτή ήταν κ θ είναι
ολόκληρο το φως μ*

Στο δέκατο παράδειγμα, το σύνθημα εμπεριέχει τη λέξη <κόσμου>[kózmu] και τη φωνολογική λέξη <φως μ>[fózmu] οι οποίες είναι ένα ελάχιστο ζεύγος μερικής ομοηχίας, μη ετυμολογικής. Οι φθόγγοι [k]-[f] κάνουν εναλλαγή θέσης στην αρχή των λέξεων και χρωματίζεται με συναίσθημα και πάθος ολόκληρη η πρόταση.

Ελάχιστο ζευγάρι με παρουσία / απουσία φθόγγου ±

a) ΤΟ ΘΕΜΑ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ (Π)ΛΗΞΑΝ

Στο πρώτο παράδειγμα, το σύνθημα με ένα έξυπνο λογοπαίγνιο παρουσιάζει το ελάχιστο ζεύγος, μη ετυμολογικής ομοηχίας, με παρουσία-απουσία του φθόγγου [p]

σε αρχική θέση. Η ομοηχία πραγματώνεται ανάμεσα στις λέξεις <ΠΛΗΞΑΝ>[plíksan]/ <ΛΗΞΑΝ>[líksan]. Χρειάζεται ίσως εδώ μια δεύτερη ανάγνωση του συνθήματος για να αποκωδικοποιήσει πλήρως ένας θεατής το παιχνίδισμα το οποίο δημιουργείται αν αφαιρεθεί η παρένθεση-κερδίζεται όμως έτσι και επιπλέον χρόνος προσήλωσης στο κείμενο και επιτυγχάνεται να αποτυπωθεί εντονότερα στη μνήμη.

b) Πόσες φορές την ημέρα βάζεις και βγάζεις τη μάσκα,;

Οι δυο λέξεις <βάζεις>[vázis] / <βγάζεις>[vyázis] συνιστούν ένα ελάχιστο ζεύγος ομοηχίας, είναι ετυμολογικά συγγενείς, με την παρουσία-απουσία του συμφώνου [γ] σε μεσαία θέση. Μια ρητορική ερώτηση θέτει ο συγγραφέας στο δεύτερο παράδειγμα, με τα ρήματα να τονίζουν το μήνυμα το οποίο επιθυμεί να διατυπώσει, το οποίο μπορεί φυσικά να ερμηνευτεί ποικιλοτρόπως.

c) ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΤΟ ΡΑΦΙ ΠΑΡΑ Η ΖΩΗ ΜΟΥ ΣΤΡΑΦΙ

Ελάχιστο ζεύγος, μη ετυμολογικής μερικής ομοηχίας αποτελούν και η φωνολογική λέξη < ΣΤΟ ΡΑΦΙ> [storáfi] και <ΣΤΡΑΦΙ>[stráfi] , με τη παρουσία-απουσία του φθόγγου [ο] σε μεσαία θέση. Η έξυπνη χρήση της φωνολογικής λέξης εντείνει την ουσία του συνθήματος.

d) ζω σα ζω

Το ζεύγος των λέξεων <ζω> και <ζωο> δημιουργούν τη μερική ομοηχία, με ετυμολογική σχέση, με παρουσία-απουσία του φθόγγου [ο], στο τέλος των λέξεων. Το ομόηχο ζεύγος αποτελεί σχεδόν ολόκληρη την πρόταση και ενισχύει την ακουστικότητα.

e) ΜΕΤΑΝΙΩΣΑ...ΜΕΤΑ ΕΝΙΩΣΑ

Παρατηρείται η μερική ομοηχία, στο ελάχιστο ζεύγος με ετυμολογική σχέση. Η ομοηχία υφίσταται μεταξύ της λεξικής μονάδας <ΜΕΤΑΝΙΩΣΑ>[metániosá] και της

φωνολογικής φράσης <META ENIΩΣΑ>[metáeniosa], με παρουσία-απουσία του φθόγγου [e] σε μεσαία θέση. Η ετυμολογική σύνδεση εδώ δρα επιτυχώς καθώς γίνεται υπολογισμένα και συνειδητά.

f) ΛΟΥΚΟΥΜΑΔΕΣ ΧΩΡΙΣ ΜΕΛΙ Η ΖΩΗ ΧΩΡΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗ

Στο έκτο παράδειγμα, το σύνθημα περιλαμβάνει τη μερική ομοηχία, χωρίς την ύπαρξη της ετυμολογίας, με τη λέξη <ΜΕΛΙ> και το κύριο όνομα <ΕΛΛΗ> να συνιστούν ένα ακόμη ελάχιστο ζεύγος με παρουσία-απουσία του φθόγγου [m] στην αρχή των λέξεων. Το ρομαντικό κατά τα άλλα σύνθημα, απευθύνεται σε συγκεκριμένο πρόσωπο, όμως το κύριο όνομα το οποίο έχει γραφτεί στον τοίχο μπορεί να κάνει πολλούς περαστικούς να ταυτιστούν-επειδή ακριβώς έχει συγκεκριμενοποιηθεί τόσο και δεν είναι γενικό και αόριστο.

g) Έμπλεξα με διαφορες και μου βγηκαν α διαφορες...

Στο παραπάνω σύνθημα, γίνεται εμφανές το ελάχιστο ζεύγος μερικής ομοηχίας και με ετυμολογική σχέση ανάμεσα στις λέξεις <διαφορες>[διάfores] και <α διαφορες>[αδιάfores]. Η παρουσία-απουσία του φθόγγου [a] σε αρχική θέση, είναι αυτή η οποία καθορίζει το σχήμα της ομοηχίας στη συγκεκριμένη περίπτωση. Η ετυμολογία των μονάδων άλλη μια φορά δεν συμβάλλει στο να παρουσιαστεί ένα βαρετό και χωρίς προσπάθεια μήνυμα αλλά ενισχύει το θέμα του ίδιου του μηνύματος.

h) κανω πιλατες για να κανω πλατες!

Οι δυο λέξεις <πιλατες> [pilátes] /<πλατες>[plátes], πραγματώνουν το φαινόμενο της ομοηχίας. Πιο ειδικά, δεν εντοπίζεται ετυμολογική σχέση μεταξύ των δυο λέξεων και η παρουσία-απουσία του φθόγγου [i] σε μεσαία θέση. Το emphatic και χιουμοριστικό μήνυμα αποτυπώνεται ευδιάκριτα με την ομοηχία να παρίσταται στις δυο λεξικές μονάδες συνδυαστικά με τον επιφωνηματικό χαρακτήρα της φράσης.

Ελάχιστο τονικό ζευγάρι

a) πότε?ποτέ!

Ελάχιστο τονικό ζευγάρι είναι οι δυο λέξεις <πότε> [póte] και <ποτέ>[poté], χωρίς ετυμολογική σχέση, με διαφορετική τη θέση του λεξικού τόνου και ομογραφία. Η ομοηχία αποτελεί το σύνολο της πρότασης, ένα σύντομο μήνυμα, με ερώτηση και απάντηση, το οποίο φυσικά είναι ενδιαφέρον και ευφυές και παράγεται με τη χρήση του φαινομένου το οποίο εξετάζουμε.

*b) Παραμύθια για ιπτάμενα **χαλιά** πραγματικότητες για ιπτάμενα **χάλια***

Οι λέξεις <χαλιά> [xaliá] /<χάλια> [xália] φτιάχνουν το τονικό ελάχιστο ζεύγος μερικής, μη ετυμολογικής ομοηχίας του δεύτερου παραδείγματος. Οι δυο λέξεις δεν είναι ετυμολογικά συγγενείς. Το ζεύγος αυτό διακρίνεται από τη διαφορετική θέση του τόνου. Το ουσιαστικό αλλά και το επίρρημα προσδίδουν μια νότα ευχάριστης μουσικότητας στο σύνθημα αλλά ενισχύουν και τη θεματική του.

*c) **ΧΩΡΙΣ ΤΑ ΛΑΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΑΡΔΟΥΛΕΣ ΧΩΡΙΣΤΑ ΤΑ ΖΕΥΓΑΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΓΑΠΟΥΛΕΣ***

Η φωνολογική λέξη <ΧΩΡΙΣ ΤΑ>[xorísta] και η λέξη <ΧΩΡΙΣΤΑ>[xoristá] αποτελούν ένα ελάχιστο μη ετυμολογικό τονικό ζευγάρι, εφόσον ο λεξικός τόνος βρίσκεται σε διαφορετική θέση σε κάθε μονάδα. Αναφερόμενοι στην εποχή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, εδώ η ομοηχία είναι ένα άριστο παράδειγμα γλωσσολογικής χρήσης για να αποτυπωθεί καλύτερα ένα μήνυμα σε τοίχο.

*d) **άνθρωποι ένοχοι που δεν νιωθούν καμιά ενοχή***

Είναι έκδηλο το φαινόμενο της μερικής, με ετυμολογική συγγένεια, ομοηχίας ανάμεσα στο ελάχιστο τονικό ζεύγος <ένοχοι>[énoxí] και <ενοχή>[enoxí], με τον τόνο να διαφοροποιείται. Η ετυμολογία συμβάλλει να ενισχυθεί ακουστικά ο στίχος,

χωρίς να βασίζεται στην εύκολη λύση της ετυμολογικής συγγένειας, αλλά χρησιμοποιείται υπολογισμένα μέσα στην πρόταση.

e) μίσος ξέρναγες και έμεινες μισός

Η μερική ομοηχία, με τη διαφοροποίηση της θέσης του τόνου γίνεται εμφανής στο πέμπτο παράδειγμα συνθήματος. Οι λέξεις οι οποίες ομοηχούν είναι <μίσος> [mísos] και <μισός>[mísós] και δεν υπάρχει κάποια ετυμολογική σύνδεση μεταξύ τους. Η ομοηχία εγκιβωτισμένη μέσα σε ένα σχήμα κύκλου, ξεκινώντας δηλαδή και τελειώνοντας με την ομόηχη λέξη την ίδια πρόταση, προσδίδει έναν λυρισμό και εγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

3.3 Η παρήχηση: ανάλυση και παραδείγματα

a) *οι άνθρωποι απέτυχαν να υπάρχουν*³⁵!

Τρεις φορές επαναλαμβάνεται το σύμφωνο <π> [p] στο πρώτο παράδειγμα συνθήματος, δημιουργώντας με επιτυχία το φαινόμενο της παρήχησης. Εδώ προσδίδεται μια αμεσότητα στο κατά τα άλλα πεσιμιστικό μήνυμα του συνθήματος.

b) *όταν τελειώσουν οι πατάτες φέρτε παγωτό!*

Σε πέντε αλληπάλληλες λέξεις σημειώνεται ο συμφωνικός φθόγγος <τ> [t] και υπάρχει εμφανώς η παρήχηση. Μια ένταση και ένας ενθουσιασμός φαίνεται από τη χρήση των πολλαπλών λέξεων να εμπεριέχουν το φθόγγο <π>.

c) *μονο μαζί μου μεινε...*

Μπορεί να σημειώσει κανείς πως σε όλες τις λεξικές μονάδες οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί στο σύνθημα, παρατηρείται η επανάληψη του φθόγγου <μ> [m] και υφίσταται ξανά και ευδιάκριτα η παρήχηση. Πιο απαλά «ακούγεται» το συγκεκριμένο μήνυμα και διαβάζεται με μεγαλύτερη ηρεμία λόγω και των αποσιωπητικών στο τέλος αλλά και των πολλών <μ> σε κάθε λέξη.

d) *Ο ΕΡΩΤΑΣ ΕΙΝΑΙ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΘΙΣΤΙΚΟΣ ΜΗ ΤΟΝ ΑΡΧΙΣΕΤΕ*

Διακρίνεται η παρήχηση και στο παραπάνω σύνθημα, με τον συμφωνικό φθόγγο <τ> [t] να εντοπίζεται τέσσερις φορές στη φράση. Φαίνεται ξεκάθαρα το αποτρεπτικό μήνυμα το οποίο επισημαίνει την προσωπική θέση του συντάκτη, βοηθούμενο από τη χρήση της παρήχησης.

³⁵ Οι φθόγγοι οι οποίοι θα επαναλαμβάνονται και θα δημιουργούν στο σύνολο το φαινόμενο της παρήχησης θα σημειώνονται σε όλα τα παραδείγματα με έντονη μαύρη γραφή (bold)

e) *οι κοπελες σαν αλάνια καλυτερες από τα μεγαλυτερα τσογλανια*

Είναι έκδηλη η παρήχηση στο συγκεκριμένο παράδειγμα λόγω της επανειλημμένης χρήσης του φθόγγου <λ> [l], ο οποίος ως φθόγγος γενικότερα προκαλεί μια ακουστικότητα αισθητικά πιο πλήρη.

f) *-ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΛΑΒΩΝ-*

Άλλη μια φορά ο φθόγγος <λ> [l] είναι αυτός ο οποίος δημιουργεί το φαινόμενο της παρήχησης, με το να επαναλαμβάνεται τρεις φορές και σε όλες τις λέξεις του συνθήματος. Εδώ υπάρχει η ζωντάνια και η παραστατικότητα του μηνύματος λόγω της παρήχησης.

g) *Είμαστε θαύματα! Θαύματα φτιαγμένα από τραύματα!*

Εντοπίζεται πέντε φορές η χρήση του συμφώνου <τ> [t] στο έβδομο σύνθημα και συνεπώς σημειώνεται η παρήχηση. Δημιουργείται ένα μήνυμα ηχητικά τερπνό και πλούσιο καθώς η παρήχηση εντοπίζεται σε όλες τις λέξεις που αποτελούν την πρόταση.

h) *τοίχος χωρίς γκραφίτι τραγούδι χωρίς στίχο...*

Στο σύνθημα που παρατίθεται, παρατηρεί κανείς την παρήχηση, εξαιτίας της επανάληψης του φθόγγου <τ> [t], ο οποίος εμφανίζεται τέσσερις φορές στο σύνολο. Το σύνθημα αντικατοπτρίζει μια συνεχόμενη, ηθελημένη αλλά πετυχημένη χρήση της παρήχησης για να μεταδώσει καλύτερα το κώδικά του.

i) *εμεις πότε θα πάμε διακοπές και παραλία?*

Ο συμφωνικός φθόγγος <π> [p] σημειώνεται τέσσερις φορές και με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται το φαινόμενο της παρήχησης. Η ερώτηση σε συνδυασμό με την παρήχηση δίνουν αμεσότητα στο αποτυπωμένο μήνυμα στον τοίχο.

j) *Σκότωσε το φασίστα μέσα σου*

Η παρήχηση σημειώνεται λόγω του ότι καταγράφεται πέντε φορές στο σύνολο ο φθόγγος <σ> [s] στο παραπάνω παράδειγμα. Εδώ σημειώνεται μια προτρεπτική φράση, με ένταση και ρυθμό, αποτυπώνοντας μια ιδεολογική στάση του δημιουργού.

3.4 Η ομοιοκαταληξία / ομοιοτέλετο: ανάλυση και παραδείγματα

a) ΤΑ ΗΠΙΑΜΕ ΩΡΑΙΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΙΑ ΠΑΡΕΑ³⁶

Το επίρρημα <ΩΡΑΙΑ> ομοιοκαταληκτεί με το ουσιαστικό <ΠΑΡΕΑ>, με όμοιες τις τελευταίες δυο συλλαβές [re] – [a]. Η ομοιοκαταληξία συνεπώς είναι επιτηδευμένη και τέλεια και πλάθεται ένα μονόστιχο με μουσικότητα και ένταση.

b) Η καρδιά πονάει όταν ψηλώνει μπάτσοι-γουρούνια-δολοφόνοι

Στην παρούσα περίπτωση υπάρχει η ομοιοκαταληξία ανάμεσα στο ρήμα <ψηλώνει> και στο ουσιαστικό <δολοφόνοι>. Ξανά εντοπίζουμε την τέλεια ομοιοκαταληξία διότι ομοιοχούν η τελευταία συλλαβή [ni] και το προτελευταίο φωνήεν [o]. Γίνεται χρήση ενός στίχου από διάσημο τραγούδι στο πρώτο σκέλος της φράσης και στο δεύτερο προκαλείται μια έκπληξη στον θεατή λόγω του ότι αντί να συνεχιστεί ο στίχος, τοποθετείται ένα πολιτικό-ιδεολογικό σύνθημα, ευρέως γνωστό στο κοινό.

c) ΜΕ ΜΑΤΙΑ ΚΑΤΑΚΟΚΚΙΝΑ ΓΥΡΝΟΥΣΑ ΤΑ ΧΑΡΑΜΑΤΑ ΦΩΤΙΑ ΣΤΑ ΑΓΟΥΡΟΞΥΠΙΝΗΜΕΝΑ ΜΕΡΟΚΑΜΑΤΑ

Στο τρίτο παράδειγμα, το σύνθημα περιλαμβάνει δυο ουσιαστικά <ΧΑΡΑΜΑΤΑ> / <ΜΕΡΟΚΑΜΑΤΑ> τα οποία ομοιοκαταληκτούν με όμοιες τις δυο τελευταίες συλλαβές [ma] – [ta] και το φωνήεν [a] πριν από αυτές τις συλλαβές και έτσι δίνεται η εντύπωση πως η ομοιοκαταληξία είναι σκόπιμη, τέλεια και πλούσια.

d) Και είχες δυο μάτια, που μέρα νύχτα με κάνουνε κοιμάτια.

³⁶ Όλες οι ομοιοκατάληκτες μονάδες στα παραδείγματα θα είναι σημειωμένες με έντονη (bold) μαύρη γραφή και οι φθόγγοι της ομοιοκαταληξίας θα είναι υπογραμμισμένοι με μονή μαύρη γραμμή.

Τρεις συλλαβές [ma]-[ti]-[a] ομοηχούν στα δυο ουσιαστικά <μάτια> και <κομμάτια>. Εν προκειμένω, ολόκληρο το ουσιαστικό <μάτια> εμπεριέχεται στη λέξη <κομμάτια>, δημιουργώντας μια εντυπωσιακή και τέλεια ομοηχία.

e) Όταν εσύ γεννήθηκες γεννήθηκε η ελπίδα κι ο έρωτας γεννήθηκε όταν σε πρωτοείδα

Στο παραπάνω σύνθημα, διακρίνει κανείς το φαινόμενο της ομοιοκαταληξίας ανάμεσα σε δυο διαφορετικά μέρη του λόγου: στο ουσιαστικό <ελπίδα> και το ρήμα <πρωτοείδα>. Εδώ εντοπίζονται ομόηχες οι δυο τελευταίες συλλαβές [i]- [da] και σημειώνεται η ομοιοκαταληξία ως τέλεια και ενδιαφέρουσα.

f) ΕΙΣΑΙ ΘΥΜΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΔΕ ΞΕΡΕΙΣ ΚΑΝ ΤΟ ΛΟΓΟ
ΕΜΕΝΑ ΝΑ ΥΠΟΤΑΞΕΙΣ

Ξανά η ομοιοκαταληξία πραγματώνεται στην παρούσα περίπτωση συνθήματος μεταξύ ουσιαστικού <ΤΑΞΗΣ> και ρήματος <ΥΠΟΤΑΞΕΙΣ> με τις δυο τελευταίες συλλαβές να ηχούν όμοια [ta]-[ksis]. Παράγεται ξανά η τέλεια ομοιοκαταληξία.

g) ΟΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΟΥ ΒΟΛΤΑΡΟΥΝΕ ΜΟΝΕΣ ΣΑΝ ΤΟΥΣ ΤΥΦΩΝΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ
ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΟΥ ΚΡΑΤΑΝΕ ΑΙΩΝΕΣ ΧΩΡΙΣ ΚΑΝΟΝΕΣ

Ανάμεσα σε ένα επίθετο <ΜΟΝΕΣ> και σε τρία ακόμα ουσιαστικά <ΤΥΦΩΝΕΣ> / <ΑΙΩΝΕΣ> και <ΚΑΝΟΝΕΣ>, καταγράφεται η ομοιοκαταληξία και ηχούν απaráμιλλα η τελευταία συλλαβή [nes] και το τελευταίο φωνήεν πριν από αυτή [o]. Στο έβδομο αυτό παράδειγμα παρουσιάζεται μια άκρως εντυπωσιακή, πλούσια και τέλεια ομοιοκαταληξία.

*h) ΜΙΣΘΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΦΟΡΟΙ ΣΟΥΗΔΙΑΣ ΤΙΜΕΣ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ΜΥΑΛΟ
ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΥ³⁷*

Είναι έκδηλη η παρουσία του φαινομένου της τέλει και αξιοσημείωτης ομοιοκαταληξίας με διπλή παρουσία αυτή τη φορά: στην πρώτη περίπτωση ανάμεσα στα ουσιαστικά <ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ> και <ΣΟΥΗΔΙΑΣ> με το να ηχούν όμοια η τελευταία συλλαβή [as] αλλά και το φωνήεν [i] πριν από αυτή. Στη δεύτερη περίπτωση υπάρχει η ομοιοκαταληξία μεταξύ ξανά των ουσιαστικών <ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ> και <ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΥ>. Πάλι διακρίνεται η όμοια τελευταία συλλαβή [nu] αλλά και το φωνήεν [i] πριν από αυτή.

i) ΜΠΑΤΣΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΜΕΔΟΥΛΙ

Παρατηρείται η ομοιοκαταληξία με τα ουσιαστικά <ΔΟΥΛΟΙ> και <ΜΕΔΟΥΛΙ> να έχουν όμοιες τις δυο τελευταίες συλλαβές [du] – [li]. Ουσιαστικά ολόκληρη η λέξη <ΔΟΥΛΟΙ> εγκιβωτίζεται στο δεύτερο ουσιαστικό του παραδείγματος που εξετάζουμε <ΜΕΔΟΥΛΙ> και σχηματίζουν μια αξιοπρόσεκτη, πλούσια και τέλεια ομοιοκαταληξία.

*j) Μη περιμένεις να σου πω αυτά που νοιώθω με μια λέξη γιατί έμεινα πιστός στην
καρδιά μου χιονίζει βρέξει*

Στο δέκατο παράδειγμα, το σύνθημα περιλαμβάνει δυο λέξεις, συγκεκριμένα το ουσιαστικό <λέξη> και το ρήμα <βρέξει>, οι οποίες σχηματίζουν την ομοιοκαταληξία, διότι ομοηχεί η τελευταία συλλαβή τους [ksi] αλλά και το προτελευταίο φωνήεν τους [e]. Αναγνωρίζουμε την προκειμένη περίπτωση της ομοιοκαταληξίας ως τέλεια αλλά και πλούσια λόγω της διαφοροποίησης των λέξεων – ουσιαστικό/ρήμα- οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί για να κάνουν έκδηλο το φαινόμενο.

³⁷ Με διπλή υπογράμμιση χρώματος μαύρου η δεύτερη ομοιοκαταληξία ανάμεσα σε μονάδες μέσα στο ίδιο παράδειγμα.

Σε αρκετές περιπτώσεις διαπιστώθηκε μετά από την έρευνα του σώματος υλικού ένας αρκετά ενδιαφέρον συνδυασμός σχημάτων λόγου μέσα στο ίδιο το σύνθημα. Ενδεικτικά αναφέρω κάποια από την εργασία:

a) *μ' άλλους δεθήκαμε σ' άλλους δοθήκαμε καποιους απλα τους σιχαθήκαμε*

Υπάρχει η μερική ομοηχία ανάμεσα στις λέξεις *δεθήκαμε-δοθήκαμε* αλλά και η ομοιοκαταληξία μεταξύ των μονάδων *δεθήκαμε-δοθήκαμε-σιχαθήκαμε*.

b) *μου λεν εν μερει , τους λέω πως η Μαιρη με ξεχασε καπου δυο χρονια κι ένα καλοκαιρι*

Στο δεύτερο παράδειγμα, εντοπίζουμε ξανά την ολική ομοηχία μεταξύ των λέξεων *μέρει-Μαίρη* αλλά και ομοιοκαταληξία στις λέξεις *Μαίρη-καλοκαίρι*.

c) *οι κοπελες σαν αλάνια καλυτερες από τα μεγαλυτερα τσογλανια*

Έκδηλο το φαινόμενο της παρήχησης του συμφώνου <λ> αλλά και η ομοιοκαταληξία είναι παρούσα και ενισχύει το σύνθημα στις λέξεις *αλάνια-τσογλάνια*.

d) *Είμαστε θαύματα! Θαύματα φτιαγμένα από τραύματα!*

Η παρήχηση του φθόγγου <τ> σε συνδυασμό με την ομοιοκαταληξία των λέξεων *θαύματα-τραύματα*, κατατάσσουν το συγκεκριμένο σύνθημα στα παραδείγματα συνδυαστικής χρήσης σχημάτων λόγου για αποτελεσματικότερη απόδοση του νοήματος.

e) **ΞΕΡΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑΜΑΙ ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΠΑΜΕ ΟΤΑΝ ΠΕΤΑΜΕ**

Ενώ το κυρίαρχο σχήμα στο πέμπτο παράδειγμα είναι η μερική ομοηχία ανάμεσα στη φωνολογική λέξη *ΘΑΜΑΙ* και τη λέξη *ΠΑΜΕ*, γίνεται ευδιάκριτη πάλι η παρουσία της ομοιοκαταληξίας μεταξύ των λέξεων *ΠΑΜΕ-ΠΕΤΑΜΕ*.

Βέβαια στην παρούσα εργασία, δε θα αναλυθούν ή δε θα καταγραφούν όλες ή και κάποιες περιπτώσεις συνδυαστικών σχημάτων λόγου και για αυτό και δεν γίνεται εκτενέστερη και πιο λεπτομερής αναφορά, διότι ο σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει τα σχήματα ομοηχίας ξεχωριστά το καθένα και να παραθέσει όσα

συνθήματα τα εμπεριείχαν ως κυρίαρχο συστατικό τους. Θα μπορούσε όμως να αποτελέσει πρόταση για μια μελλοντική έρευνα και εργασία.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΩΝ

Παρακάτω παρουσιάζονται σε πίνακες με σχόλια και παραπομπές όλα τα συνθήματα τα οποία μελετήθηκαν και εμπεριείχαν κάποιο σχήμα ομοηχίας το οποίο αναπτύχθηκε προηγουμένως στην εργασία.

Η ολική ομοηχία

Ολική, απόλυτη ομοηχία, ετυμολογική ή μη.

Πίνακας 1

Παραδείγματα ³⁸	Μονάδα ³⁹	Κατηγορία	Φωνητική μεταγραφή ⁴⁰
1) εμεινα στην έκτη τάξη για να βάλω την ζωή μου σε μια τάξη	Λ/Λ	Ετυμολογική	[tákxi]
2) Πιάσε τον καρπό μου να γευτείς τον απαγορευμένο καρπό	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[karpó]

³⁸Τα παραδείγματα 1-4 ανακτήθηκαν από τη σελίδα <https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous> με τελευταία πρόσβαση στις 13 Σεπτεμβρίου 2023 ενώ τα παραδείγματα 5 & 6 είναι από προσωπική συλλογή.

³⁹ Επεξήγηση συντομογραφιών: Λ = λέξη, ΛΚ = κύριο όνομα, ΦΛ = φωνολογική λέξη, ΦΛΚ = φωνολογική λέξη με κύριο όνομα, ΛΣ = λέξη συντομογραφία, ΦΦ = φωνολογική φράση, ΦΦΚ = φωνολογική φράση με κύριο όνομα, ΛΑ = αρκτικόλεξο, Λ(Α) = αρκτικόλεξο που εξελίχθηκε σε κανονική λέξη, ΦΛΑ = φωνολογική λέξη με αρκτικόλεξο

⁴⁰ Θα παρουσιαστούν οι μονάδες σύμφωνα με τους κανόνες καταγραφής και τα σύμβολα του Διεθνούς Φωνητικού Αλφαβήτου όπως αυτά παρουσιάζονται στο βιβλίο *Clefs pour la linguistique* του Georges Mounin με μετάφραση της Άννας Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 2003, Αθήνα, σελίδες 46-50.

3) ΕΧΟΥΝ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΜΟΥ ΔΥΟ ΚΟΡΕΣ , ΟΜΩΣ ΟΙ ΚΟΡΕΣ ΤΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΟΡΦΑΝΕΣ	Λ/Λ	Ετυμολογική	[kóres]
4) κάντε στη μπάντα η μπάντα ⁴¹ απόψε ροκάρει ραπαρει αυτά που μησούν	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[bánda]
5) αν έχεις θέση σε κόμματα ή κόμματα βάζεις όταν συζητάς σε πηγαίνει αλλιώς, αλλιώς επεμβαίνει ο ΘΕΟΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[kómata]
6) δε βαζεις τιμη στη τιμη μ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[timí]

⁴¹ μπάντα η [bánda] α. το παραμερίζω ή αδιαφορώ γι' αυτό και με επέκταση το κρατώ για μελλοντική χρήση. β. (σπάν.) ακραία ή απόμερη θέση ενώ στο δεύτερο σκέλος μπάντα 2 η : ορχήστρα με κρουστά και πνευστά όργανα, ιδίως για υπαίθριες εκδηλώσεις από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek

Ολική, μη απόλυτη ομοηχία, ετυμολογική ή μη.

Πίνακας 2

Παραδείγματα ⁴²	Μονάδα	Κατηγορία	Φωνητική μεταγραφή
7) να ζει ⁴³ κανεις; ΚΑΝΕΙΣ NAZI ⁴⁴	ΦΛ/ΛΣ	Μη ετυμολογική	[nazí]
8) ΦΤΕΣ ΚΑΙ ΕΣΥ ΓΙΑ ΤΟ Ε.Σ.Υ ⁴⁵	Λ/ΛΑ	Μη ετυμολογική	[esí]
9) ριζτε μπατσο σε καθε μπατσο	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[bátso]
10) τσούλα κατσαρίδα τσούλα ⁴⁶	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[tsúla]
11) για την εξαθλιωση δε φταιει η κριση φταινε οι κροισοι	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[krísi]
12) το επιπλεων πλοιο φορτωσε επιπλεον θρηνο	Λ/Λ	Ετυμολογική	[epipléon]
13) ΤΑΞΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΞΥΔΙΑ	Λ/ΦΛ	Μη ετυμολογική	[taksídia]
14) Ευτυχια είναι να σε αγαπουν ΠΟΛΥ και όχι πολλοι !	Λ/Λ	Ετυμολογική	[polí]

⁴² Τα παραδείγματα: 7-11 αντλήθηκαν από <https://www.instagram.com/explore/tags/> με τελευταία πρόσβαση στις 19 Οκτωβρίου 2023, 12-16 είναι από προσωπική συλλογή, 17-40 από <https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous> με τελευταία πρόσβαση στις 3 Οκτωβρίου 2023 και 41-49 από https://www.instagram.com/tou_toixou_sunthimata/?hl=el με τελευταία πρόσβαση στις 29 Οκτωβρίου 2023.

⁴³ Οι μονάδες οι οποίες παρουσιάζουν την ομοηχία θα σημειώνονται στο εξής με έντονη (bold) γραφή χρώματος μαύρου.

⁴⁴ Η λέξη «ναζί» είναι δάνειο στα ελληνικά, σύντμηση του **Nationalsozialist**, (εθνικοσοσιαλιστής) από <https://www.lexigram.gr/lex/omor/> με τελευταία πρόσβαση στις 2 Οκτωβρίου 2023.

⁴⁵ Στο δεύτερο σκέλος ως το Εθνικό Σύστημα Υγείας (Ε. Σ. Υ.) από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/ με τελευταία πρόσβαση στις 17 Οκτωβρίου 2023.

⁴⁶ Στο δεύτερο σκέλος ως τσούλα η [tsúla]: χαρακτηρισμός γυναίκας ανήθικης ή ανάγωγης από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/ με τελευταία πρόσβαση στις 2 Οκτωβρίου 2023.

15) 100 ΦΟΡΕΣ ΚΕΝΟΣ ΚΑΙΝΟΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[kenós]
16) ΠΑΛΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΜΟ ΣΕ ΔΙΝΗ ΟΠΟΙΟΣ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΔΩΣΕΙ ΔΙΝΕΙ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[díni]
17) η ζωή είναι λίγη και λήγει...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[lígi]
18) με κάθε νότα σου ανατρίχιαζε η νότα μ..	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[nóta]
19) Ανάγκη να'σαι δω ανάγκη να σε δω	ΦΛ/ΦΛ	Μη ετυμολογική	[nasedó]
20) ΤΟΣΟΥΣ ΜΗΝΕΣ ΛΥΠΗΣ ΤΟΣΟΥΣ ΜΗΝΕΣ ΛΕΙΠΕΙΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[lípis]
21) ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΤΟ ΑΛΛΟ ΜΟΥ ΜΙΣΟ, ΕΓΩ ΜΙΣΩ ΟΤΙ ΧΩΡΙΖΕΙ, ΕΙΣΑΙ ΤΟ ΑΛΛΟ ΜΟΥ ΕΓΩ..ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΓΟΥΡΓΟΥΡΙΖΕΙ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[misó]
22) πέτα-αλλού-δες! πεταλούδες!	ΦΦ/Λ	Μη ετυμολογική	[petalúdes]
23) φιλοσοφώ με έναν φίλο σοφό	Λ/ΦΦ	Ετυμολογική	[filosofó]
24) πυξ λαξ χωρίς Πλιατσικα ⁴⁷ , πλιάτσικα σε όλες τις γειτονιές	ΛΚ/Λ	Μη ετυμολογική	[plátsika]
25) ΧΑΡΑ ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΑ ΔΕ ΓΙΝΕΤΑΙ ΧΑΡΑΑ Σ ΑΓΑΠΩ	Λ/ΛΚ	Ετυμολογική	[xará]
26) ότι άφησες μισό ότι εμεινε μισώ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[misó]

⁴⁷ Ως κύριο όνομα του τραγουδιστή του ελληνικού συγκροτήματος 'Πυξ Λαξ', Φίλιππο Πλιάτσικα, ως πλιάτσικο το [plátsiko] : (προφ.) λαφυραγωγή, αρπαγή, λεηλασία (εδώ στον πληθυντικό) από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools

27) ούτως ή άλλως πλέον είμαι ένας άλλος , όχι κανένας μεγάλος, μα ένας αστός όπως οι άλλοι	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[álos]
28) μου λεν εν μερει , τους λέω πως η Μαιρη με ξεχασε καπου δυο χρονια κι ένα καλοκαιρι	Λ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	[méri]
29) χιλια φιλια στα χειλια	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[xília]
30) τιμή και δόξα στον ΚΩΣΤΑ Δόξα	Λ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	[dóksa]
31) αραζω αρα ζω	Λ/ΦΦ	Μη ετυμολογική	[arázo]
32) ψηφίζουν δεξια χωρις αιδω αλλά απανταμε αναρχικα ως εδω!	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[edó]
33) μου πες : είσαι άλλο'συ και εφερες στον ερωτα αλωση	ΦΛ/Λ	Μη ετυμολογική	[álosi]
34) θα αλλαζω δημο και πολη να βρω τον Δήμο!	Λ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	[dímos]
35) καθημερινή πάλη , πάλι και πάλι και πάλι...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[páli]
36) ίσως κανεις δν είναι ισος και απλά παράγουμε μίσος	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[ísos]
37) το κάνω για τη νίκη το κάνω για το νοίκι	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[níki]
38) ΤΟΝ ΦΙΛΟ ΔΕ ΤΟ ΡΩΤΑΜΕ ΤΟ ΦΥΛΟ Τ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[fílo]
39) ανατέλεις για μια εγω δυω για δυο	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[dío]
40) ΠΟΣΟ χρηστός είναι ο Χριστός σας;	Λ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	[xristós]
41) από τη σχολή δε πήρα πολύ πείρα , ήπια πολύ μπύρα	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[píra]
42) δωσμου ένα σκοινι να κρεμαστω, να το δεσω στο λαιμο	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[skiní]

μου να βγω στη σκηνη να σκοτοθω..			
43) σε κάθε στίχο μου κινώ ακόμα και το πιο απαιτητικό κοινό	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[kinó]
44) ΦΙΛΑ ΜΕ ΚΑΙ ΦΥΛΑ ΜΕ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[fíla]
45) άλλο γω άλλο συ, δηλαδή εσύ είσαι άλογο εγώ έχω λογική	ΦΛ/Λ	Μη ετυμολογική	[áλογο]
46) ποια αγάπη μ λες, πάει χάθηκε πια ξεχάστηκε σαν παλιά επανάσταση	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[pchá]
47) Πάντα είχα θέση στον κόσμο Αυτών που ποτέ δεν είχαν θέση στον κόσμο αυτόν	Λ/Λ	Ετυμολογική	[aftón]
48) Δια βίου μα-θύματα και όχι μαθήματα !	ΦΛ/Λ	Μη ετυμολογική	[maθímata]
49) ΕΧΩ ΦΙΛΟ ΧΩΡΙΣ ΦΥΛΟ !	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[fílo]

Η μερική ομοηχία

Ελάχιστο ζευγάρι με εναλλαγή φθόγγων.

Πίνακας 3

Παραδείγματα ⁴⁸	Μονάδα	Κατηγορία	Θέση ⁴⁹	Φωνητική μεταγραφή
50) ΕΔΩ ΠΑ ΤΑΣ ⁵⁰ ΕΚΕΙ ΜΑ ΤΑΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[patás] / [matás]
51) πρώτα κυνήγα τη γνώ <u>σ</u> η μετά τη γνώ <u>μ</u> η	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[ɣnósi] / [ɣnómi]
52) Η πτή ση Η πτώ ση	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[ptísi] / [ptósi]
53) ΟΛΗ ΜΑΣ Η ΑΓΑΠΗ ΤΗΝ ΚΑΜ <u>Α</u> ΡΑ ΚΑΜ <u>Ε</u> ΡΑ ΓΕΜΙΖΕΙ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[kámará] / [kámera]
54) φ υγε και δε με νοιάζει πια ο έρωτας που π ήγε δε λειπει τπτ αφου τιποτα δεν ειχα	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[fíɣe] / [píɣe]
55) Δά θη μου, πά θη μου να γίνετε πολλά ρε μπας και μάθω	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[láθi] / [páθi]

⁴⁸ Τα παραδείγματα 50-108 και 117-138 αντλήθηκαν από τον ιστότοπο <https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous> με τελευταία πρόσβαση στις 30 Οκτωβρίου 2023 ενώ τα παραδείγματα 109-116 είναι από προσωπική συλλογή.

⁴⁹ Σε ποια συγκεκριμένη θέση θα γίνεται η εναλλαγή φθόγγων ανάμεσα στις μονάδες- σε αρχική, μεσαία ή τελική θέση.

⁵⁰ Οι μερικώς ομόηχες μονάδες θα σημειώνονται στο εξής με έντονη μαύρη γραφή(bold) ενώ ο εναλλασσόμενος φθόγγος θα υπογραμμίζεται με μαύρη μονή υπογράμμιση σε όλα τα παραδείγματα του Πίνακα 2.

56) ΜΟΥ ΦΤΑΝΟΥΝ ΟΣΑ <u>ΕΙΔΑ</u> ΔΕ ΜΟΥ ΦΤΑΝΟΥΝ ΟΣΑ <u>ΕΙΠΑ</u>	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[ída] / [ípa]
57) μια φορά και ένα <u>κενό</u> μια φορά και ένα <u>καιρό</u>	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[kenó] / [keró]
58) που με 'ριξες μανούλα μου μεσα σ' αυτό το <u>βόθρο</u> είχα όνειρα για νταρτανιάν και με φωνάζουν <u>Πόθρο</u>	Λ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	αρχική	[νόθρο] / [ρόθρο]
59) τις ανασφάλεις σου <u>δωσ' μου</u> γαμώ την απόψη του <u>κόσμου</u>	ΦΛ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[δόzmu] / [κόzmu]
60) ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΕΙΣΑΙ ΣΤΗ ΖΩΗ ΟΤΙ ΖΗΤΟΥΣΑ <u>γάβρω</u> μια ζωγραφιά χρωματιστή μέσα σε φόντο <u>μαύρο</u>	ΦΛ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[νάνρο] / [μάνρο]
61) ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ <u>ΞΟΥ</u> ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ <u>ΜΟΥ</u>	Λ/Λ	Ετυμολογική	αρχική	[mu] / [su]
62) θα σπασω <u>κούπες</u> για τα λόγια <u>που πες</u>	Λ/ΦΛ	Μη ετυμολογική	αρχική	[kúpes] / [púpes]
63) Μας τρώει κάτι <u>μέσα</u> μας και χάσαμε τη <u>μπέσα</u> μας...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[mésa] / [bésa]
64) ΕΧΩ ΚΑΝΕΙ <u>ΔΑΘΗ</u> ΜΑ ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΕΧΩ <u>ΜΑΘΕΙ</u> ..	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[láθi] / [máθi]

65) ΝΕΑ <u>Μ</u>ΕΤΡΑ?ΠΙΑΣΕ <u>Π</u>ΕΤΡΑ!	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[métra] / [pétra]
66) ΣΒΗΣΤΕ ΜΑΣ ΑΠ’ ΤΟΝ <u>Χ</u>ΑΡΤΗ ΣΑΣ ΔΕ ΚΑΝΟΥΜΕ ΓΙΑ <u>Π</u>ΑΡΤΥ ΣΑΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[xárti] / [párti]
67) ΕΔΩ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ <u>Χ</u>ΟΥΝΤΑ /ΕΙΝΑΙ ΧΩΡΑΦΙ <u>Φ</u>ΟΥΝΤΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[xúnda] / [fúnda]
68) μα μίλησα για <u>π</u>άθος σε ανθρώπους χωρίς <u>β</u>άθος	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[páθος] / [váθος]
69) ΞΕΡΕΙΣ ΠΟΥ <u>Θ</u>ΑΜΑΙ ΕΚΕΙ ΠΟΥ <u>Π</u>ΑΜΕ ΟΤΑΝ ΠΕΤΑΜΕ	ΦΛ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[tháme] / [páme]
70) αλλάξα ζωή συνηθειες και <u>χ</u>ωρα πες μου πως θα ζω χωρίς εμένα <u>τ</u>ωρα	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[xóra] / [tóra]
71) ΠΑΡΑΠΟΝΟ <u>Τ</u>ΟΧΑ ΟΠΟΥ ΜΥΡΙΖΕ ΑΓΑΠΗ ΕΠΙΑΝΕ <u>Μ</u>ΠΟΧΑ	ΦΛ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[tóxa] / [bóxa]
72) ΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΠΟΥ <u>Κ</u>ΑΝΕΙΣ – ΨΑΞΕ ΤΗ ΖΩΗ ΠΟΥ <u>Χ</u>ΑΝΕΙΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[kánis] / [xánis]
73) <u>Θ</u>ΥΜΗΣΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΝ ΜΠΟΡΕΙΣ <u>Κ</u>ΟΙΜΗΣΟΥ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[thímísu] / [kimísu]

74) βγαινω από το μαχαλά δε μαδάω μαργαρίτες με χαλά	Λ/ΦΛ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[maxalá] / [mexalá]
75) κινούμαι παντα αντιθετα από τις μαζες εχω βγαλει από τα μάτια μ τις γάζες	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[mázes] / [yázēs]
76) χερναμε καλα και περναμε καλυτερα	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[jernáme] / [pernáme]
77) θα σας πεθανουν οι ενεσεις θα σας σωσουν οι ανεσεις	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[enésis] / [anésis]
78) ΤΟ ΜΟΝΟ ΠΟΥ ΓΝΩΡΙΖΩ ΣΤΟ ΕΠΑΚΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΛΑΘΗ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΧΕΙΣ ΜΑΘΕΙ ΠΕΡΙΕΡΓΟ ΜΑ ΦΟΒΑΜΑΙ ΤΟ ΦΩΣ ΑΝΤΙ ΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[láthi] / [máthi]
79) είναι μικρή η πόλη για σενα και εφυγες στα ξενα	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[séna] / [kséna]
80) ότι αγαπω το καταστρεφω...ετσι απεχω ...ετσι αντεχω	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[apéxo] / [adéxo]
81) ΜΕΣΤΗ ΓΥΡΑ, ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΡΑΜΠΙΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ ΩΣΠΟΥ ΝΑ ΒΓΑΛΩ ΧΡΗΜΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[karabína] / [karadína]

82) Βο(υ)λευτήκαμε με την εξουσία!!	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[volévome]/ [vulévome]
83) κρίνεις ιδίοις όμμασι ⁵¹ δε πιστεύεις στη δική σου όραση	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[ómasi] / [órasi]
84) ποιος ρωτησε με τι την ποτισε και η πολη φωτισε	Λ/Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[rótise] / [pótise] / [fótise]
85) να χαζεύουμε μαζί το στο αυγουστιάτικο δείλη , κεχριμπάρι από την Αίγυπτο , μαύρο από τη Σμύρνη και ένα αληθινό χαμόγελο από γυναικεία χείλη	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[díli] - [xíli]
86) ΤΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΥΛΑ Ο ΑΛΕΞΗΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΥΛΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[pávla] / [kávla]
87) ωραια τυπισα η ζωη χιτισα χαλαρη	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[típisa] / [xípisa]
88) ΓΥΝΑΙΚΑ ΧΩΡΙΣ ΚΩΛΟ HENDRIX ΔΙΧΩΣ ΣΟΛΟ ⁵²	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[sólo] / [kólo]

⁵¹ Από τη δοτική πληθυντικού των λέξεων ίδιος και όμμα (μάτι). Φράση με επιρρηματική σημασία που σημαίνει με τα ίδια μου τα μάτια, Ανακτήθηκε από https://gkelismedicallexicon.gr/word_papadiamantis, με τελευταία πρόσβαση στις 12 Σεπτεμβρίου 2023.

⁵² **σόλο** το [sólo] (άκλ.) : μουσικό κομμάτι, σύνθεση ή μέρος σύνθεσης που εκτελείται από ένα άτομο μόνο. Από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools με τελευταία πρόσβαση στις 12 Σεπτεμβρίου 2023.

89) η ραψωδία φίλε είναι β άρος θέλει θ άρρος θέλει να στέκεις μες στη νύχτα φ άρρος για αυτό ας δώσουμε φώς από δω και ⁵³ π έρα υψώστε πυρσούς στον α έρα να γίνει μ έρα!	α. Λ/Λ/Λ β. Λ/Λ/Λ	Μη ετυμολογικές	αρχικές	α. [város] / [tháros] / [fáros] β. [péra] / [aéra] / [méra]
90) ⁵⁴ μ 'άλλους δ ε <u>θ</u> ήκαμε σ 'άλλους δ ο <u>θ</u> ήκαμε καποιους απλα τους σιχαθήκαμε	α. με διπλή υπογράμμ ιση- ΦΛ/ΦΛ β. με μονή υπογράμμ ιση Λ/Λ	α. με διπλή υπογράμμιση- Ετυμολογική β. με μονή υπογράμμιση Μη ετυμολογική	α. με διπλή υπογράμμιση- αρχική β. με μονή υπογράμμιση- μεσαία	α. [málus] / [sálus] β. [deθíkame] / [δοθíkame]
91) σπίτι μου κ λει <u>ν</u> ομαι φύγετε κ λει <u>ν</u> ο <u>μ</u> ε	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[klínome] / [klínume]
92) Γιατί στην τελική όσα λιγότερα θ υ <u>μ</u> άσαι τόσο πιο εύκολα κ οι <u>μ</u> άσαι!	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[θimáse] / [kimáse]
93) τα μ έ <u>τ</u> ρ <u>α</u> σας με μ έ <u>τ</u> ρ <u>ο</u> !	Λ/Λ	Ετυμολογική	τελική	[métra] / [métro]
94) πάρτο απόφαση θα σ χτυπάω με κάθε μου π ρό <u>τ</u> αση χωρίς δικαιολογία χωρίς	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[prótasi] / [prófasi]

⁵³ Εδώ με διπλή υπογράμμιση η δεύτερη ομόηχη ομάδα ελάχιστου ζεύγους για να γίνει εμφανής η διαφοροποίηση.

⁵⁴ Όπως υποσημείωση 51.

αιτια και χωρις προφραση				
95) εδω έχασα εμένα , όχι εσένα ; τι μου λες;	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[eména] / [eséna]
96) πες μου να μεινω να σταματησω τοσο να πινω	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[míno] / [píno]
97) ΑΛΛΟ ΜΑΣ ΕΔΕΙΞΑΝ ΑΛΛΟ ΜΑΣ ΕΜΠΕΙΞΑΝ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[édiksan] / [ébiksan]
98) Συναισθηματα ένα ματσο ...Σε αγαπω όπως η μολοτοφ τον μπατσο	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[mátso] / [bátso]
99) ΠΑΙΖΩ ΟΛΗ ΜΕΡΑ ΜΕ 8 ΜΠΟΦΩΡ ΔΕΡΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[méra] / [aéra]
100) ΘΑ ΒΓΑΙΝΩ ΘΑ ΠΙΝΩ ΚΑΙ ΛΟΓΟ ΔΕ ΘΑ ΔΙΝΩ ΦΑΣΙΣΤΕΣ ΘΑ ΒΑΡΑΩ ΚΑΙ FUEGO ΘΑ ΤΡΑΓΟΥΔΑΩ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[píno] / [díno]
101) ΔΕ ΕΙΝΑΙ ΠΟΥ Σ'ΑΓΑΠΗΣΑ ΟΣΟ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕ ΞΕΡΕΙ ...ΕΙΝΑΙ ΠΟΥ ΠΟΤΕ ΜΟΥ ΔΕ ΣΟΥ ΚΡΑΤΗΣΑ ΤΟ ΧΕΡΙ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[kséri] / [xéri]
102) ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΔΕ ΘΕΛΟΥΜΕ , ΣΕ ΠΟΛΕΜΟ ΔΕ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[páme] / [fáme]

109) κράτα την κα<u>λ</u>ά την καρδιά μου την κα<u>λ</u>ή	Λ/Λ	Ετυμολογική	τελική	[kalá] / [kalí]
110) ΠΑΟΚ ΚΑΙ ΑΕΚ ΣΤΗ SUPER LEAGUE ΑΝΤΕΧΩ ΑΠΟ π<u>λ</u>ΑΝΩ ΜΟΝΟ ΤΗΝ ΕΥΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΝΙΩΘΩ ΟΤΙ χ<u>λ</u>ΑΝΩ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[páno] / [xáno]
111) βάλε το φορεμα σου και παμε για ένα ακομα χ<u>ο</u>ρο για ένα ακομα μ<u>π</u>ορω	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[xoró] / [boró]
112) οφ<u>θ</u>αλμ<u>ό</u> αντι οφ<u>θ</u>αλμ<u>ο</u>ύ κάποιοι μονο έτσι θα καταλαβουν	Λ/Λ	Ετυμολογική	τελική	[ofthalmó] / [ofthalmú]
113) Κα<u>λ</u>ώς ή κα<u>κ</u>ώς θέλω να μπλέξουμε...	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[kalós] / [kakós]
114) Ο ΚΑ<u>λ</u>ΟΣ ΜΟΥ ΕΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΚΑ<u>κ</u>ΟΣ!	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[kalós] / [kakós]
115) Όταν ξυπνάς αγάπη μου στη σκέψη σου θέλω γ<u>α</u>'μαι να σου κρατάω συντροφιά όταν μακριά σου θ<u>α</u>'μαι	ΦΛ/ΦΛ	Μη ετυμολογική	αρχική	[tháme] / [páme]
116) Της πόλης τα α<u>ρ</u>ώματα είναι μουσικές και χ<u>ρ</u>ώματα	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[arómata] / [xrómata]

117) Δε θέλω μόνιμη σχέση, εσένα θέλω μόνιμα	Λ/Λ	Ετυμολογική	τελική	[mónimi] / [mónima]
118) θέλω...όλο μου το είναι να είσαι	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[íne] / [íse]
119) ΟΣΑ ΕΙΜΑΙ ΚΑΙ ΟΣΑ ΘΑ ΚΑΝΩ ΘΑ ΤΑ ΒΡΕΙΣ ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΜΗΣ ΣΟΥ ΠΑΝΩ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[káno] / [páno]
120) Η αγάπη μου ένα βράδυ γλυκο φιλί θα γίνει και θα έρθει στο σεντονι σου τιποτα να μη μεινει	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[γíni] / [míni]
121) εγώ γράφω για εσένα και εσύ γράφεις εμένα...	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[eména] / [eséna]
122) Έχω άπειρο χρόνο να σε κράζω παρόλα αυτά διαλέγω να αράζω!	Λ/Λ	Ετυμολογική	αρχική	[krákso] / [arákso]
123) Άδικο ο έρωτας να καίγεται... τι νιώθω να μην λέγεται...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[kéyete] / [léyete]
124) Μη μένεις στην απάθεια Μη μένεις στην αστάθεια Αγάπα τώρα που'ναι χωρίς γιατί μετά δε θα μπορείς	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[norís] / [borís]

125) δε ηταν πατερας και συζυγος μα τερας!	Λ/ΦΛ	Μη ετυμολογική	αρχική	[patéras] / [matéras]
126) Στην κυβέρνηση η Σάρα και η Μάρα	ΛΚ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	αρχική	[sára] / [mára]
127) Μα δε θέλω πρόνο , θέλω εσένα μόνο	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[póno] / [móno]
128) φασίστες και αφεντικά του πηγαδιού τον πάτο ...μπάμ και κάτω έτσι απλά μωράκι μου φευγάτο	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[páto] / [káto]
129) ΣΚΑΤΑ ΣΕ ΟΔΟΥΣ ΤΟΥΣ ΓΙΑΤΙ ΕΜΕΙΣ ΔΕΝ ΠΑΙΖΟΥΜΕ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΤΟΥΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[ólus] / [órus]
130) Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΕΡΧΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ' ΑΛΛΟΥΣ ', ΜΕΤΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[álus] / [ólus]
131) είπα θα της πω ότι αγαπώ όλες τις γυναίκες του κόσμου μα αυτή ήταν κ θ είναι ολόκληρο το φως μ	Λ/ΦΛ	Μη ετυμολογική	αρχική	[kózmu] / [fózmu]

132) Ο ΧΡΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΧΡΩ ΜΑ ΟΧΙ ΧΡΗ ΜΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[xróma] / [xríma]
133) ΣΤΟ ΛΟΦΟ ΣΤΡΕΦΗ ΣΕ ΜΙΑ ΩΡΑ ΑΠΟ ΤΩ ΡΑ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ ΜΠΟ ΡΑ...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[tóra] / [bóra]
134) ΜΕ ΤΙΣ ΣΕΞΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΑ ΖΙ ΞΕΦΤΙΛΕΣ ΚΑΙ ΡΟΥΦΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΖΙ	Λ/ΛΣ	Μη ετυμολογική	αρχική	[mazi] / [nazi]
135) Όταν φοράς τις φαγ έλες ΝΑ ΘΥΜΑΣΑΙ ΤΙΣ ΦΑΒ ΕΛΕΣ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[fanéles] / [favéles]
136) ΑΛΛΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕ ΙΝΑ ΑΛΛΟ ΣΤΗΝ ΠΕ ΝΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[pína] / [péna]
137) ΕΝΑ ΕΥΛΟ ΤΗΝ ΜΕ ΡΑ ΤΟ ΝΑΖΙ ΤΟΝ ΚΑΝΕΙ ΠΕ ΡΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[méra] / [péra]
138) Βάζω υποψηφιότητα πρωθυπουργός να γίνω να κάθομαι τεμπέλικα να τρώω και να πίνω	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[gíno] / [píno]

Ελάχιστο ζευγάρι με παρουσία / απουσία φθόγγου ±

Πίνακας 4

Παραδείγματα ⁵⁶	Μονάδα	Κατηγορία	Θέση	Φωνητική μεταγραφή
139) I love you σου λέω ⁵⁷ look me που κλαίω for you ρε χαζό...because σ'αγαπώ..	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[léo] / [kléo]
140) Θα πιούμε να τα πούμε ?	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[pxíme]/ [púme]
141) κόβω την ανάσα προκαλώ κάψα στα συγκροτηματικά που πουλανε κλάψα	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[kápsa] / [klápsa]
142) ΤΟ ΘΕΜΑ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ (Π)ΛΗΞΑΝ ⁵⁸	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[plíksan]/ [líksan]

⁵⁶ Τα παραδείγματα: 139-142 είναι από προσωπική συλλογή, 143-158 αντλήθηκαν από τον ιστότοπο <https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous> με τελευταία πρόσβαση στις 6 Νοεμβρίου 2023, 159-164 από <https://www.facebook.com/SinthimataSeToixous> με τελευταία πρόσβαση στις 14 Νοεμβρίου 2023 και 165-181 από https://www.instagram.com/tou_toixou_sunthimata/?hl=el με τελευταία πρόσβαση στις 2 Νοεμβρίου 2023.

⁵⁷ Οι μονάδες οι οποίες παρουσιάζουν την ομοηχία θα σημειώνονται στο εξής με έντονη (bold) γραφή χρώματος μαύρου και ο φθόγγος ο οποίος θα προστίθεται θα σημειώνεται με μονή μαύρη υπογράμμιση.

⁵⁸ Και οι δυο μονάδες βρίσκονται ταυτόχρονα στην ίδια λέξη εδώ με την πρόσθεση της παρένθεσης αναγνώζεται διπλά ως λήξαν / πλήξαν.

143) ΜΕΤΑΝΙΩΣΑ...ΜΕΤΑ ΕΝΙΩΣΑ	Λ/ΦΦ	Ετυμολογική	μεσαία	[metániosā] / [metáeniosā]
144) δε έχω ώρα ..ΘΕΛΩ ΝΑ ΣΕ ΔΩ ΤΩΡΑ ...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[óra] / [tóra]
145) μου ειπες όλα καλα θελεις να με δεις αλλά	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[kalá] / [alá]
146) α. ΑΛΛΟ ΝΑ ΕΧΕΙΣ ΚΑΛΛΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟ ΝΑ ΕΧΕΙΣ ΚΑΛΟ β. ΑΛΛΟ ΝΑ ΕΧΕΙΣ ΚΑΛΛΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟ ΝΑ ΕΧΕΙΣ ΚΑΛΟ	α. Λ/Λ β. Λ/Λ	α.Μη ετυμολογική β.Μη ετυμολογική	α.τελική β.αρχική	α.[kálos]/ [kálo] β. [álo] / [kálo]
147) οσα μας ενωνουν τοσα μας χωριζουν...	Λ/Λ	Ετυμολογική	αρχική	[ósa] / [tósā]
148) ΤΑ ΘΕΛΩ ΟΛ(Γ)Α ⁵⁹ Η ΤΙΠΟΤΑ	Λ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[óla] / [ólga]
149) fuck the ΔΙΑΣ ⁶⁰ γαμώ το ΔΙΑ	ΛΑ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	τελική	[díās] / [díā]
150) ΤΑ ΑΣΤΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΜΕΤΡΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΕΝΑ ...ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΟΠΩΣ ΕΣΥ ΓΙΑ ΜΕΝΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[éna] / [ména]
151) φιλε η ζωή δεν είναι ψέμα πρεπει για αυτό που αγαπάς να τρέξει αίμα !!	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[pséma] / [éma]
152) ελα χωρίς σελα	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[éla] / [séla]

⁵⁹ Και οι δυο μονάδες βρίσκονται ταυτόχρονα στην ίδια λέξη εδώ με την πρόσθεση της παρένθεσης αναγνώζεται διπλά ως όλα / Όλγα .

⁶⁰ Ομάδες Δίκυκλης Αστυνόμευσης («ΔΙΑΣ») από <https://www.astynomia.gr/elliniki-astynomia/eidikes-ypiresies/omada-dikyklis-astynomefsis-di-as/> με τελευταία πρόσβαση στις 25 Σεπτεμβρίου 2023.

153) βρες έναν ανθρωπο να σου μιλα και να του μιλας !	Λ/Λ	Ετυμολογική	τελική	[milá] / [milás]
154) θελω να σου πω, πως ...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	τελική	[pó] / [pós]
155) πηγα σε τοςες πορειες και εμεινα με απορειες	Λ/Λ	Ετυμολογική	αρχική	[poríes]/[aporíes]
156) ο καλός καλό δεν είδε	Λ/Λ	Ετυμολογική	τελική	[kalós] / [kaló]
157) Άλλο σε έχασα ...άλλο σε ξέχασα ..	Λ/Λ	Ετυμολογική	αρχική	[kséxasa] / [éxasa]
158) Σε θέλω ακόμα ...Έλα εδώ, που η κάθε μας λέξη τελειώνει με κόμμα ...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[akóma] / [kóma]
159) Απλά τα πράγματα να λες και στα τραγούδια να μην κλεις ..!	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[klés] / [lés]
160) σαν τα μάτια σου δε βρήκα μέχρι σήμερα όσα άγρια και άν είδα γίναν ήμερα ...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[símera] / [ímera]
161) Τα μάτια σου μου θυμίζουν κόλαση διότι μωρό μου τα χεις όλα ’συ...	Λ/ΦΦ	Μη ετυμολογική	αρχική	[kólasi] / [ólasi]
162) Η Αγάπη μου για σένα μεγαλώνει κάθε μέρα όλο ένα ...	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[séna] / [éna]
163) θυμήσου έχεις μόνο μια ζωη..προσπάθησε να την ζήσεις και όχι να σε ζήσει ..	Λ/Λ	Ετυμολογική	τελική	[zísis] / [zísi]
164) Έμπλεξα με διαφορες και μου βγηκαν αδιαφορες ...	Λ/Λ	Ετυμολογική	αρχική	[diáfores] / [adiáfores]
165) ΛΟΥΚΟΥΜΑΔΕΣ ΧΩΡΙΣ ΜΕΛΙ Η ΖΩΗ ΧΩΡΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗ	Λ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	αρχική	[méli] / [éli]
166) ερημη πολη πισω από τη маска σας παραμενετε ΟΛΟΙ .	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[póli] / [óli]

167) θελω να σε παρω ..και παρτω όπως θες!	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[páro] / [párto]
168) ΣΚΕΨΟΥ ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΕΣ ΑΝ ΔΕ ΣΟΥ ΒΑΖΑΝ ΟΡΙΑ ΑΝ Η ΖΩΗ ΣΟΥ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΝΑ ΜΑΖΕΥΕΙΣ ΜΟΡΙΑ	Λ/Λ	Ετυμολογική	αρχική	[ória]/ [mória]
169) α. Ο σκοπός της ζωής είναι ζωή με σκοπό β. Ο σκοπός της ζωής είναι ζωή με σκοπό	α.Λ/Λ β.Λ/Λ	α.Ετυμολογική β.Ετυμολογική	α.τελική β.τελική	α.[skopós] / [skopó] β.[zoís] / [zoí]
170) Πόσες φορές την ημέρα βάξεις και βγάξεις τη μάσκα;;	Λ/Λ	Ετυμολογική	μεσαία	[vázis] / [vyázis]
171) ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΤΟ ΡΑΦΙ ΠΑΡΑ Η ΖΩΗ ΜΟΥ ΣΤΡΑΦΙ	ΦΛ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[storáfi] / [stráfi]
172) Φεμινισμ και αξιοπρέπεια- δεν είναι όλα τα μύδια ίδια	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[mídia] / [ídia]
173) Έφαγα ένα τوست σκετο , ακολουθώ δίαιτα κέτο ⁶¹	Λ/ΛΣ	Μη ετυμολογική	αρχική	[skéto] / [kéto]
174) Ψεκάζοντας με λήθη τα πλήθη	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[líthi] / [plíthi]
175) Πήγα έξω να παίξω ,την μέρα να αδράξω-Τ.Λ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[ékso] / [pékso]
176) ζω σα ζωο	Λ/Λ	Ετυμολογική	τελική	[zó] / [zóo]
177) κανω πλάτες για να κανω πλατες !	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[pilátes] / [plátes]
178) Εφέτες σε φέτες	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	αρχική	[efétes] / [fétes]

⁶¹ Συντομογραφία της λέξης κετογονικός – εδώ αναφορά στην κετογονική δίαιτα (keto diet) από Rowe, M. (2020). *ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΕΤΟΓΟΝΙΚΗ ΔΙΑΙΤΑ: ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΑ ΛΑΘΗ*. Ηνωμένες Πολιτείες: Babelcube Incorporated. Ανακτήθηκε από <https://www.google.gr/books/edition/>

179) ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ ΠΟΛΗ ΓΙΑ ΝΑ ΖΕΙ <u>Ξ</u> ΟΧΙ ΓΙΑ ΝΑΖΙ	ΦΛ/ΛΣ	Μη ετυμολογική	τελική	[nazís] / [nazí]
180) ΠΑΝ(<u>Κ</u>) ⁶² ΜΕΤΡΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	τελική	[pán] / [pánk]
181) ΖΩΗ ΜΕ Χ <u>Ρ</u> ΩΜΑ ΦΑΣΙΣΤΕΣ ΣΤΟ ΧΩΜΑ	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	μεσαία	[xróma] / [xóma]
182) Ο ΛΑΟΣ ΘΑ ΠΕΙ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ Λ <u>Ε</u> ΞΗ ΑΥΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ <u>Α</u> Λ <u>Ε</u> Ξ <u>Η</u> ⁶³	Λ/ΛΚ	Μη ετυμολογική	αρχική	[léksi] / [aléksi]

⁶² Η μερική ομοηχία στο συγκεκριμένο παράδειγμα είναι ανάμεσα στις λέξεις παν-πανκ, στο σύνθημα δηλώνεται με τον φθόγγο <κ> μέσα στην παρένθεση.

⁶³ Από Χαριτάτου-Συνοδινού (2010) σελ.47

Ελάχιστο τονικό ζευγάρι.

Πίνακας 5

Παραδείγματα ⁶⁴	Μονάδα	Κατηγορία	Φωνητική μεταγραφή
183) Μισός ⁶⁵ ή μίσος ? δε ξέρω που να το τονίσω	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[mísos] / [mísos]
184) πότε ? ποτέ !	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[póte] / [poté]
185) Μου είπε ξεκόλλα και γυρνα το, εσυ ξέρεις ξέκωλα ⁶⁶ και κόλλα το	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[ksekóla] / [ksékola]
186) ζήτω που καήκαμε, μα βρεθήκαμε και ζητώ να καούμε ΠΑΛΙ!	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[zíto] / [zitó]
187) μη κοιτάς τα μάτια μα τη ματιά	Λ/Λ	Ετυμολογική	[mátxa] / [matxá]

⁶⁴ Τα παραδείγματα 183 και 184 αντλήθηκαν από https://www.instagram.com/tou_toixou_sunthimata/?hl=el με τελευταία πρόσβαση στις 29 Οκτωβρίου, από 185 ως 188 είναι από προσωπική συλλογή και από 189 ως 193 είναι από <https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous> με τελευταία πρόσβαση στις 4 Νοεμβρίου 2023.

⁶⁵ Οι μονάδες οι οποίες παρουσιάζουν την ομοηχία θα σημειώνονται στο εξής με έντονη (bold) γραφή χρώματος μαύρου.

⁶⁶ (λαϊκ.) 1. (για πρόσ.) που είναι πολύ προκλητικά ντυμένος, κυρίως όσον αφορά το κάτω μέρος του σώματος. || (ως ουσ.). 2. για ρούχο που είναι ιδιαίτερα προκλητικό, ιδίως όσον αφορά το κάτω μέρος του σώματος, Ανακτήθηκε από https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek με τελευταία πρόσβαση στις 18 Αυγούστου 2023.

188) Η μόνη φυλακή είναι ένα φιλακι σου Μαρια σ αγαπω	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[filakí] / [filáki]
189) ΧΩΡΙΣ ΤΑ ΛΑΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΑΡΔΟΥΛΕΣ ΧΩΡΙΣΤΑ ΤΑ ΖΕΥΓΑΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΓΑΠΟΥΛΕΣ	ΦΛ/Λ	Ετυμολογική	[xorístá] / [xoristá]
190) άνθρωποι ένοχοι που δεν νιωθούν καμιά ενοχή	Λ/Λ	Ετυμολογική	[énoxi]/ [enoxí]
191) μίσος ξέρναγες και έμεινες μισός	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[mísos] / [misós]
192) αμαξια γαμάτα σχέσεις γάματα	Λ/ΦΛ	Ετυμολογική	[gamáta] / [gámata]
193) Παραμύθια για ιπτάμενα χαλιά πραγματικότητες για ιπτάμενα χάλια	Λ/Λ	Μη ετυμολογική	[xaliá] / [xália]

Η παρήχηση

Πίνακας 6

Παραδείγματα ⁶⁷	Μονάδες	Επαναλαμβανόμενος φθόγγος ⁶⁸
194) ⁶⁹ αλητεία & κλεμμένες σοκολάτες	Λ/Λ/Λ	<λ>
195) οι άνθρωποι απέτυχαν να υπάρχουν!	Λ/Λ/Λ	<π>
196) -ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΛΑΒΩΝ-	Λ/Λ/Λ	<λ>
197) καφές μουσική Κυριακή και κάβλα!	Λ/Λ/Λ/Λ	<κ>
198) ντροπαλούλα χαμογέλα μου λουλουδένια μου!	Λ/Λ/Λ	<λ>
199) όταν τελειώσουν οι πατάτες φέρτε παγωτό!	Λ/Λ/Λ/Λ/Λ	<τ>
200) είμαστε τόσο ερασιτεχνικά ευτυχισμένοι	Λ/Λ/Λ/Λ	<τ>
201) πές πως περνά ο πόνος...	Λ/Λ/Λ/Λ	<π>

⁶⁷Τα παραδείγματα 194-198 από προσωπική συλλογή, 199-233 από <https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous> με τελευταία πρόσβαση στις 10 Νοεμβρίου 2023.

⁶⁸ Ο επαναλαμβανόμενος φθόγγος θα σημειώνεται σε αυτή την στήλη.

⁶⁹ Οι φθόγγοι οι οποίοι θα επαναλαμβάνονται και θα δημιουργούν στο σύνολο το φαινόμενο της παρήχησης θα σημειώνονται σε όλα τα παραδείγματα με έντονη μαύρη γραφή (bold) .

202) εμεις πότε θα πάμε διακοπές και παραλία?	Λ/Λ/Λ/Λ	<π>
203) ΠΑΣΟΚ ⁷⁰ ΣΩΣΕ ΜΑΣ!	ΛΑ/Λ/Λ	<σ>
204) Η ΚΑΡΔΙΑ ΣΟΥ ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ ΚΑΙ Η ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΔΙΚΗ ΣΟΥ	Λ/Λ/Λ/Λ	<δ>
205) στα πράσσα θα με πιάσετε στον ύπνο ποτέ!!	Λ/Λ/Λ/Λ	<π>
206) που θα πλήξεις πάλι απόψε..?	Λ/Λ/Λ/Λ	<π>
207) μονο μαζί μου μεινε...	Λ/Λ/Λ/Λ	<μ>
208) ΠΡΟΔΟΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΟΤΕΣ	Λ/Λ/Λ	<τ>
209) ναναι οι μερες σας γαματες σαν τηγανιτες πατατες	Λ/Λ/Λ	<τ>
210) Απωθημένο ξεχαστείν αδυνατον	Λ/Λ/Λ	<ν>
211) κάπως πιο σκεπτόμενοι	Λ/Λ/Λ	<π>
212) Ο ΕΡΩΤΑΣ ΕΙΝΑΙ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΘΙΣΤΙΚΟΣ ΜΗ ΤΟΝ ΑΡΧΙΣΕΤΕ	Λ/Λ/Λ/Λ	<τ>
213) λούστηκες τις επιλογές σου σήμερα ή σκέτο σαμπουάν??	Λ/Λ/Λ/Λ/Λ	<σ>

⁷⁰ Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα (ΠΑ. ΣΟ. Κ.)

214) του το κρατάω αυτου του κράτους	Λ/Λ/Λ	<τ>
215) το λουλουδι του ηλιου ελαμψε,μετα ελιωσε, λασπωσε	Λ/Λ/Λ/Λ/Λ	<λ>
216) οι κοπελες σαν αλάνια καλυτερες από τα μεγαλυτερα τσογλανια	Λ/Λ/Λ/Λ/Λ	<λ>
217) αν από το μυαλο μου σε βγάλω δε εχει η ζωη μου ενδιαφερον αλλο	Λ/Λ/Λ	<λ>
218) ΑΠ ΤΑ ΤΣΑΚΑΛΙΑ ΔΕ ΓΛΥΤΩΝΕΙΣ ΜΕ ΕΥΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΑΛΙΑ	Λ/Λ/Λ	<λ>
219) τα καλυτερα κοριτσια κοκα αλκοολ και βιτσια	Λ/Λ/Λ/Λ	<κ>
220) κουλης μπουλης και αραχτουλης	Λ/Λ/Λ	<λ>
221) Είμαστε θαύματα! Θαύματα φτιαγμένα από τραύματα!	Λ/Λ/Λ/Λ/Λ	<τ>
222) αντιστροφα και ανάλογα τα λογικα και τα παραλογα	Λ/Λ/Λ	<λ>
223) ΓΡΑΦΩ ΜΕ ΜΕΓΑΛΑ	Λ/Λ/Λ	<γ>

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΤΟ ΠΡΟΣΕΞΕΙΣ		
224) που πηγε η αγαπη σας μουνοπανα ;	Λ/Λ/Λ	<π>
225) μου λειπεις παραπανω απ οσο περιμενα	Λ/Λ/Λ	<π>
226) ποσο πολύ σ αγαπησα...	Λ/Λ/Λ	<π>
227) ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΦΛΕΡΤ	Λ/Λ/Λ	<τ>
228) να γίνουμε αληθινά επικίνδυνοι να ζήσουμε επικίνδυνα αληθινά	Λ/Λ/Λ/Λ/Λ	<ν>
229) Σκότωσε το φασίστα μέσα σου	Λ/Λ/Λ	<σ>
230) Άνθρωποι που παύουν να ονειρεύονται παύουν και να υπάρχουν...	Λ/Λ/Λ/Λ	<π>
231) τοίχος χωρίς γκραφίτι τραγούδι χωρίς στίχο...	Λ/Λ/Λ/Λ	<τ>
232) δάσκαλε που δίδασκες και δρόμο δε διαλεξεις	Λ/Λ/Λ/Λ	<δ>
233) αγάπα ότι γύρω σου γυρίζει	Λ/Λ/Λ	<γ>
234) ΠΡΩΤΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ	Λ/Λ/Λ/Λ	<τ>

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΗΣ⁷¹		
--	--	--

⁷¹ Από Χαριτάτου-Συνοδινού (2010) σελ.43

Η ομοιοκαταληξία / ομοιοτέλεuto

Πίνακας 7

Παραδείγματα ⁷²	Μονάδες
235) σ <u>κ</u> ά <u>σ</u> ε ή δ <u>ρ</u> ά <u>σ</u> ε ⁷³	Λ/Λ
236) όταν είσαι <u>άντ</u> υ <u>τ</u> η κάνε μ ανα <u>π</u> άν <u>τ</u> η <u>τ</u> η	Λ/Λ
237) ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΤΟ <u>ΡΑΦΙ</u> ΠΑΡΑ Η ΖΩΗ ΜΟΥ ΣΤ <u>ΡΑΦΙ</u>	Λ/Λ
238) πρώτα <u>ορ</u> γή...μετά <u>στορ</u> γή...	Λ/Λ
239) μ <u>π</u> ύ <u>ρ</u> α <u>μπαί</u> νει μ <u>π</u> ύ <u>ρ</u> α <u>βγαί</u> νει...	Λ/Λ
240) τ <u>ερ</u> μα τα <u>ασ</u> τ <u>ει</u> α πα <u>μ</u> ε για <u>λη</u> σ <u>τ</u> ει <u>α</u>	Λ/Λ
241) <u>Γέ</u> λ <u>α</u> είναι η ζ <u>ω</u> ή μια <u>τρε</u> λ <u>α</u> !	Λ/Λ
242) τέρ <u>μ</u> α π <u>ια</u> σ <u>τι</u> ς <u>αυταπ</u> ά <u>τ</u> ε <u>ς</u> ή με τ <u>ο</u> υ <u>ς</u> ρω <u>μ</u> αί <u>ο</u> υ <u>ς</u> ή με τ <u>ο</u> υ <u>ς</u> γ <u>αλ</u> ά <u>τ</u> ε <u>ς</u>	Λ/Λ
243) Γ <u>Ε</u> Ν <u>Ι</u> Α Τ <u>Ο</u> Υ Π <u>Ο</u> Ν <u>Ο</u> Υ & Γ <u>Ε</u> Ν <u>Ι</u> Α Τ <u>Ο</u> Υ Φ <u>Θ</u> Ο <u>Ν</u> Ο <u>Υ</u>	Λ/Λ
244) Ι <u>Ο</u> Υ <u>Δ</u> Α Κ <u>Ο</u> Υ <u>Φ</u> Α <u>Λ</u> Α Ε <u>Ρ</u> Χ <u>Ε</u> Τ <u>Α</u> Ι Κ <u>Ρ</u> Ε <u>Μ</u> Α <u>Λ</u> Α	Λ/Λ
245) χ <u>ι</u> λ <u>ι</u> α <u>δ</u> ε <u>ς</u> σ <u>ο</u> υ <u>π</u> ε <u>ρ</u> μ <u>α</u> ρ <u>κ</u> ε <u>τ</u> γ <u>ε</u> μ <u>α</u> τ <u>α</u> <u>π</u> ρ <u>α</u> μ <u>α</u> τ <u>α</u> γ <u>ι</u> α <u>τ</u> ι δ <u>ε</u> τ <u>α</u> β <u>ο</u> υ <u>τ</u> α <u>μ</u> ε γ <u>ι</u> α τ <u>α</u> γ <u>ε</u> ρ <u>α</u> μ <u>α</u> τ <u>α</u>	Λ/Λ
246) τ <u>ο</u> δ <u>ι</u> κό σου χ <u>έ</u> ρ <u>ι</u> θ <u>έ</u> λ <u>ω</u> ν <u>α</u> μ <u>ο</u> υ α <u>κ</u> ο <u>υ</u> μ <u>π</u> ά <u>ω</u> τ <u>ο</u> ν <u>ώ</u> μ <u>ο</u> , και ν <u>α</u> σ <u>ε</u> χ <u>ο</u> ρ <u>ε</u> ύ <u>ω</u> tango σ <u>τ</u> α σ <u>τ</u> ενά <u>κ</u> ια και σ <u>τ</u> ο <u>ν</u> δ <u>ρ</u> ό <u>μ</u> ο	Λ/Λ

⁷² Τα παραδείγματα 235-318 αντλήθηκαν από <https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous> με τελευταία πρόσβαση στις 4 Νοεμβρίου 2023 ενώ τα παραδείγματα 319-326 είναι από προσωπική συλλογή.

⁷³ Όλες οι ομοιοκατάληκτες μονάδες στα παραδείγματα θα είναι σημειωμένες με έντονη (bold) μαύρη γραφή και οι φθόγγοι της ομοιοκαταληξίας θα είναι υπογραμμισμένοι με μονή μαύρη γραμμή.

247) Η καρδιά πονάει όταν <u>ψηλώνει</u> μπάτσοι-γουρούνια- <u>δολοφόνοι</u>	Λ/Λ
248) τι κ'αν δε πέτυχε η <u>αφίσσα</u> ; Σ ΑΓΑΠΩ και στο λέω στα <u>ίσα</u>	Λ/Λ
249) η ζωή θέλει <u>αλητεία</u> , κ'οι στιγμές <u>φαντασία!</u> ο έρωτας <u>μαγεία</u> κ'η αγάπη <u>αλχημεία!</u>	Λ/Λ/Λ/Λ
250) Υπάρχουν άτομα που μέσα τους <u>πονάνε</u> και τους ρωτάς τι έχουνε και σου <u>ΧΑΜΟΓΕΛΑΝΕ!</u>	Λ/Λ
251) ΔΕ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕ ΥΠΑΡΧΟΥΝ <u>ΞΕΝΟΙ</u> ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΡΕΛΛΟΙ ΚΑΙ <u>ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΙ</u>	Λ/Λ
252) ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΙΑ <u>ΦΑΣΔΡΙΑ</u> ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ <u>ΜΑΡΙΑ!</u>	Λ/ΛΚ
253) ΟΔΗΓΩ ΚΑΙ ΣΕ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ <u>ΚΛΑΜΕΝΑ</u> ΜΑ ΟΤΑΝ ΒΛΕΠΩ ΦΑΣΙΣΤΕΣ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ <u>ΦΡΕΝΑ</u>	Λ/Λ
254) υπάρχουν βρ <u>άδια</u> που σου αφήνουνε σημ <u>άδια</u>	Λ/Λ
255) ΝΑΙ ΣΤΟΝ ΕΡΩΤΑ ΟΧΙ ΣΤΗ <u>ΞΕΝΕΡΑ</u> ΞΥΛΟ ΣΤΟΥΣ ΦΑΣΙΣΤΕΣ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΣΤΗ <u>ΜΕΡΑ</u>	Λ/Λ
256) ΘΑ ΓΡΑΨΩ ΟΛΗ ΤΗ <u>ΚΥΨΕΛΗ</u> ΜΕΧΡΙ ΝΑ ΜΟΥ ΠΕΙ ΠΩΣ ΜΕ <u>ΘΕΛΕΙ</u>	Λ/Λ
257) δε ξέρει ο κόσμος να <u>ζει</u> κατέβα να πάμε <u>πεζοί</u>	Λ/Λ
258) Βόλτα, <u>αλητεία</u> αντίφα, <u>παιδεία</u>	Λ/Λ
259) ΝΑ ΤΑΝ Ο ΥΠΝΟΣ ΓΙΑ ΔΟΥΛΕΙΑ, ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ <u>ΑΓΓΑΡΙΑ</u> , ΜΩΡΟ ΜΟΥ	Λ/Λ

ΣΤΟ ΚΡΕΒΑΤΙ ΣΟΥ ΝΑ ΚΑΝΩ <u>ΥΠΕΡΩΡΙΑ</u>	
260) ΠΕΣ ΤΟ ΔΥΝΑΤΑ ΚΑΙ ΦΩΝΑΞΕ ΤΟ <u>ΜΑΓΚΑ</u> ΕΙΜΑΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΣ ΚΑΙ ΔΕ ΥΠΟΛΟΓΙΖΩ ΤΑ <u>ΦΡΑΓΚΑ</u>	Λ/Λ
261) <u>Εθίζομαι Ζαλίζομαι Απελπίζομαι</u>	Λ/Λ/Λ
262) μπύρα να <u>ρέει</u> και όλα <u>οκέυ</u>	Λ/Λ
263) ΘΑ ΕΡΘΩ ΜΕ ΤΟ ΣΑΞΟΦΩΝΟ Κ' ΜΕ ΤΟ <u>ΤΡΟΜΠΟΝΙ</u> ΝΑ ΣΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΑΩ ΚΑΤΩ ΑΠ'ΤΟ <u>ΜΠΑΛΚΟΝΙ</u>	Λ/Λ
264) ΑΝ Μ <u>‘ΑΓΑΠΟΥΣΕΣ</u> ΘΑ <u>ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΣΕΣ</u>	Λ/Λ
265) Η ΜΟΝΟΓΑΜΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ <u>ΑΠΑΤΗ</u> ΒΑΛΤΕ ΚΙ ΑΛΛΟΝ ΕΝΑ ΤΩΡΑ ΣΤΟ <u>ΚΡΕΒΑΤΙ</u>	Λ/Λ
266) Στέκια,ορμητήρια γιάφκες και <u>καταλήψεις</u> ενάντια σε έναν κόσμο υποταγής κ' <u>σηψης</u>	Λ/Λ
267) ΜΠΥΡΑ <u>ΠΑΤΑΤΑ</u> ΚΑΙ ΧΑΚΟΥΝΑ <u>ΜΑΤΑΤΑ</u> ⁷⁴	Λ/Λ
268) ΤΑ ΗΠΙΑΜΕ <u>ΩΡΑΙΑ</u> ΕΙΜΑΣΤΕ <u>ΜΙΑ ΠΑΡΕΑ</u>	Λ/Λ
269) Για πάρτη της μέσα στα <u>μονοπάτια</u> της, πως μου μιλάς για χάος αν δε εχεις δει τα <u>ΜΑΤΙΑ</u> ΤΗΣ	Λ/Λ
270) Η ΓΚΟΜΕΝΑ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΧΑΖΗ ΚΑΙ ΕΣΥ ΜΟΙΑΖΕΙΣ ΜΕ <u>ΤΣΟΝΤΑ</u> ΥΠΑΛΛΗΛΑΚΟΣ ΔΗΛΑΔΗ ΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΤΡΕΙΣ ΚΑΙ <u>ΟΓΛΟΝΤΑ</u>	Λ/Λ

⁷⁴

«Καθόλου

ανησυχίες»

στα

σουαχίλι

από

<https://www.nytimes.com/2018/12/20/world/africa/hakuna-matata-disney-trademark.html?smid=url-share> με τελευταία πρόσβαση στις 18 Σεπτεμβρίου 2023.

271)	χαρτινα πρόσωπα σε αδεια <u>κεφαλια</u> , Αδεια κεφαλια γεματα από <u>μπουκάλια</u>	Λ/Λ
272)	ΗΡΘΕ Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΦΟΥΝΤΩΣΑΝ ΟΙ <u>ΙΩΣΕΙΣ</u> ΝΤΟΥ ΣΤΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙ ΑΓΙΑ <u>ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ</u>	Λ/Λ
273)	Το spray μου αγόρασα με fullface θα <u>πάω</u> στο τοιχο για να γράψω πως Αντρια S <u>αγαπαω</u> !	Λ/Λ
274)	έλα γ <u>δύσου</u> στις ορέξεις μου <u>αφήσου</u>	Λ/Λ
275)	ΜΕ ΜΑΤΙΑ ΚΑΤΑΚΟΚΚΙΝΑ ΓΥΡΝΟΥΣΑ ΤΑ <u>ΧΑΡΑΜΑΤΑ</u> ΦΩΤΙΑ ΣΤΑ ΑΓΟΥΡΟΞΥΠΙΝΗΜΕΝΑ <u>ΜΕΡΟΚΑΜΑΤΑ</u>	Λ/Λ
276)	Είμαι από την χώρα που ξεχνάει ποιητές σαν τον <u>Ελύτη</u> μα θυμάται να ταΐζει ανθρώπους σαν τον <u>Σημίτη</u>	ΛΚ/ΛΚ
277)	ΣΤΑ ΑΣΤΕΡΙΑ <u>ΠΑΜΕ</u> , ΑΝΟΙΞΕ ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΣΟΥ ΠΕΤ <u>ΑΜΕ</u>	Λ/Λ
278)	Τα σ'αγαπώ σας ένα <u>διμηνάκι</u> τα για πάντα σας <u>λιγάκι</u>	Λ/Λ
279)	και αφού <u>μεθύσω</u> στα ματια σου θα <u>ζήσω</u> .	Λ/Λ
280)	Και είχες δυο <u>μάτια</u> , που μέρα νύχτα με κάνουνε <u>κοιμάτια</u> .	Λ/Λ
281)	<u>Ξημερώματα</u> δίνεις <u>δικαιώματα</u>	Λ/Λ
282)	Ότι <u>πράξεις</u> θα εισ <u>πράξεις</u>	Λ/Λ
283)	Είσαι στα <u>αλήθεια</u> σαν τις πριγκιπέσσες που ζουν στα <u>παραμύθια</u>	Λ/Λ
284)	έχουμε ότι δεν <u>έχουν</u> όλα γύρω μας ας <u>τρέχουν</u> !	Λ/Λ
285)	Παιδί <u>εσωτρεφές</u> κ λίγες <u>συναναστροφές</u>	Λ/Λ

286) Βαρέσαμε <u>διάλυση</u> κι' αυτό δε θέλει <u>ανάλυση</u> ...	Λ/Λ
287) Μια ρουτί <u>να</u> και μια γύρα στη βιτρί <u>να</u> κατανάλωση και αγάπη μόνο μια φορά το <u>μήνα</u>	Λ/Λ/Λ
288) Δίπλα μου κρατάω ανθρώπους που <u>αξιζουν</u> , όχι ρεμάλια και πουτάνες που <u>ψευτοδακρύζουν</u> ...	Λ/Λ
289) Όταν εσύ γεννήθηκες γεννήθηκε η <u>ελπίδα</u> κι ο έρωτας γεννήθηκε όταν σε <u>πρωτοείδα</u>	Λ/Λ
290) Μη περιμένεις να σου πω αυτά που νοιώθω με μια <u>λέξη</u> γιατί έμεινα πιστός στην καρδιά μου χιονίζει <u>βρέξει</u>	Λ/Λ
291) 5 ΜΕΡΕΣ ΤΡΩΣ <u>ΑΓΓΟΥΡΙ</u> ΚΑΙ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΕΙΣΑΙ <u>ΜΟΥΡΗ</u>	Λ/Λ
292) ΠΕΤΑΞΤΕ ΤΑ ΚΛΟΜΠ Κ'ΑΦΗΣΤΕ ΤΙΣ <u>ΑΣΠΙΔΕΣ</u> ΚΑΙ ΠΕΙΤΕ ΜΑΣ ΠΟΥ ΕΧΕΤΕ ΚΡΥΜΜΕΝΕΣ ΤΙΣ <u>ΡΩΣΙΔΕΣ</u>	Λ/Λ
293) Τα τσιγάρα τα ποτά και τα <u>φουστάνια</u> έχουν κάψει τα καλύτερα <u>αλάνια</u> !...	Λ/Λ
294) οι μέρες δε γυρίζουνε πια κι όμως το <u>είδα</u> ...μέρα στη μέρα ίδια σελί <u>δα</u> ...	Λ/Λ
295) <u>ΧΩΝΕΣΑΙ</u> Η' ΑΓ <u>ΧΩΝΕΣΑΙ</u>	Λ/Λ
296) Αυτή είναι η ζωή μια πάνω μια <u>κάτω</u> , τα πιο ωραία είναι παρα <u>κάτω</u> !	
297) Μια μέρα την αγάπη σου να <u>βγάλω</u> θα πω δε έχει η ζωή ενδιαφέρον <u>άλλο</u>	Λ/Λ
298) ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ <u>ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ</u> ΚΛΕΙΣΤΟ ΛΟΓΩ <u>ΔΙΑΚΟΠΩΝ</u>	Λ/Λ
299) ΕΧΟΥΝ <u>ΚΡΙΣΗ</u> ΠΙΕΙΤΕ ΧΑΣΙ <u>ΣΙ</u> !	Λ/Λ
300) ΑΠΑΘΕΙΣ <u>ΠΟΛΙΤΕΣ</u> ΔΟΥΛΟΙ <u>ΙΣΟΒΗΤΕΣ</u>	Λ/Λ

301) αυτό είναι φόρεμα Gucci και από μυαλό κουκούτσι	ΛΚ/Λ
302) ελάτε με πιστόλια ελάτε με μαχαίρια φασίστες θα σας σπάσουμε τα πόδια και τα χέρια	Λ/Λ
303) ΜΙΣΘΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΦΟΡΟΙ ΣΟΥΗΔΙΑΣ ΤΙΜΕΣ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ΜΥΑΛΟ ΠΗΓΚΟΥΙΝΟΥ ⁷⁵	Λ/Λ Λ/Λ
304) ΜΠΑΤΣΟΙ ΛΟΥΛΟΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΜΕΛΟΥΛΙ	Λ/Λ
305) ΟΥΤΕ ΦΑΣΙΣΜΟΣ ΟΥΤΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΤΩ Ο ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ ΖΗΤΩ Η ΑΝΑΡΧΙΑ	Λ/Λ Λ/Λ
306) ΕΙΣΑΙ ΘΥΜΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΔΕ ΞΕΡΕΙΣ ΚΑΝ ΤΟ ΛΟΓΟ ΕΜΕΝΑ ΝΑ ΥΠΟΤΑΞΕΙΣ	Λ/Λ
307) ΟΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΟΥ ΒΟΛΤΑΡΟΥΝΕ ΜΟΝΕΣ ΣΑΝ ΤΟΥΣ ΤΥΦΩΝΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΟΥ ΚΡΑΤΑΝΕ ΑΙΩΝΕΣ ΧΩΡΙΣ ΚΑΝΟΝΕΣ	Λ/Λ/Λ/Λ
308) ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΜΠΕΡΔΕΥΟΜΟΥΝ Μ' ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΕΜΠΙΣΤΕΥΟΜΟΥΝ	Λ/Λ
309) ΚΕΝΤΕΡΗ ΚΑΤΟΥΡΑ ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ ΜΑΣΤΟΥΡΑ	Λ/Λ
310) Κυνηγάτε τα παιδιά που κανουν γκραφίτι και σπρέι παρά να ψάξετε αυτούς που μας βυθισανε στα χρεη	Λ/Λ
311) ΣΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΤΑ ΝΑΖΙΔΙΑ ΣΦΑΛΙΑΡΕΣ ΚΑΙ ΜΠΟΥΝΙΔΙΑ	Λ/Λ

⁷⁵ Με διπλή υπογράμμιση χρώματος μαύρου η δεύτερη ομοιοκαταληξία ανάμεσα σε μονάδες μέσα στο ίδιο παράδειγμα.

312) είμαστε εδώ, φεμινιστριών <u>εγγονες</u> , τα σουτιέν μας τα κανούμε <u>σφεντόνες</u>	Λ/Λ
313) ΑΝΘΡΩΠΕ <u>ΑΓΑΠΑ</u> ΣΤΟΥΣ ΦΑΣΙΣΤΕΣ <u>ΦΑΠΑ</u>	Λ/Λ
314) ΔΙΑΒΑΖΩ ΑΡΧΑΙΑ ΜΕ ΦΡΑΠΑ ΣΤΟ <u>ΜΠΑΛΚΟΝΙ</u> ΜΠΑΤΣΟΙ ΓΟΥΡΟΥΝΙΑ <u>ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ</u>	Λ/Λ
315) ΧΡΥΣΑΥΓΙΤΕΣ ΧΩΡΙΣ <u>ΜΕΛΙ</u> , ΜΙΑ ΑΥΓΗ ΠΟΥ <u>ΑΝΑΤΕΛΕΙ</u>	Λ/Λ
316) ΤΖΑΜΠΑ ΟΞΥΓΟΝΟ <u>ΚΑΙΣ</u> , ΦΑΣΙΣΤΑ ΕΙΣΑΙ <u>ΚΕΦΤΕΣ</u>	Λ/Λ
317) ΚΑΤΑΡΓΗΣΕ ΤΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥ <u>ΚΡΑΤΟΥΣ</u> ΖΩΣΟΥ ΤΗ ΛΥΣΣΑ ΣΟΥ ΚΑΙ <u>ΦΑΤΟΥΣ</u>	Λ/Λ
318) είναι γραμμένο στου Διογένη το <u>πιθάρι</u> , έξω οι βασείς του θανάτου από τον <u>Άρη</u>	Λ/ΛΚ
319) τερμα τα <u>αστεία</u> μας σωζει μια <u>ληστεία</u>	Λ/Λ
320) ΓΕΜΙΣΕ ΔΑΠΙΤΕΣ ΟΛΗ Η <u>ΑΘΗΝΑ</u> ΕΞΩ ΘΑ ΣΕ ΒΓΑΛΟΥΜΕ ΔΗΜΗΤΡΗ <u>ΚΟΥΦΟΝΤΙΝΑ</u>	Λ/ΛΚ
321) ΠΟΤΕ ΔΕ ΘΑ ΓΙΝΟΥΜΕ ΚΡΕΑΣ ΓΙΑ <u>ΟΒΙΔΕΣ</u> ΠΑΝΤΑ ΘΑ ΠΡΟΔΙΔΟΥΜΕ ΕΘΝΗ Κ' <u>ΠΑΤΡΙΔΕΣ</u>	Λ/Λ
322) ΜΑΘΕ ΠΙ <u>ΑΝΟ</u> Κ' ΣΦΑΞΕ ΕΝΑ ΡΟΥΦΙ <u>ΑΝΟ</u>	Λ/Λ
323) εμαθα να δίνω την αγαπη, μη <u>φοβασαι</u> ... εκεί θα ειμαι αν με χρειαστεις να το <u>θυμασαι</u> .	Λ/Λ
324) και τι καταλαβα που <u>δεθηκα</u> μονος μου ημουν μονος παλι <u>βρεθηκα</u>	Λ/Λ
325) Καρδιά μου ή <u>βάστα</u> ή <u>σπάστα</u>	Λ/Λ

326) Ας γίνουμε απειλή στην κοινωνία τραγουδώντας , γεράσαμε να ψάχνουμε το φως τυφλούς ρωτώντας	Λ/Λ
327) Ο ΑΛΕΞΗΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΙ ΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ⁷⁶	Λ/Λ
328) ΦΟΡΑΜΕ ΤΙΣ ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ ΓΙΑΤΙ ΣΤΗ ΡΟΥΦΑΝΙΑ ΗΣΑΣΤΕ ΜΑΝΟΥΛΕΣ ⁷⁷	Λ/Λ
329) ΤΟ ΑΙΜΑ ΚΥΛΑΔΕΙ ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΖΗΤΑΕΙ ⁷⁸	Λ/Λ
330) ΤΟ (ΠΑΡΑ)ΚΡΑΤΟΣ ΔΕ ΜΑΣ ΜΑΣ ΦΟΒΙΖΕΙ Ο ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ⁷⁹	Λ/Λ

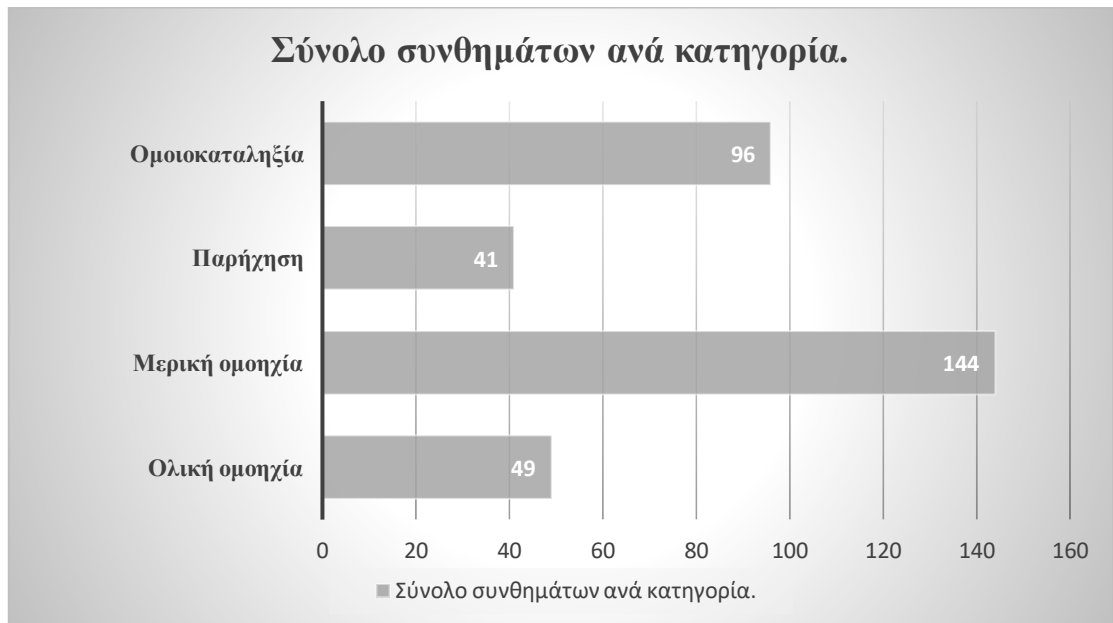
⁷⁶ Από Χαριτάτου-Συνοδινού (2010) σελ.46

⁷⁷ Από Χαριτάτου-Συνοδινού (2010) σελ.48

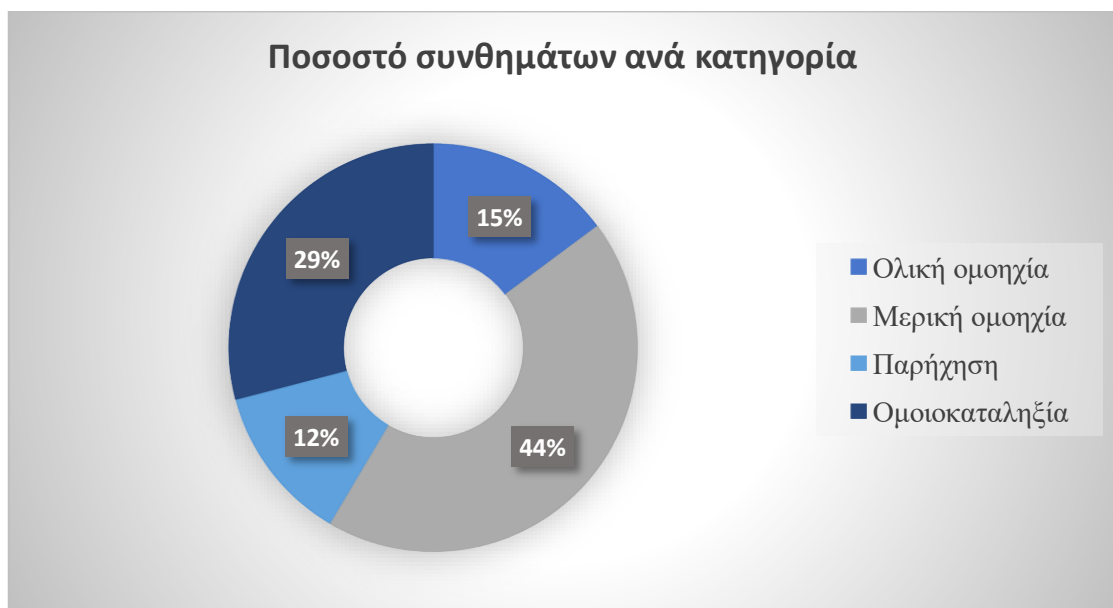
⁷⁸ Από Χαριτάτου-Συνοδινού (2010) σελ.57

⁷⁹ Από Χαριτάτου-Συνοδινού (2010) σελ.96

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Σύνολο συνθημάτων ανά κατηγορία.

Γράφημα 2: Ποσοστό συνθημάτων ανά κατηγορία.

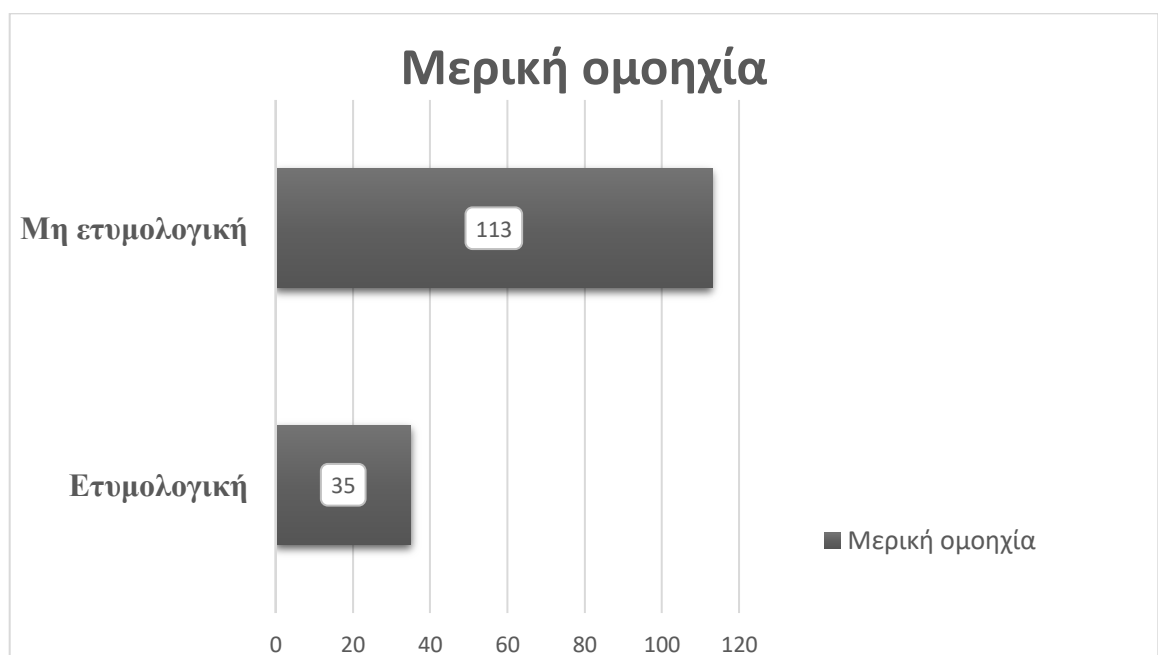
Παρουσιάζεται στο πρώτο και δεύτερο γράφημα και γίνεται αντιληπτό πως η μερική ομοηχία είναι η συχνότερη στο σύνολο των συνθημάτων των οποίων εξετάστηκαν. Από τα 330 σε σύνολο, τα 144 ήταν συνθήματα τα οποία περιείχαν έναν τύπο μερικής ομοηχίας, με αποτέλεσμα να δίνεται μια αίσθηση επιτηδευμένης χρήσης του σχήματος. Η ομοιοκαταληξία στη δεύτερη θέση εμπεριείχε 96 παραδείγματα ενώ τα συνθήματα με ολική ομοηχία ήταν συνολικά 49. Λιγότερα συνθήματα καταγράφηκαν με το φαινόμενο της παρήχησης. Με ποσοστό 44 τοις εκατό, η μερική ομοηχία επικράτησε στο σύνολο των συνθημάτων. Ακολουθώντας, με 29 τοις εκατό βρίσκουμε στη δεύτερη θέση το φαινόμενο της ομοιοκαταληξίας ενώ με 15 τοις εκατό εντοπίζουμε στην τρίτη θέση την ολική ομοηχία. Με ποσοστό 12 τοις εκατό, λιγότερο συχνή υπήρξε η παρήχηση.

Γράφημα 3: Σύνολο συνθημάτων στις κατηγορίες της ετυμολογικής και μη ετυμολογικής ομοηχίας στην ολική και μερική ομοηχία.

Από τα συνθήματα της μερικής και ολικής ομοηχίας, ένα μεγάλο ποσοστό δεν είχε κάποια ετυμολογική συγγένεια, με 155 στο σύνολο έναντι των 42 ετυμολογικών παραδειγμάτων της ομοηχίας, μερικής και ολικής. Αυτό υπογραμμίζει το γεγονός πως

είναι στο σύνολο ευκολότερο να αποτυπωθεί ένα σύνθημα ομοηχίας, χωρίς οι μονάδες οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί να είναι ετυμολογικά συγγενείς. Στον αντίποδα βέβαια επικρατεί η άποψη πως υπάρχει μια πιθανότητα να αποφεύγεται κιόλας η σκόπιμη χρήση της ετυμολογικής ολικής ομοηχίας, διότι παρουσιάζεται ως μια εύκολη λύση, χωρίς να προηγείται μια διαδικασία σκέψης και δημιουργικότητας αναφορικά με τα ομόηχα ζεύγη.

Γράφημα 4: Σύνολο συνθημάτων στις κατηγορίες της ετυμολογικής και μη ετυμολογικής μερικής ομοηχίας.

Σχετικά με την υποκατηγορία της μερικής ομοηχίας, συναντήσαμε 113 συνθήματα τα οποία περιλήφθηκαν στην κατηγοριοποίηση της μη ετυμολογικής ομοηχίας απέναντι στα 35 μόλις παραδείγματα της ετυμολογικής, αναδεικνύοντας ξανά τη μεγαλύτερη ευχέρεια των δημιουργών των συνθημάτων να πλάσουν ζεύγη μονάδων τα οποία δεν έχουν κάποια ετυμολογική σχέση μεταξύ τους. Το συγκεκριμένο γεγονός εκθέτει μια ενδιαφέρουσα πτυχή της χρήσης της γλώσσας και αποσκοπεί στο να διαμορφώσει αξιόλογα παραδείγματα και ακόμα πιο ελκυστικά.

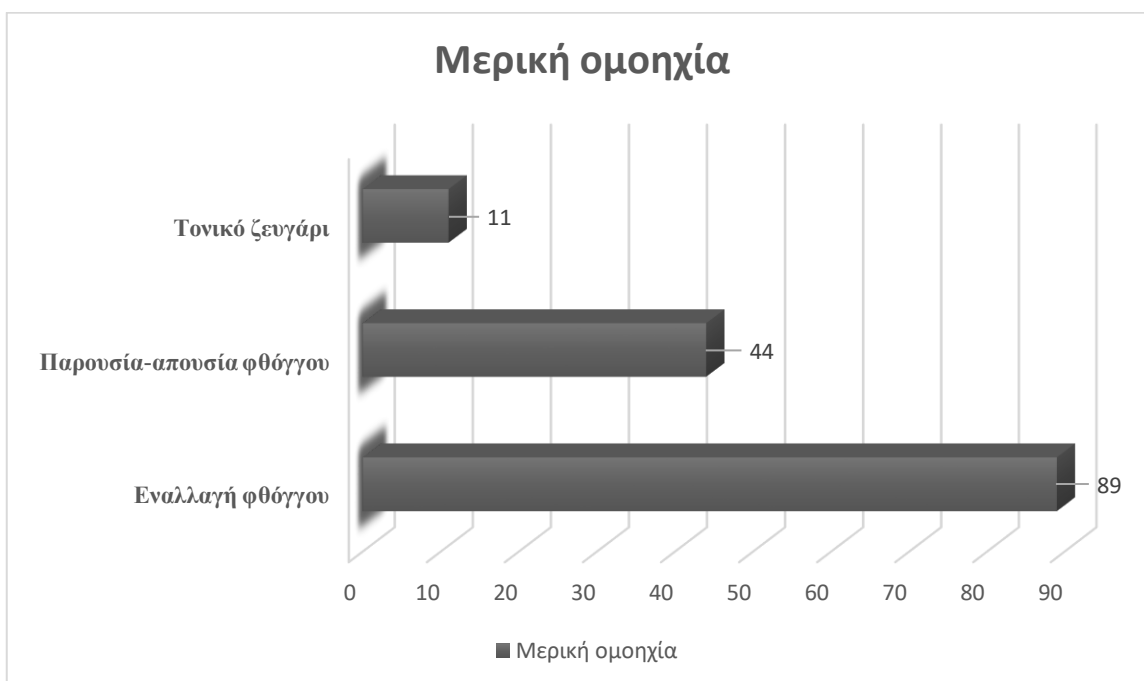
Γράφημα 5: Σύνολο συνθημάτων στις κατηγορίες της ετυμολογικής και μη ετυμολογικής μερικής ομοηχίας.

Η μη ετυμολογική ομοηχία υπερίσχυσε με 42 συνθήματα έναντι των 7 συνθημάτων της ετυμολογικής στη μεγαλύτερη κατηγορία της ολικής ομοηχίας. Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία, όπως και στην ευρύτερη κατηγορία της ομοηχίας, η ετυμολογία δεν πραγματώνεται με ευκολία αλλά συνιστά μια πιο δυσεύρετη λύση από τους συγγραφείς διότι απαιτείται μια θεμελιώδης και ουσιώδης επίγνωση της εκάστοτε γλώσσας.

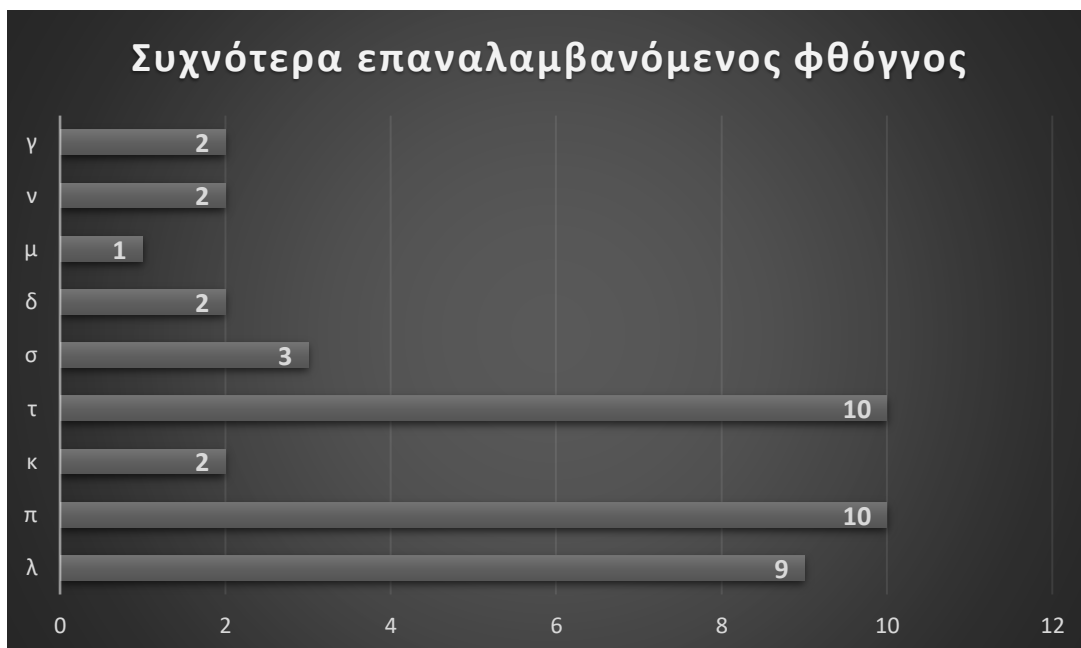
Γράφημα 6: Σύνολο συνθημάτων στις κατηγορίες της απόλυτης και μη απόλυτης ολικής ομοηχίας.

Στην κατηγορία της ολικής ομοηχίας, η μη απόλυτη ομοηχία επικράτησε με 43 συνθήματα, ενώ αρκετά δυσεύρετα και πιο σπάνια συναντήσαμε την απόλυτη ολική ομοηχία. Αποδεικνύεται πως η απόλυτη ομοηχία, είναι δύσκολο να επιτευχθεί ακόμα και σε ένα τόσο ελεύθερο είδος γραπτού λόγου, διότι χρειάζεται ουσιαστική γνώση της γλώσσας και μεγαλύτερη προσπάθεια για να βρεθούν και να συνδυαστούν λεξικές μονάδες με πλήρη ταύτιση μεταξύ τους, όσο ευάρεστο και αν αποτελεί ένα ζεύγος απόλυτης ομοηχίας.

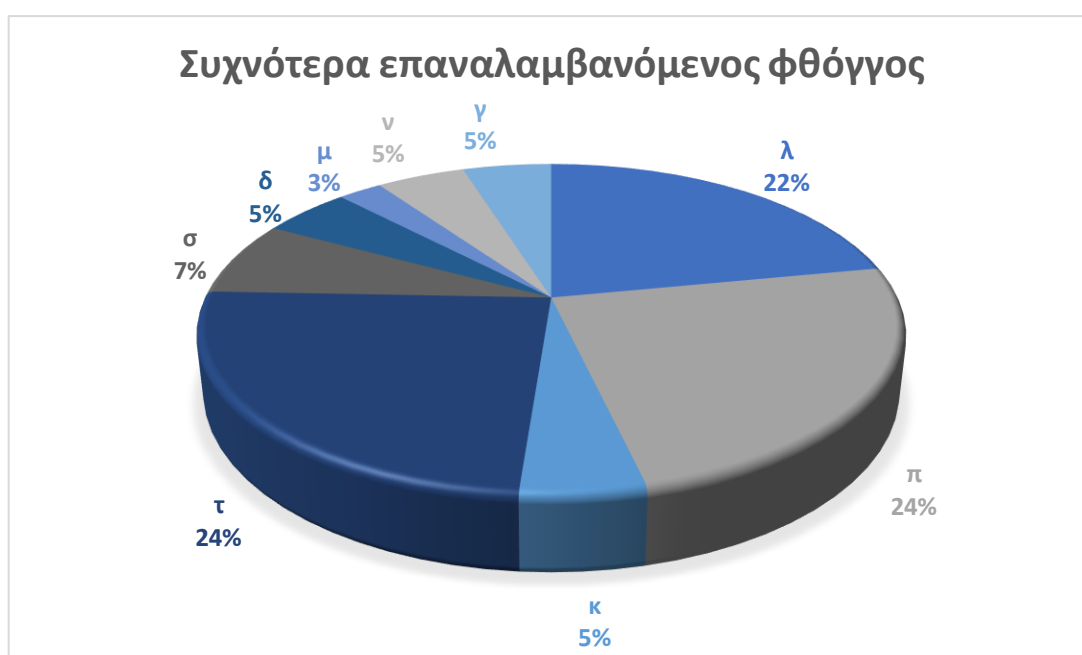

Γράφημα 7: Σύνολο συνθημάτων στις υποκατηγορίες της μερικής ομοηχίας: ελάχιστο τονικό ζευγάρι, ελάχιστο ζεύγος με εναλλαγή φθόγγου και ελάχιστο τονικό ζευγάρι.

Με αξιοπρόσεκτη διαφορά η κατηγορία του ελάχιστου ζευγαριού με εναλλαγή φθόγγου, υπερτερεί με 89 ζεύγη στο σύνολο να δημιουργούν το φαινόμενο της ομοηχίας. Σημειώνονται 44 ζευγάρια της κατηγορίας ελάχιστου ζεύγους με παρουσία-απουσία φθόγγου ενώ σημαντικά λίγα ως ελάχιστα ήταν τα ζευγάρια με εναλλαγή τόνου στις μονάδες. Φαίνεται ξεκάθαρα πως οι συντάκτες των συνθημάτων δυσκολεύονται να βρουν και να εντοπίσουν παραδείγματα τονικών ζευγών και να τα ενσωματώσουν στα γραπτά των τοίχων ενώ κατασκευάζουν με σημαντικότερη άνεση ζεύγη με εναλλαγή φθόγγου και παρουσία-απουσία φθόγγου. Αυτό υποδεικνύει πως τα ζευγάρια εναλλαγής φθόγγου είναι πιο ευκολονόητα και ξεκάθαρα στην εμπέδωσή τους ενώ ίσως με κάποια τονικά ζεύγη να επικρατεί μια σύγχυση και ένα μπέρδεμα διότι τα συνθήματα δεν φημίζονται για τη χρήση σωστής ορθογραφίας, λεξικού τόνου και καλλιγραφίας.

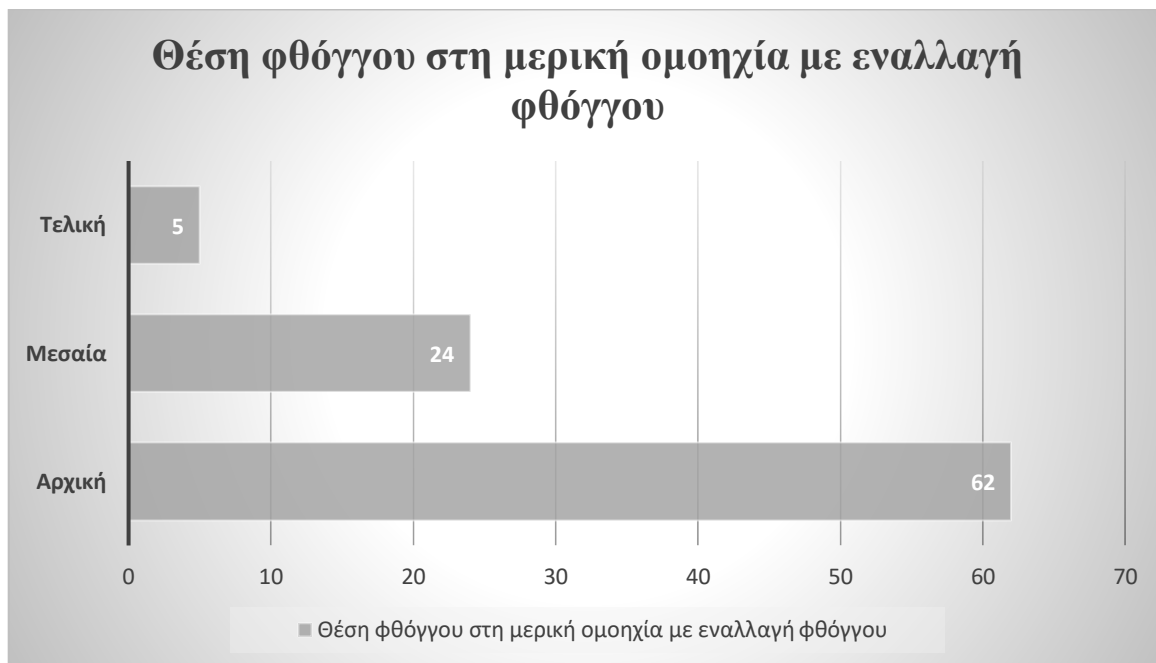
Γράφημα 8: Σύνολο κάθε επαναλαμβανόμενου φθόγγου στην κατηγορία της παρήχησης.

Γράφημα 8: Ποσοστό κάθε επαναλαμβανόμενου φθόγγου στην κατηγορία της παρήχησης.

Στο έβδομο και όγδοο γράφημα (7 & 8) διακρίνεται η πιο συχνή χρήση των φθόγγων <π> [p] και <τ> [t] με ποσοστό 24 τοις εκατό με αποτέλεσμα να συνθέτουν το φαινόμενο της παρήχησης ενώ ο φθόγγος <λ> [l] βρίσκεται σε 9 παραδείγματα συνθημάτων με ποσοστό 22 τοις εκατό. Υπάρχει μια ενδιαφέρουσα και τερπνή

ηχητικότητα με την επανάληψη συγκεκριμένων «απαλών» φθόγγων, ενώ ταυτόχρονα ενδυναμώνεται το περιεχόμενο και γίνεται πιο καταληπτή η ουσία του μηνύματος.

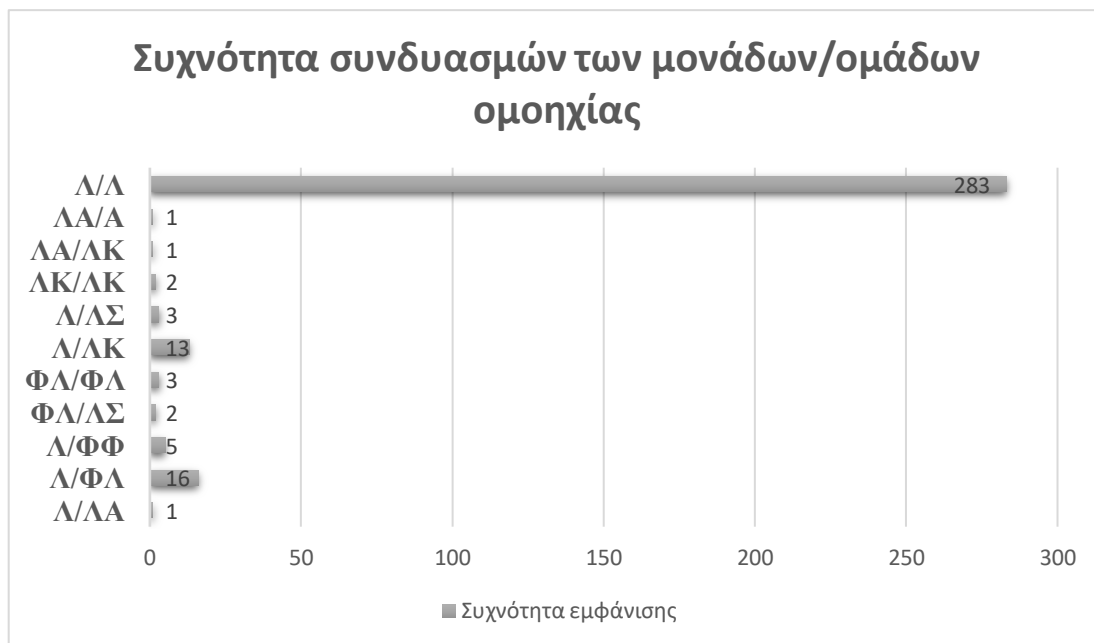
Γράφημα 9: Σύνολο παραδειγμάτων σε θέσεις αρχική, μεσαία, τελική στη μερική ομοηχία με εναλλαγή φθόγγου.

Υπερτέρησε με εντυπωσιακή διαφορά, η εναλλαγή του φθόγγου στην αρχική θέση, δηλώνοντας με αυτόν τον τρόπο πως είναι ευκολότερη και πιο ευχερής η χρήση του έναντι στη μεσαία και τελική εναλλαγή φθόγγων. Προξενείται και μια εντύπωση παιχνιδίσματος και μη σκοπευμένης προσπάθειας, ενώ κεντρίζεται το ενδιαφέρον στη σημασιодότηση του περιεχομένου όταν η εναλλαγή φθόγγου βρίσκεται στην αρχική θέση.

Γράφημα 10: Σύνολο παραδειγμάτων σε θέσεις αρχική, μεσαία, τελική στη μερική ομοηχία με παρουσία-απουσία φθόγγου.

Η παρουσία-απουσία φθόγγου στην κατηγορία της μερικής ομοηχίας, υπήρξε έκδηλα στην αρχική θέση, όπως και στο προηγούμενο γράφημα. Ξανά αυτός ο τρόπος παρουσίασης και χρήσης του σχήματος της ομοηχίας, είναι ευφύης και πιο εύληπτος από το κοινό, καθώς αποσκοπεί στο να τονίσει και τονώσει τις λεξικές μονάδες μεταξύ τους, ώστε να παραχθεί μια ουσιαστικότερη έμφαση στην ίδια την εννοιοδότηση των λέξεων. Το μήνυμα λοιπόν του εκάστοτε συνθήματος προβάλλεται με έναν απολαυστικό στιχουργικά τρόπο, χωρίς να κουράζει ή να μπερδεύει. Επίσης αποτυπώνεται ευκολότερα και διατηρείται στη μνήμη του θεατή.

Γράφημα 11: Συχνότητα συνδυασμών των μονάδων/ομάδων ομοηχίας.

Από το γράφημα έντεκα (11) προκύπτει το συμπέρασμα πως από τα 330 συνθήματα, στα 283 εντοπίστηκε η ομοηχία ανάμεσα σε λεξική μονάδα και λεξική μονάδα, δηλαδή σε δυο αυτόνομες λέξεις. Μόλις 47 συνθήματα διαφοροποιήθηκαν, με 16 συνθήματα να περιέχουν την ομοηχία ανάμεσα σε λεξική μονάδα και φωνολογική λέξη, 13 συνθήματα να πραγματώνουν την ομοηχία μεταξύ λεξικής μονάδας και λέξης-κύριο όνομα ενώ σε όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες συναντάμε ελάχιστα παραδείγματα (κάτω από πέντε). Είναι φυσικό η πιο εύκολη επιλογή να αποτελεί η χρήση απλών λέξεων για να δημιουργηθεί η ομοηχία ενώ η ίδια διαδικασία ανάμεσα σε μονάδες μεγαλύτερες των λέξεων απαιτεί μαεστρία, δεξιότητα και χρόνο. Ακόμη όμως και στα περιορισμένα παραδείγματα συνθημάτων όπου και παρατηρήθηκε ένας πιο δύσκολος συνδυασμός ομόηχων ομάδων και μονάδων αναγνωρίζεται το γεγονός πως οι γραφείς κατέβαλαν προσπάθεια για να δημιουργήσουν ένα αρεστό και ελκυστικό αποτέλεσμα τόσο στην ανάγνωση όσο και στην ακοή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Για ορισμένους ίσως τα συνθήματα είναι ένα αμφιλεγόμενο είδος γλωσσολογικής μελέτης και ανάλυσης. Ωστόσο θα ήταν εκ μέρους μας άδικο να μην αναγνωρίσουμε την ποικιλία και τον πλούτο που παρουσίασαν. Από τις πληροφορίες και τα παραδείγματα της εργασίας, τα συνθήματα είναι κάθε άλλο παρά φτωχά και μη άξια γλωσσολογικής προσοχής· αντιθέτως διαμορφώνονται ως ανεξάντλητη και κάπως ιδιόρρυθμη πηγή άντλησης πληροφοριών. Δε παύουν να συνιστούν ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας όπου γίνεται -και μάλιστα όχι απλουστευμένη- αλλά όπως διαπιστώθηκε υπολογίσιμη και υπολογισμένη χρήση των σχημάτων λόγου.

Η ομοηχία εντάσσεται σε ένα από αυτά, μερικές φορές κυριάρχησε αποκλειστικά και επικράτησε σε σημαντικό βαθμό ως ουσιώδες χαρακτηριστικό των συνθημάτων. Τα συνθήματα της εργασίας δεν είναι ίσως αντιπροσωπευτικά από γλωσσολογικής σκοπιάς, διότι δεν τέθηκαν κάποια κριτήρια αλλά είναι αδιαμφισβήτητα σημαντικά για την στιγμή που δημιουργήθηκαν και αυτό τα καθιστά κοινωνικά σημαντικά αλλά ταυτόχρονα και γλωσσολογικά, γιατί χρησιμοποιήθηκε κάθε μέσο και δυνατότητα της γλώσσας για να παραχθεί ένα αποτέλεσμα.

Από εκατοντάδες συνθήματα, εντοπίσαμε συγκεκριμένα 330 να εμπεριέχουν ένα έστω σχήμα ομοηχίας. Βέβαια τα συνθήματα δε είναι μια σταθερά και πάγια πηγή άντλησης γλωσσολογικών πληροφοριών αλλά μια διαρκώς μεταβαλλόμενη αποτύπωση ιδεών και καταστάσεων, με τη γλωσσολογία να τα υποστηρίζει και να τα βοηθά, όπου κρίνουν οι δημιουργοί ότι είναι αναγκαίο. Όπως αναφέρθηκε ξανά στην εργασία, ένα μεγάλο μέρος τους παύει να υπάρχει καθημερινά αλλά ταυτόχρονα γεννιέται ένα καινούριο και φρέσκο, όπως οι ιδέες και οι απόψεις της κοινωνίας.

Μετά την αναλυτική παράθεση και τους σχολιασμούς στις κατηγορίες της ομοηχίας, είναι ευκολότερο να ισχυριστούμε πως η μερική ομοηχία υπήρξε η επικρατέστερη όλων των κατηγοριών, με την εναλλαγή φθόγγου να επικρατεί ως υποκατηγορία και να ακολουθεί η εναλλαγή φθόγγου με παρουσία-απουσία φθόγγου και έπειτα το ελάχιστο τονικό ζευγάρι.

Όσον αφορά το δεύτερο πιο συχνό σχήμα, οι δημιουργοί προτίμησαν την πλούσια, ευφάνταστη και ιδιοφυή χρήση της ομοιοκαταληξίας ενώ λιγότερο συχνά επέλεξαν την ολική ομοηχία, το οποίο είναι ξεκάθαρα και πιο δύσκολο και περίπλοκο

σχήμα στη δημιουργία και χρήση του. Η παρήχηση, με ελάχιστα παραδείγματα σε σχέση με τα υπόλοιπα σχήματα ομοηχίας, προτιμήθηκε λιγότερο από τους συντάκτες των συνθημάτων.

Εκτιμάται πως σε ένα κειμενικό είδος όπως τα συνθήματα, το να εναρμονιστεί ο συγγραφέας με τον ίδιο τον λόγο και ότι αυτός εμπεριέχει, είναι λόγω παραμέτρων αρκετές φορές ένα δύσκολο εγχείρημα. Για αυτό και η μερική ομοηχία όπως και η ομοιοκαταληξία, τα οποία αποτελούν τα πιο απλά σχήματα της ομοηχίας, προτιμήθηκαν για τα συνθήματα. Καθώς δεν υφίστανται αλλαγές ή δεν τίθεται θέμα εφαρμογής τους σε ολόκληρη λέξη ή πρόταση, είναι ουσιαστικά πιο εύκολο και γρήγορο ο δημιουργός να βρει δυο μονάδες με μεγάλη μεν ταύτιση αλλά όχι πλήρη, όπως θα έπρεπε να κάνει για την ολική ομοηχία ή να διαλέξει ορθά λέξεις και να τις διατάξει με προσοχή όπως στην παρήχηση.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως τα συνθήματα αποσκοπούν με κάθε μέσο στην εντονότερη προβολή των νοημάτων τους με τη χρήση ομοηχίας για να προσδώσουν σε κάθε περίπτωση λυρισμό, αμεσότητα, ηχητικότητα αλλά και ένταση και παραστατικότητα και να τραβήξουν την προσοχή, το ενδιαφέρον και το βλέμμα των θεατών. Αν και ελεύθερα από κάθε είδους πλαίσιο -ακόμα και από αυτό του χώρου και του χρόνου- δεν αντιστέκονται στο να ενσωματώσουν σχήματα λόγου στα κείμενα πάνω στις τοιχογραφίες: γιατί στην τελική τα συνθήματα είναι λόγος σύνθετος, συνδυαστικός αλλά έχουν πάντα την ανάγκη να προσαρμοστούν έστω και ελάχιστα σε κάποιες γλωσσολογικές απαιτήσεις.

Η ελευθερία της επιλογής δείχνει πόσο σημαντικός είναι ο λόγος και η γλώσσα ακόμα και σε ένα τόσο άναρχο και μη οριοθετημένο είδος γραφής, όπως τα συνθήματα και τη σημαντική συνεισφορά των σχημάτων ομοηχίας σε αυτά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνική βιβλιογραφία

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α., Μητσιακή, Μ. & Βλέτση, Ε. (2008). *Φωνητικά, φωνολογικά και μορφολογικά θέματα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*. Ανακτήθηκε από http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi9/ypodراسi9.2b με τελευταία πρόσβαση στις 30 Ιανουαρίου 2024.

Θεοδόσης, Δ. & Καραθανάσης, Π. (2019). *Γκραφίτι και πολιτική διεκδίκηση*. Αθήνα: Εκδόσεις στο Περιθώριο.

Καποθανάση, Α. (2014). Η διδασκαλία του φαινομένου της ομοηχίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση: η περίπτωση των εγχειριδίων γραμματικής του δημοτικού. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 34: 546-561. Ανακτήθηκε από https://ins.web.auth.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=891&Itemid=361&lang=en

Καρανάσιος, Γ. (χ.χ.). *Αμφισημία*. Ανακτήθηκε από: https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/show.html?id=372 με τελευταία πρόσβαση στις 5 Νοεμβρίου 2023.

Mounin, G. (2003). *Κλειδιά για τη γλωσσολογία* (Αν. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Μτφ) Αθήνα: Μορφωτικό ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας.

Νάκας, Θ. & Α. Καποθανάση. (2008). “Ρίμες της καρδιάς και της αγάπης ή οριοθετώντας τη στιχουργία απέναντι στην ποίηση”. Στο Ξ. Σκαρτσή (επιμ.), *Πρακτικά 27ου Συμποσίου Ποίησης*. Πάτρα: Περί τεχνών, 277–315. Ανακτήθηκε από <https://www.poetrysymposium.gr/transcripts.html> με τελευταία πρόσβαση στις 28 Νοεμβρίου 2023.

Νάκας, Θ., Μαγουλά, Ε. & Καποθανάση, Α. (2010). Η ομοηχία στη Νέα Ελληνική: ορολογία και τυπολογία. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 30 (2-3.5.2009). σελ. 436–449, Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε από http://ins.web.auth.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=522&Itemid=179&lang=el

Νάκας, Θ. & Κατσούδα, Γ. (2015). Ζητήματα Γλωσσ(ολογ)ικής Ορολογίας, ΕΛΕΤΟ, 10^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» 12–14 Νοεμβρίου 2015, Αθήνα, σελ. 49-62. Ανακτήθηκε από https://www.eleto.gr/download/Conferences/10th%20Conference/Papers-and-speakers/10th_01-14-09_NakasThanasis-KatsoudaGeorgia_Paper2_V01.pdf

Νάκας, Θ., Μαγουλά Ε., & Καποθανάση Α. (2010). “Η ομοηχία στη νέα ελληνική: ορολογία και τυπολογία.” *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*, 30:436-449. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ. Ανακτήθηκε από http://ins.web.auth.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=522&Itemid=179&lang=el

Νάσκος, Π. Δ. (2022). *Ομοιοκαταληξίες*. Αναρτήθηκε στο: Περιοδικό τέχνης culture Book: τραγουδοποιΐα και στιχουργική (16–1–2022). Διαθέσιμο στο: <https://www.culturebook.gr/stixourgiki-kai-tragoudopoia/omiokatalixies-dimitriow-naskos.html> με τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2023.

Νικηφορίδου, Κ. (2012). *Αμφισημία*. Ανακτήθηκε από https://www.greek-language.gr/digitalResources/modern_greek/tools/lexica/glossology με τελευταία πρόσβαση στις 2 Νοεμβρίου 2023.

Παπαβασιλείου, Κ. (2011). “Κειμενογλωσσική ανάλυση των γκράφιτι”. Ανακοίνωση στην 6η Συνάντηση Εργασίας μεταπτυχιακών Φοιτητών Τμήματος Φιλολογίας (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 13–15 Μαΐου 2011). Διαθέσιμο στο <https://www.academia.edu/76654335> με τελευταία πρόσβαση στις 29 Νοεμβρίου 2023.

Παρίσης, Ι. & Παρίσης, Ν. (2007). *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων*. 8η έκδοση. Αθήνα: ΟΕΔΒ. Ανακτήθηκε από http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/4716/Lexiko-Logotechnikon-Oron-Gymnasiou-Lykeiou_html-apli/index.html με τελευταία πρόσβαση στις 10 Σεπτεμβρίου 2023.

Παυλίδου, Θ.Σ. (2008^{5η}). *Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

Σταύρου, Θ. (2010 ^{2η}). *Νεοελληνική Μετρική*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

Τότσικας, Π. (2006) *Ανιχνεύοντας το εφήμερο – Αθήνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Πάνος Τότσικας.

Τριανταφυλλίδης, Μ. (χ.χ). *ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ*. Αθήνα: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ. Ανακτήθηκε από https://www.greek-language.gr/greekLang/files/document/modern_greek/grammatiki.triantafyllidi.pdf

Χαριτάτου-Συνοδινού, Μ. (2010). *ΣΤΑΧΤΗ ΚΑΙ...ΜΠΕΡΜΠΕΡΙ Ο Δεκέμβρης 2008 μέσα από συνθήματα, εικόνες και κείμενα*. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΨΜ.

Χουλιάρης, Θ. (2020). *Τα μάτια της πόλης Μία συνολική θεώρηση της Street Art. Η περίπτωση της Αθήνας*. (Διπλωματική εργασία). Διαθέσιμο από : "Πέργαμο", την Ενιαία Πλατφόρμα Ιδρυματικού Αποθετηρίου / Ψηφιακής Βιβλιοθήκης του ΕΚΠΑ. (<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2916124>)

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Abu-Jaber, H. (2013). Grammatical Errors in EFL Graffiti. *International Journal of English Linguistics*, 3. doi: [10.5539/ijel.v3n5p61](https://doi.org/10.5539/ijel.v3n5p61)

Bates, B. R. (2017). Participatory Graffiti as Invitational Rhetoric: The Case of O Machismo. *Qualitative Research Reports in Communication*, 18:1, 64-72. doi: [10.1080/17459435.2017.1330276](https://doi.org/10.1080/17459435.2017.1330276)

Biedermann, B., Blanken, G. & Nickels, L. (2002). “The representation of homophones: Evidence from remediation”, *Aphasiology*, 16, 1115–1136. doi: [10.1016/j.cortex.2006.07.004](https://doi.org/10.1016/j.cortex.2006.07.004)

Callahan, W. (2018). The politics of walls: Barriers, flows, and the sublime. *Review of International Studies*, 44(3), 456-481. doi:10.1017/S0260210517000638

Caramazza, A., Costa, A., Miozzo, M., & Bi, Y. (2001). The specific-word frequency effect: implications for the representation of homophones in speech production. *Journal of experimental psychology. Learning, memory, and cognition*, 27(6), 1430–1450. Ανακτήθηκε από <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11713878/>

Carastathis, A., & Tsilimpounidi, M. (2021). Against the wall. *City*, 25(3-4), 419–435. <https://doi.org/10.1080/13604813.2021.1941659>

- Carrington, V. (2009). I write, therefore I am: texts in the city. *Visual Communication*, 8(4), 409–425. <https://doi.org/10.1177/1470357209343356>
- Chamberlain, R., Mullin, C., Berio, D., Leymarie, F. F., & Wagemans, J. (2022). Aesthetics of Graffiti: Comparison to Text-Based and Pictorial Artforms. *Empirical Studies of the Arts*, 40(1), 21-36. <https://doi.org/10.1177/0276237420951415>
- Claramonte, M. & Alonso, J. (1993). Categories, morphological features and slang in the graffiti of a United States western university. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses* 6, 19-31. doi:[10.14198/raei.1993.6.02](https://doi.org/10.14198/raei.1993.6.02)
- Craw, P. J., Leland, L. S., Bussell, M. G., Munday, S. J., & Walsh, K. (2006). The Mural as Graffiti Deterrence. *Environment and Behavior*, 38(3), 422-434. doi:[10.1177/0013916505281580](https://doi.org/10.1177/0013916505281580)
- Cresswell, T. (1992). The Crucial ‘Where’ of Graffiti: A Geographical Analysis of Reactions to Graffiti in New York. *Environment and Planning D: Society and Space*, 10(3), 329-344. <https://doi.org/10.1068/d100329>
- Dar, A. K. (2013). *Identifying with the graffiti subculture: The impact of entering and exiting the graffiti subculture on the social identities of graffiti writers* (Order No. 1551277). Διαθέσιμο στο ProQuest Dissertations & Theses Global. (1498528025). Ανακτήθηκε από <https://www.proquest.com/dissertations-theses/identifying-with-graffiti-subculture-impact/docview/1498528025/se-2> με τελευταία πρόσβαση στις 23 Νοεμβρίου 2023.

D'Cruze, R. (2003). 'Underground Inequalities: Graffiti Culture'. Ανακτήθηκε από <http://www.hackwriters.com/graffiticulture.htm> με τελευταία πρόσβαση στις 19 Οκτωβρίου 2023.

Deiulio, A. M. (1973). Desk top graffiti: Scratching beneath the surface. *Journal of Research & Development in Education*, 7(1), 100–104. Ανακτήθηκε από <https://psycnet.apa.org/record/1974-26195-001>

Dombrowski, Q. (2011). Walls that talk: Thematic variation in University library graffiti. *Journal of the Chicago Colloquium on Digital Humanities and Computer Science*, 1(3), 1-13. doi:[10.6082/afsx-q540](https://doi.org/10.6082/afsx-q540)

Fenk-Oczlon, G. & Fenk, A. (2010). Frequency effects on the emergence of polysemy and homophony. *International Journal Information Technologies and Knowledge* 4 (2) (2010) 103–109. Ανακτήθηκε από https://www.researchgate.net/publication/231541330_FREQUENCY_EFFECTS_ON_THE_EMERGENCE_OF_POLYSEMY_AND_HOMOPHONY

FERRELL, J. (1995). Urban Graffiti: Crime, Control, and Resistance. *Youth & Society*, 27(1), 73-92. <https://doi.org/10.1177/0044118X95027001005>

Fraenkel, B. (2007). Actes d'écriture: quand écrire c'est faire. *Langage et société*, 121-122, 101-112. <https://doi.org/10.3917/ls.121.0101>

- Fred, H. L., & Bagg, J. E. (2014). Homophones: sound-alike impediments to effective communication. *Texas Heart Institute journal*, 41(1), 3–4.
<https://doi.org/10.14503/THIJ-12-2976>
- Gasparyan, G. (2020). Graffiti as a linguistic phenomenon: Different theoretical approaches. *Foreign Languages in Higher Education* 24 (1): 28. doi: 10.46991/FLHE/2020.24.1.039
- Gauthier, L. (1997). *Writing on the run. The history and transformation of Montréal graffiti in the 1970s*. Unpublished doctoral dissertation, New School
- Gomez, M.A. (1993). ‘The writing on our walls: finding solutions through distinguishing graffiti art from graffiti vandalism’, *University of Michigan Journal of Law Reform* 26(3), pp. 633–707. Ανακτήθηκε από https://repository.law.umich.edu/mjlr/vol26/iss3/5/?utm_source=repository.law.umich.edu%2Fmjlr%2Fvol26%2Fiss3%2F5&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
- Gonos, G., Mulkern, V., & Poushinsky, N. (1976). Anonymous Expression: A Structural View of Graffiti. *The Journal of American Folklore*, 89(351), 40–48. doi:[10.2307/539545](https://doi.org/10.2307/539545)
- Halsey, M. and Young, A. (2006). “‘Our desires are ungovernable’: writing graffiti in urban space”, *Theoretical Criminology* 10(3), 275–306. doi: [10.1177/1362480606065908](https://doi.org/10.1177/1362480606065908)

- Hanauer, D.I. (2004). Silence, voice and erasure: psychological embodiment in graffiti at the site of Prime Minister Rabin's assassination. *Arts in Psychotherapy*, 31, 29-35. doi: [10.1016/j.aip.2004.01.001](https://doi.org/10.1016/j.aip.2004.01.001)
- Jonhston, H. & Seferiades, S. (2012). The Greek December 2008. In S. Seferiades & H. Johnston (eds), *Violent Protest, Contentious Politics, and the Neoliberal State*. Farnham, Surrey: Ashgate, 149-156. Ανακτήθηκε από https://www.researchgate.net/publication/296067107_The_Greek_December_2008
- Ke, J. (2006). A cross-linguistic quantitative study of homophony*, *Journal of Quantitative Linguistics*, 13:1, 129-159. doi: [10.1080/09296170500500850](https://doi.org/10.1080/09296170500500850)
- Kitis, E. (2015). Street slogans: a specialised genre [In Greek: Συνθήματα δρόμου: ένα ιδιαίτερο είδος λόγου]. *Studies in Greek Linguistics* 35, 286-297. Ανακτήθηκε από https://www.academia.edu/9431924/Street_slogans_a_specialised_genre In
- Kostka, R. (1974). Aspects of graffiti. *Visible Language*, 8(4), 369. Ανακτήθηκε από <https://www.proquest.com/scholarly-journals/aspectsgraffiti/docview/1297988360/se-2>
- Lachmann, R. (1988). Graffiti as Career and Ideology. *American Journal of Sociology*, 94(2), 229–250. <http://www.jstor.org/stable/2780774>

- Ley, D., & Cybriwsky, R. (1974). Urban Graffiti as Territorial Markers. *Annals of the Association of American Geographers*, 64(4), 491–505.
<http://www.jstor.org/stable/2569491>
- Nang, H. Q. (2017). HOMOPHONY RE-VISITED. *VNU Journal of Foreign Studies*, 33(6).
<https://doi.org/10.25073/2525-2445/VNUFS.4216>
- Marquez, C. A. S., James, H. D., & Mamaoag, M. D. (2018). Understanding Gender Differences on Motivations and Literary and Linguistic Devices in Graffiti. *World Journal of Social Sciences and Humanities*, 4(3), 177-188. doi: 10.12691/wjssh-4-3-6
- Melhorn, J. & Romig, J. R. (1985). "Rest Room Graffiti: A Discriptive Study." *Emporio State Research Studies* 34, 29-45. Ανακτήθηκε από
<https://esirc.emporia.edu/handle/123456789/346>
- McCaughren, A. (2009). "Polysemy and Homonymy and their Importance for the Study of Word Meaning," *The ITB Journal*: Vol. 10: Iss. 1, Article 7. doi:10.21427/D7SJ17
- Mitman, T. J. (2015). *Rebels, artists and the reimagined city: An ethnographic examination of graffiti culture in philadelphia* (Order No. 3728866). Διαθέσιμο στο ProQuest Dissertations & Theses Global. (1733958582). Ανακτήθηκε από
<https://www.proquest.com/dissertations-theses/rebels-artists-reimagined-city-ethnographic/docview/1733958582/se-2> με τελευταία πρόσβαση στις 24 Νοεμβρίου 2023.

- Obeng, S.G. (2000). A sociolinguistic analysis of graffiti in Ghana (Legon). *Multilingua* 19 (4), 337-365. doi: [10.1515/mult.2000.19.4.337](https://doi.org/10.1515/mult.2000.19.4.337)
- Onyango, O. F. (2016). The Talking Walls of Rongo University College: A Linguistic Analysis of Graffiti Use at Rongo University College. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 5(1), 1–6. doi:10.6007/IJARPED/v5-i1/1969
- Rodriguez, A. & Clair, R. P. (1999). Graffiti as communication: Exploring the discursive tensions of anonymous texts. *Southern Communication Journal*, 65, 1–15. Ανακτήθηκε από [10.1080/10417949909373152](https://doi.org/10.1080/10417949909373152)
- Rowe, M. (2020). *ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΕΤΟΓΟΝΙΚΗ ΔΙΑΙΤΑ: ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΑ ΛΑΘΗ* (M. Mavroeidi, Μετ.) Ηνωμένες Πολιτείες: Babelcube Incorporated. Ανακτήθηκε από <https://www.google.gr/books/edition/> με τελευταία πρόσβαση στις 28 Νοεμβρίου 2023.
- Rowe, M. & Hutton, F. (2012). ‘Is your city pretty anyway?’ Perspectives on graffiti and the urban landscape. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 45(1), 66-86. <https://doi.org/10.1177/0004865811431327>
- Schielke, S. (2021). 6 Writing on walls. In *Shared Margins: An Ethnography with Writers in Alexandria after the Revolution* (pp. 171-202). Berlin, Boston: De Gruyter. doi.: [10.1515/9783110726305-007](https://doi.org/10.1515/9783110726305-007)

Sechrest, L., & Olson, A. K. (1971). Graffiti in Four Types of Institutions of Higher Education. *The Journal of Sex Research*, 7(1), 62–71. <http://www.jstor.org/stable/3811998>

Shea, S. (2014). "What the Return of Graffiti Says About Our Times and Ourselves." Daily News. Ανακτήθηκε από: [http://www.philly.com/philly/news/What the return of graffiti says about our times and ourselves.html](http://www.philly.com/philly/news/What_the_return_of_graffiti_says_about_our_times_and_ourselves.html) με τελευταία πρόσβαση στις 12 Νοεμβρίου 2023.

Shemelina, O. S. & Plotnikova, O. E. (2005). "Graffiti as psychological phenomenon and its relation with creativity and tolerance," *Proceedings. The 9th Russian-Korean International Symposium on Science and Technology*, 2005. KORUS 2005., Novosibirsk, Russia, 2005, 1036-1038. doi:10.1109/KORUS.2005.1507964.

Stocker, T. L., Dutcher, L. W., Hargrove, S. M., & Cook, E. A. (1972). Social Analysis of Graffiti. *The Journal of American Folklore*, 85(338), 356–366. <https://doi.org/10.2307/539324>

Taghinezhad A., Sheivandi L., Alishavandi A., & Ranjbar S. (2015). Exploring Linguistic Aspects in Iranians' Graffiti. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, v. 2, Issue 5. Ανακτήθηκε από [https://www.researchgate.net/publication/278001165 Exploring Linguistic Aspects in Iranians%27 Graffiti](https://www.researchgate.net/publication/278001165_Exploring_Linguistic_Aspects_in_Iranians%27_Graffiti)

Taylor, N. (2010). *On the poiesis of latrinalia* (Order No. 1479303). Διαθέσιμο στο ProQuest Dissertations & Theses Global. (744074655). Ανακτήθηκε από

<https://www.proquest.com/dissertations-theses/on-i-poiesis->

[latrinalia/docview/744074655/se-2](https://www.proquest.com/dissertations-theses/on-i-poiesis-latrinalia/docview/744074655/se-2) με τελευταία πρόσβαση 2 Οκτωβρίου 2023.

Tearaway Magazine (2009) *Tagging: art or vandalism?* March 2009, 6–8. Ανακτήθηκε από <https://issuu.com/magazines today/docs/ta-march-09> με τελευταία πρόσβαση στις 28 Νοεμβρίου 2023.

Tokuda, E. K., Cesar, R. M. & Silva, C. T. (2019). "Quantifying the Presence of Graffiti in Urban Environments," *IEEE International Conference on Big Data and Smart Computing (BigComp)*, Kyoto, Japan, 2019, 1-4, doi:10.1109/BIGCOMP.2019.8679113

Trott, S., & Bergen, B. (2020). Why do human languages have homophones? *Cognition*, Volume 205, 104449, ISSN 0010-0277. doi: [10.1016/j.cognition.2020.104449](https://doi.org/10.1016/j.cognition.2020.104449)

Truby, H. M. (1966). The Homoneme, *Word*, 22:1-3, 190-206, doi: 10.1080/00437956.1966.11435450

Tsilimpounidi, M., & Walsh, A. (2010). Painting human rights: Mapping street art in Athens. *Journal of Arts and Communities*, 2(2), 111–122. https://doi.org/10.1386/JAAC.2.2.111_1

Tsilimpounidi, M. (2015). ‘If these walls could talk: Street art and urban belonging in the Athens of crisis. *Laboratorium*, vol 7, 2015, 71-91. Ανακτήθηκε από

https://www.researchgate.net/publication/303857429_%27If_These_Walls_Could_Talk%27_Street_Art_and_Urban_Belonging_in_the_Athens_of_Crisis

Van De Velde, C. (2022). The power of slogans: using protest writings in social movement research. *Social Movement Studies*. DOI: [10.1080/14742837.2022.2084065](https://doi.org/10.1080/14742837.2022.2084065)

Young, A. (2010). Negotiated consent or zero tolerance? Responding to graffiti and street art in Melbourne, *City*, 14:1-2, 99-114. doi: [10.1080/13604810903525215](https://doi.org/10.1080/13604810903525215)

White, R. (2001). 'Graffiti, Crime Prevention and Cultural Space', *Current Issues in Criminal Justice* 12(3): 253–68. doi: [10.1080/10345329.2001.12036199](https://doi.org/10.1080/10345329.2001.12036199)

Διαδικτυακές πηγές

Χρηστικό λεξικό της Νεοελληνικής γλώσσας, *Ομόγραφος*. Ανακτήθηκε 2 Νοεμβρίου 2023

από <https://christikolexiko.academyofathens.gr/index.php?option=>

Χρηστικό λεξικό της Νεοελληνικής γλώσσας, *Ομόηχος*. Ανακτήθηκε 2 Νοεμβρίου 2023 από

<https://christikolexiko.academyofathens.gr/index.php?option=>

Χρηστικό λεξικό της Νεοελληνικής γλώσσας, *Ομωνυμία*. Ανακτήθηκε 2 Νοεμβρίου 2023 από

<https://christikolexiko.academyofathens.gr/index.php?option=>

<https://lovequotes999.wordpress.com/2014/02/25> με τελευταία πρόσβαση στις 23 Νοεμβρίου 2023.

<https://synthimata-se-toixous.blogspot.com/p/koinonika.html?m=1> με τελευταία πρόσβαση στις 23 Νοεμβρίου 2023.

<https://synthimata-se-toixous.blogspot.com/p/erotika.html> με τελευταία πρόσβαση στις 23 Νοεμβρίου 2023.

<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=hvd.hxq8mg&seq=228&q1=polysemia&view=2up> με τελευταία πρόσβαση στις 10 Νοεμβρίου 2023.

https://www.graffiti.org/streaks/freight_monikers_1.html Με τελευταία πρόσβαση στις 22 Οκτωβρίου 2023

<https://www.paradigmarts.org/collections/cornbread> με τελευταία πρόσβαση στις 28
Οκτωβρίου 2023.

<https://www.nytimes.com/2018/12/20/world/africa/hakuna-matata-disney-trademark.html?smid=url-share> με τελευταία πρόσβαση στις 18 Σεπτεμβρίου 2023.

<https://www.astynomia.gr/elliniki-astynomia/eidikes-ypiresies/omada-dikyklis-astynomefsis-di-as/> με τελευταία πρόσβαση στις 25 Σεπτεμβρίου 2023.

<https://www.instagram.com/explore/tags/%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/>

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/show.html?id=29

https://www.instagram.com/tou_toixou_sunthimata/

<https://www.facebook.com/SynthemataSeToichous>

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100067964364656>

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/

<https://www.greek-language.gr/greekLang/search/index.html>